

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ**
UNIVERSITY OF PATRAS

**ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού
ως εργαλείο Περιφερειακής Οικονομικής
Ανάπτυξης (η περίπτωση του νομού Αρκαδίας)**

**ΚΡΑΤΗΜΕΝΟΥ ΑΣΗΜΙΝΑ
ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΣΠΥΡΑΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ**

ΠΥΡΓΟΣ – 2019

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα Πτυχιακή εργασία με τίτλο «Η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού ως εργαλείο Περιφερειακής Οικονομικής Ανάπτυξης (μελέτη περίπτωσης)» εκπονήθηκε στα πλαίσια της ολοκλήρωσης των προϋποθέσεων, για τη λήψη του πτυχίου μου από το Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδας στο τμήμα Διοίκησης, οικονομίας και επικοινωνίας πολιτιστικών και τουριστικών μονάδων, με έδρα τον Πύργο Ηλείας. Η ανάληψή της ορίστηκε τον Μάιο του 2018, με υπεύθυνο καθηγητή τον κύριο Αλέξανδρο Σπυράτο. Η ολοκλήρωσή της πραγματοποιήθηκε εντός των προβλεπόμενων, από το Τ.Ε.Ι Δυτικής Ελλάδας, χρονικών ορίων, τον Απρίλιο του 2019.

Σκοπός μου κατά τη διάρκεια της συγγραφής, ήταν η ορθή και όσο το δυνατόν πληρέστερη ανάλυση του θέματος που κλήθηκα να μελετήσω.

Θα ήθελα εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Αλέξανδρο Σπυράτο , για τη βοήθεια και τις συμβουλές του για να βελτιώσω την εργασία μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Βασικό αντικείμενο αυτής της εργασίας όπως μαρτυρά και ο τίτλος της είναι η ανάλυση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και το πώς γίνονται εργαλείο για την ανάπτυξη της περιφέρειας και της οικονομίας. Συγκεκριμένα επηλέχθηκε η περιοχή της Αρκαδίας για συγκεκριμένη έρευνα. Για τη διεξαγωγή της μελέτης χρησιμοποιήθηκαν κυρίως πληροφορίες από έμπιστες ιστοσελίδες του διαδικτύου, πληροφορίες από το βιβλίο των Χ Κοκκώση, Π. Τσάρτα και Ε. Γκρίμπα, «ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού, ζήτηση και προσφορά νέων προϊόντων τουρισμού», καθώς και πληροφορίες από τους Δήμους και την Περιφέρεια.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Τουρισμός, εναλλακτικές μορφές τουρισμού, οικοτουρισμός, αγροτουρισμός, τουρισμός περιπέτειας, τουρισμός άγριας φύσης, πολιτιστικός τουρισμός, αρχαιολογικός τουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός, γεωλογικός τουρισμός, ορειβατικός τουρισμός, οινοτουρισμός, ορεινός τουρισμός, αθλητικός τουρισμός , θαλάσσιος τουρισμός, γαστρονομικός τουρισμός, εκπαιδευτικός τουρισμός, συνεδριακός τουρισμός, ιαματικός τουρισμός, Αρκαδία, στρατηγικός σχεδιασμός, περιφέρεια, ανάπτυξη, οικονομία.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Βεβαιώνω ότι είμαι η συγγραφέας αυτής της εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία.

Επίσης, έχω αναφέρει τις οποίες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών η λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες.

Ακόμη δηλώνω ότι αυτή η γραπτή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά και αποκλειστικά και ειδικά για την συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία ότι θα αναλάβω πλήρως τις συνέπειες εάν η εργασία αυτή αποδειχτεί ότι δεν μου ανήκει.

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

Κρατημένου Ασημίνα

767

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σελ. 4
----------------------	---------------

Κεφάλαιο 1: ιστορική αναδρομή – εξέλιξη του τουρισμού

1.1) Πρώτη περίοδος.....	σελ. 5
1.2) Δεύτερη περίοδος.....	σελ. 5
1.3) Τρίτη περίοδος.....	σελ. 6
1.4) Τέταρτη περίοδος.....	σελ. 7

Κεφάλαιο 2: τα είδη του τουρισμού.....	σελ. 8
---	---------------

Κεφάλαιο 3: ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού

3.1) Τα είδη των ειδικών-εναλλακτικών μορφών τουρισμού.....	σελ. 9
3.2) Πού διαδραματίζονται.....	σελ. 10

Κεφάλαιο 4: η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην Ελλάδα και στο εξωτερικό

4.1) Ο εναλλακτικός τουρισμός στην Ελλάδα.....	σελ.14
4.2) Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της Ελλάδας είναι ο τουρισμός.....	σελ. 14
4.3) Λόγοι στροφής στον εναλλακτικό τουρισμό.....	σελ. 15

Κεφάλαιο 5: προοπτικές εξέλιξης εναλλακτικού τουρισμού στην Ελλάδα και πιθανές επιπτώσεις

5.1) Προγράμματα στήριξης εναλλακτικού τουρισμού.....	σελ. 15
5.2) Το ζήτημα του πελάτη.....	σελ. 16
5.3) Οι δημόσιες σχέσεις ως λειτουργία και μοχλός ανάπτυξης στις επιχειρήσεις.....	σελ. 17
5.4) Οι επιπτώσεις του τουρισμού.....	σελ.18

Κεφάλαιο 6: τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο εναλλακτικός τουρισμός στην Ελλάδα..... **σελ.18** |

Κεφάλαιο 7: ο ρόλος του κράτους στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και το νομοθετικό πλαίσιο που απαιτείται

7.1) Η τοπική αυτοδιοίκηση.....	σελ. 19
7.2) Δίκαιο περιβάλλοντος και εναλλακτικός τουρισμός.....	σελ. 20

Κεφάλαιο 8: πώς αναπτύσσεται οικονομικά η Ελλάδα και κυρίως η περιφέρεια και η επαρχία από τον εναλλακτικό τουρισμό

8.1) Πώς ο εναλλακτικός τουρισμός δίνει ώθηση στο άνοιγμα επιχειρήσεων.....	σελ. 22
---	---------

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ (ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σελ. 23
----------------------	----------------

Κεφάλαιο 1: ποιες είναι οι μορφές και κυρίως οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην Αρκαδία

1.1) Τοποθεσίες και αξιοθέατα.....	σελ. 25
1.2) Διαδρομές και περιηγήσεις.....	σελ. 28

1.3)	Πεζοπορικές διαδρομές.....σελ. 29
1.4)	Σημαντικά στοιχεία της περιοχής.....σελ. 29
1.5)	Δήμος Κυνουρίας.....σελ.32
1.6)	Αξιοθέατα.....σελ. 33

Κεφάλαιο 2: κατηγοριοποίηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού της περιοχής και μεθοδολογία οργάνωσης.....σελ. 34

Κεφάλαιο 3: SWOT ANALYSIS.....σελ. 36

Κεφάλαιο 4: πώς οι επιχειρήσεις αναπτύσσονται με εργαλείο τον τουρισμό

4.1)	Προτάσεις ανάπτυξης.....σελ. 51
------	---------------------------------

Κεφάλαιο 5: Στρατηγικός σχεδιασμός

5.1)	Περιφέρεια.....σελ. 55
5.2)	Νομαρχία.....σελ. 58
5.3)	Δήμος Γορτυνίας.....σελ.58
5.4)	Η αναπτυξιακή τουριστική πολιτική του Δήμου Νότιας Κυνουρίας.....σελ. 59

Κεφάλαιο 6: εννοιολογική προσέγγιση της οικονομικής περιφέρειας

6.1)	Η οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.....σελ. 61
6.2)	ΕΣΠΑ 2014-2020: Εγκεκριμένα έργα για τον τουρισμό.....σελ. 62

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....σελ. 63

ΠΗΓΕΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....σελ. 64

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία χωρίζεται σε δύο στάδια, στο θεωρητικό πλαίσιο και στην μελέτη περίπτωσης. Στο πρώτο παρουσιάζεται ο τουρισμός από την αρχή της εξέλιξης του, τα είδη του και τα είδη του εναλλακτικού τουρισμού διεξοδικά, οι προοπτικές, τα προβλήματα και η ανάπτυξη του. Στο δεύτερο αναλύεται ο εναλλακτικός τουρισμός στην περιοχή της Αρκαδίας, ποια είδη υπάρχουν, πόσο έχουν αναπτυχθεί, πόσο επιδρούν θετικά και αρνητικά στην οικονομία και στην τοπική κοινωνία και ποιος είναι ο στρατηγικός σχεδιασμός της τοπικής αυτοδιοίκησης και περιφέρειας για την ανάπτυξη του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ιστορική αναδρομή – εξέλιξη του τουρισμού

Ο τουρισμός αποτελεί πολύ σημαντικό κοινωνικό και οικονομικό φαινόμενο, του οποίου η δυναμική είναι μεγάλη ειδικότερα τα τελευταία πενήντα χρόνια. Διαθέτει πολλές μορφές και συνεχώς εξελίσσεται και διαφοροποιείται ανάλογα με τα πρότυπα και τις εξελίξεις κάθε εποχής που διαδραματίζεται.

Είναι δύσκολο να δοθεί ένας μόνο ορισμός για τον τουρισμό, καθώς η πολυπλοκότητα του φαινομένου αυτού είναι μεγάλη. Γι' αυτό το λόγο αν ψάξει κανείς σε πολλές πηγές θα βρει πληθώρα από ορισμούς που έχουν ειπωθεί κατά καιρούς και τον αντιπροσωπεύουν. Ο πρώτος ορισμός για τον τουρισμό διατυπώθηκε το 1942 από τους Huenziker και Krapf, σύμφωνα με τον οποίο «ο τουρισμός είναι το σύνολο των φαινομένων που δημιουργούνται από ένα ταξίδι και από την παραμονή σε ένα μέρος ατόμων, που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι εφόσον αυτοί δεν πάρουν άδεια παραμονής εκεί και δε λαμβάνουν μέρος σε καμία εργασία – εκδήλωση στην περιοχή». Σύμφωνα με τη Διεθνή Ένωση Επιστημόνων Τουρισμού, τουρισμός είναι «το σύνολο των φαινομένων και των σχέσεων που προκύπτουν από το ταξίδι και τη διαμονή μη μόνιμων κατοίκων σε έναν προορισμό, εφόσον δεν οδηγούν σε μόνιμη διαμονή στον προορισμό και δεν συνδέονται με κάποια κερδοσκοπική δραστηριότητα».

Οι βάσεις της σύγχρονης λοιπόν μορφής του τουρισμού, βρίσκονται στον 18^ο και κυρίως στον 19^ο αιώνα, όπου ο όρος «τουρισμός» πρωτοεμφανίστηκε γύρω στο 1800 στην Αγγλία και προέρχεται απ' τη λέξη "tour". Η έννοια του τουρισμού όμως υπήρχε απ' την αρχαιότητα ακόμα, όταν οι ταξιδιώτες ήταν έμποροι και επιστήμονες οι οποίοι συνέδεαν το ταξίδι με το επάγγελμα τους.

Η διαχρονική εξέλιξη του τουρισμού διακρίνεται σε τέσσερις περιόδους. Η πρώτη, ξεκινά περίπου απ' το μέσο της τρίτης χιλιετίας π.Χ. και τελειώνει το 1840. Η δεύτερη περίοδος διαρκεί μέχρι το τέλος το Β' Παγκοσμίου Πολέμου, η τρίτη φτάνει μέχρι τη δεκαετία του '70 και η τέταρτη περίοδος είναι εκείνη που φτάνει έως τη σημερινή εποχή.

1.1) Πρώτη περίοδος

Τα πρώτα ταξίδια που πραγματοποιήθηκαν στα μέσα της τρίτης χιλιετίας π.Χ. συνέβησαν με σχεδίες φτιαγμένες από καλάμια πάπυρου. Το 3000 π.Χ. περίπου εμφανίζονται τα πρώτα τροχοφόρα και οι τροχοί και το 1600 π.Χ. δημιουργείται το πρώτο άρμα για τις μάχες και στη συνέχεια για μεταφορικό μέσο. Τα ταξίδια αναπτύχθηκαν όταν άρχισαν να κατασκευάζονται τα οδικά δίκτυα και τα νομίσματα. Η ειρήνη και η ύπαρξη της διεθνούς γλώσσας διευκόλυναν ακόμα περισσότερο τα ταξίδια. Έτσι οι περισσότεροι λαοί συνδύασαν τις παραμέτρους αυτές και πραγματοποίησαν ταξιδιωτικές μετακινήσεις.

1.2) Δεύτερη περίοδος

Η περίοδος αυτή για την εξέλιξη του τουρισμού συνδέεται με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και των υποδομών και διαρκεί έναν αιώνα, από το 1840 έως το 1945. Τεχνολογικές και επιστημονικές ανακαλύψεις κάνουν την εμφάνισή τους με την κατασκευή μεταφορικών μέσων και μέσων επικοινωνίας με τη χρήση μηχανών που αντικαθιστούν τη σωματική δύναμη με σκοπό να ταξιδεύουν σε ξηρά και θάλασσα πολύ ευκολότερα. Δημιουργήθηκαν οι πρώτες ατμομηχανές, οι ξυλοτροχοί και οι σιδηροτροχοί, η πρώτη ατμομηχανή στην Αγγλία το 1825 και αργότερα εγκαινιάστηκαν οι πρώτες σιδηροδρομικές γραμμές στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες

που συνδέονταν μεταξύ τους. Στην Ελλάδα η πρώτη σιδηροδρομική γραμμή εγκαινιάστηκε το 1869 και συνέδεε την Αθήνα με τον Πειραιά. Έτσι στην Ευρώπη μεταξύ της εικοσαετίας 1830 – 1850 είχε δημιουργηθεί σιδηροδρομικό δίκτυο μήκους 12.000 μιλίων και στην Αμερική 5.000 περίπου. Η χρησιμοποίηση του σιδήρου ανοίγει το δρόμο και για τη χρήση του σε άλλες κατασκευές και η ανακάλυψη του τηλεγράφου το 1837 και του τηλεφώνου το 1876, καθιστούν και την επικοινωνία από απόσταση ακόμα πιο δυνατή. Λίγο αργότερα το 1905 η αμερικάνικη αυτοκινητοβιομηχανία του Henry Ford κατασκεύασε τα πρώτα αυτοκίνητα και έδωσε την ώθηση και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες να κάνουν το ίδιο κι εκείνες. Λόγω του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου η χρήση του έγινε ακόμα πιο συχνή και φτάνει και η στιγμή και που βελτιώνονται τα αεροσκάφη με τη δημιουργία και αεροπορικής σύνδεσης Ευρώπης – Αμερικής.

Όσο αφορά τις υποδομές, κατασκευάστηκαν περισσότερα, ακολουθώντας τις τάσεις της εποχής και τα στοιχεία που τους προσφέρει. Το 1843 αποφασίζεται η τήρηση του τιμολογίου. Η αρχιτεκτονική και η διακόσμηση τους αποκτά νέα δυναμική λόγω της ύδρευσης, όπου χάρη σε αυτήν κατασκευάστηκαν οι απαραίτητοι χώροι που χρειαζόνταν, κυρίως οι τουαλέτες και λουτρά που αναβαθμίζονται.

Σε μεγάλες πόλεις της Ευρώπης (Λονδίνο, Παρίσι, Γενεύη, Ρώμη και Λοζάνη) λειτουργούν μεγάλα και πολυτελή ξενοδοχεία, στο Σικάγο χτίζεται το 1927 ξενοδοχείο με 3000 δωμάτια, ενώ στην Ελλάδα ιδρύεται το πρώτο σύγχρονο ξενοδοχείο το 1842 και ακολούθησαν και άλλα όπως αυτό που λειτουργεί ακόμα και σήμερα και φέρει το όνομα ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ και ακολούθησαν και άλλα όπως το GRANDHOTEL, το ATHENEERPALACE κλπ.

Δημιουργήθηκαν επίσης κατά την τρίτη δεκαετία του εικοστού αιώνα οι πρώτοι τουριστικοί φορείς και γραφεία τουρισμού στην Γαλλία και στην Μεγάλη Βρετανία. Στην Ελλάδα ιδρύεται το 1914 η «αυτοτελής υπηρεσία ξένων και εκθέσεων» και ακολούθησαν και άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

1.3) Τρίτη περίοδος

Αυτή η περίοδος ξεκινάει από το 1945 και φτάνει μέχρι την δεκαετία του '70. Ο ρυθμός ανάπτυξης του τουρισμού έχει γίνει τεράστιος και η μαζικότητα των μετακινήσεων αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα της περιόδου. Το βιοτικό επίπεδο ανέβηκε σημαντικά, τα μεγαλύτερα τμήματα του πληθυσμού απολαμβάνουν αγαθά που κάποτε μπορούσαν μόνο οι πλούσιοι να απολαύσουν. Τα κίνητρα των ταξιδιών της εποχής ήταν κυρίως η εδραίωση της ειρήνης μετά τον πόλεμο όπου επέτρεψε ξανά την πραγματοποίηση των ταξιδιών. Η επίσκεψη σε φίλους και συγγενείς που είχαν χάσει επαφές λόγω του πολέμου, η επίσκεψη στα κοιμητήρια και επαγγελματικά ταξίδια, ήταν οι πιο συνηθισμένες αφορμές ταξιδιών.

Η εποχή αυτή έφερε μεγάλες αλλαγές στον τρόπο ζωής των ατόμων. Το φαινόμενο της αστυφιλίας, παρόλες τις προοπτικές που έφερε και την ανάπτυξη του τρόπου ζωής και οικονομίας, έφερε και έναν φορτισμένο ρυθμό ζωής και οικολογικής επιβάρυνσης. Έτσι όλο και περισσότεροι άνθρωποι, άρχισαν να αναζητούν μέρη να φεύγουν απ' τη μόνιμη κατοικία τους και να αναζητούν κυρίως τον ήλιο και τη θάλασσα το καλοκαίρι και το χιόνι το χειμώνα. Τα μεγάλα αστικά κέντρα παρόλα αυτά συνέχισαν να ελκύουν όλο και μεγαλύτερο πληθυσμό προσφέροντας τους όλα τα οφέλη σε όλους τους τομείς, που η επαρχία ήταν πιο υποβαθμισμένη. Η απόκτηση του ελεύθερου χρόνου, οι σπουδές των νέων, οι αργίες και η παύση του Σαββατοκύριακου και επιπλέον η αύξηση του μέσου όρου ζωής των ηλικιωμένων τους ώθησε ακόμα περισσότερο να στραφούν στον τουρισμό. σημαντική ήταν η εξέλιξη του τουρισμού και λόγω της αύξησης του κατά κεφαλήν εισοδήματος. Η

οικονομική ευημερία οργάνωσε τον τουριστικό κλάδο με νέες βάσεις, νέα τουριστικά πακέτα, περισσότερες υπηρεσίες, έθεσε τη μετατροπή συναλλάγματος που διεθνοποίησε τα εθνικά νομίσματα και έκανε ευκολότερες τις μετακινήσεις, σημειώθηκε ταξιδιωτική ασφάλιση και πιστωτικές κάρτες και εξελίχθηκαν τα μεταφορικά μέσα. Τα λεωφορεία και τα αυτοκίνητα καλύπτουν τις μικρομεσαίες αποστάσεις, ενώ τις μεγάλες τα πλοία και τα αεροπλάνα. Αργότερα όμως τα μεγάλα υπερωκεάνια άρχισαν να αποσύρονται λόγω της επιλογής των περισσότερων ταξιδιωτών για τα αεροπλάνα και τα πλοία περιορίστηκαν σε εσωτερικές μεταφορές. Όπως και να έχει τα πλοία αναβαθμίστηκαν με νέους χώρους και μηχανές και έκαναν την εμφάνιση τους και τα μεγάλα κρουαζιερόπλοια τα οποία είχαν μεγάλη απήχηση για τις κρουαζιέρες που ξεκίνησαν ειδικότερα στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό αργότερα.

1.4) Τέταρτη περίοδος

Η τέταρτη και τελευταία περίοδος ανάπτυξης του τουρισμού ξεκινά από τη δεκαετία του '70 και συνεχίζει έως σήμερα. Η πολιτισμική εξέλιξη και η διάδοση της πληροφορίας, ώθησε το σύγχρονο άνθρωπο στην πραγματοποίηση μακρινών ταξιδιών με όλο και μεγαλύτερη συχνότητα. Η τεράστια βελτίωση των ξενοδοχείων και η συμβολή του αεροσκάφους που αύξησε την ταχύτητα συνέβαλλε στα μεγάλα νούμερα τουριστών και ταξιδιών. Η μείωση του χρόνου των αποστάσεων και οι χαμηλές τιμές των αεροπορικών εισιτηρίων εμπλουτίζει ακόμα περισσότερο με νέες ελκυστικές επιλογές τον τουρισμό. Το γεγονός της τεχνολογίας και της πληροφόρησης καθώς και η συνεργασία εταιριών με αεροπορικές εταιρίες και η επιλογή ανάμεσα σε πολλούς προορισμούς έστειλε τον τουρισμό στα ύψη της ανάπτυξης.

Η ανάπτυξη του τουριστικού φαινομένου έφερε και νέες προοπτικές και μορφές στα ξενοδοχεία. Ξεκίνησαν να δημιουργούνται παραθεριστικά ξενοδοχεία, καθώς ενθαρρύνθηκαν και από το κράτος οικονομικά οι ανεγέρσεις ακόμα περισσότερων και υψηλών προδιαγραφών (αστέρων) ξενοδοχείων. Με την ένταξη τους σε ξενοδοχειακές αλυσίδες και ομίλους, τα ξενοδοχεία έκαναν ακόμα αποδοτικότερη την λειτουργία τους. Τα κύρια τουριστικά καταλύματα ήταν τα ξενοδοχεία κλασσικού τύπου, τα μοτέλ, τα επιπλωμένα διαμερίσματα και τα μικτού τύπου ενώ τα συμπληρωματικά είναι τα αυτοεξυπηρετούμενα καταλύματα, οι επιπλωμένες επαύλεις, τα ενοικιαζόμενα δωμάτια και οι χώροι κατασκήνωσης. Κάποιες επιπλέον κατηγορίες είναι οι ξενώνες νεότητας και τα οικοτροφεία και είναι αυτά που λειτουργούν ως εγκαταστάσεις ειδικών χρήσεων. Υπάρχουν καταλύματα που εξυπηρετούν και σκοπούς που δε το κάνουν τα παραπάνω και δεν ανήκουν σε αυτές τις κατηγορίες και αυτά είναι καταλύματα που βρίσκονται σε χιονοδρομικά κέντρα, σε θεματικά πάρκα, βρίσκονται σε παραδοσιακούς οικισμούς κλπ.

Η ανάπτυξη του τουρισμού, προκάλεσε αύξηση ακόμα και ανειδίκευτων ή ημειδίκευμένων θέσεων εργασίας σε όλους τους τομείς και τις δραστηριότητες. Αφορούσε κυρίως τοπικό πληθυσμό, νέους και γυναίκες. Ένα ακόμα χαρακτηριστικό είναι το ενδιαφέρον των εργαζόμενων για εποχικές εργασίες, δηλαδή Σαββατοκύριακα, μέρες εορτών και διακοπών κλπ.

Στην τέταρτη αυτή περίοδο διαπιστώνεται από πολλούς φορείς που εμπλέκονταν, η επιθυμία και η ανάγκη να χαραχθεί μια μακροχρόνια στρατηγική ώστε ο τουρισμός να αναπτύσσεται συνέχεια και να περιοριστούν οι τυχόν αρνητικές του συνέπειες και επιπτώσεις, καθώς ήταν αναπόσπαστο κομμάτι για την ανάπτυξη της οικονομίας. Σημαντικό ρόλο έπαιξε η πολιτεία με τις απαραίτητες ενέργειες και τις βασικές

προϋποθέσεις που δημιούργησε μέσω των ειδικών προγραμμάτων και των ελέγχων που πραγματοποίησε μέσω των τοπικών κοινωνιών και αυτοδιοίκησης.

Χωρίς αμφιβολία όπως έχει προαναφερθεί, η τεχνολογία και η επίδραση που έχει πάντα στον τουρισμό είναι μεγάλη. Η συμβολή της στις υποδομές, στην αρχιτεκτονική, στα μέσα μεταφοράς, στα συστήματα ύδρευσης – αποχέτευσης, φωτισμού, θέρμανσης, μαγειρικών μηχανών και συστημάτων επικοινωνίας ήταν ασφαλώς μείζονος σημασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Τα είδη του τουρισμού

Υπάρχουν πολλά είδη τουρισμού και διαφοροποιούνται ανάλογα από ποια χώρα έρχονται οι τουρίστες, από την χρονική διάρκεια του επισκέπτη για τουριστικές ενέργειες, από το πόσο θα κρατήσουν οι τουριστικές δραστηριότητες κατά τον χρόνο διαμονής καθώς και ποιος είναι ο σκοπός του ταξιδιού.

Πιο συγκεκριμένα, ο τουρισμός, ανάλογα από την χώρα προέλευσης του τουρίστα, χωρίζεται σε εγχώριο και διεθνή τουρισμό. Στον δεύτερο εμπεριέχεται ο τουρισμός που γίνεται από χώρα σε χώρα, η οποία είναι διαφορετική από εκείνη της μόνιμης κατοικίας του. Ο εγχώριος αντίθετα τουρισμός, απευθύνεται σε ανθρώπους οι οποίοι θέλουν να κάνουν τουρισμό, εντός της χώρας που βρίσκεται η μόνιμη κατοικία τους.

Επίσης, τον τουρισμό μπορούμε να τον διακρίνουμε σε εσωτερικό τουρισμό, ο οποίος εμπεριέχει τον εισερχόμενο και τον εγχώριο, και σε εθνικό τουρισμό που περιλαμβάνει τον εξερχόμενο και εγχώριο τουρισμό.

Σε σχέση με τη χρονική περίοδο αλλά και τις δραστηριότητες που επιθυμεί να κάνει ο τουρίστας, ο τουρισμός διακρίνεται σε εποχικό τουρισμό και συνεχή τουρισμό και τέλος όσο αφορά τον σκοπό που γίνεται το ταξίδι, ο τουρισμός διακρίνεται σε δυο κατηγορίες. Στον γενικό τουρισμό και στις ειδικές μορφές τουρισμού. Σύμφωνα με τις ανάγκες και τους λόγους που ταξιδεύουν οι τουρίστες, ο τουρισμός χωρίζεται σε κατηγορίες. Οι κατηγορίες αυτές ανήκουν στον εναλλακτικό τουρισμό, ο οποίος εξειδικεύεται και διαθέτει πολλά είδη τουρισμού προσαρμοσμένα στο ύψος και τις επιλογές του κάθε τουρίστα. Είναι μια καινούρια φιλοσοφία στον τομέα του τουρισμού και περιλαμβάνει όλες τις μορφές τουρισμού, οι οποίες προσελκύουν τουρίστες με ειδικά ενδιαφέροντα.

Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου το τουριστικό φαινόμενο παρουσίασε σημαντική άνθιση. Από το 1950 έως το 1980 τα τουριστικά μεγέθη εικοσαπλασιάστηκαν και ο τουρισμός εξελίχθηκε σε μια ανεξέλεγκτη βιομηχανία παίρνοντας το όνομα «μαζικός τουρισμός».

Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό του μαζικού τουρισμού, είναι το γεγονός πως (κυρίως στην Ελλάδα) κυριαρχεί το τρίπτυχο ήλιος – θάλασσα – περιήγηση και αποδίδει οικονομικό όφελος που αγγίζει το 1,5% του συνολικού, παγκόσμιου και εγχώριου ΑΕΠ, σε αύξηση για θέσεις εργασίας, σε βιοτικό επίπεδο, σε υποδομές και ανάπτυξη.

Διακρίσεις τουρισμού: Ο τουρισμός μπορεί να κατηγοριοποιηθεί με βάση τη γεωγραφική άποψη, την κατεύθυνση του πλήθους, από άποψη εποχής, μεγέθους του πλήθους, σκοπού και από οικονομικών δυνατοτήτων.

Τύποι τουριστών: οι τουρίστες ανάλογα με το πού κατευθύνονται και τις ανάγκες και τις προτιμήσεις που έχουν διακρίνονται σε μοναχικούς τουρίστες – εξερευνητές, περιφερόμενους τουρίστες (που συλλέγουν πληροφορίες), σε οργανωμένους τουρίστες (ατομικά) και σε πλήρως οργανωμένους τουρίστες (σε πρακτορείο).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού

Οι μορφές ειδικού-εναλλακτικού τουρισμού αποτελούνται από νέα και πολυσύνθετα τουριστικά προϊόντα, που χαρακτηρίζονται από δυναμική ζήτηση και ανταποκρίνονται σε ειδικά κίνητρα.

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι εκείνες που έχουν ως βασικό χαρακτηριστικό την αντίθεση στο κλασικό πρότυπο του μαζικού τουρισμού και δίνουν έμφαση στις δραστηριότητες που διαδραματίζονται στο φυσικό περιβάλλον και τη φυσική ζωή, την προστασία του και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Οι ειδικές μορφές είναι αυτές που μπορούν να θεωρηθούν κλασικές υπό πολλές έννοιες. Οι δύο περιπτώσεις κοινωνικού τουρισμού αναπτύχθηκαν από την πρώτη μεταπολεμική δεκαετία ανταποκρινόμενες στο αίτημα για φθηνές διακοπές των μη προνομιούχων ομάδων του πληθυσμού και έκτοτε αναπτύσσονται διαφοροποιούμενες ποιοτικά και ποσοτικά, έχοντας μία αυτόνομη παρουσία στον σύγχρονο τουρισμό.

Ο εναλλακτικός τουρισμός έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Û Οικολογία και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος
- Û Αποφυγή των κλασσικών τουριστικών προσφορών
- Û Προστασία και διατήρηση των κατά τόπου οικοσυστημάτων
- Û Αλληλεπίδραση του τουρίστα με τοπικά μνημεία πολιτισμού
- Û Στήριξη και ανάπτυξη αγροτικών περιοχών
- Û Άμβλυνση του προβλήματος του εποχιακού τουρισμού σε έναν τόπο

3.1) Τα είδη των ειδικών - εναλλακτικών μορφών τουρισμού

Στην Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια αναπτύσσονται όλο και πιο συστηματικά οι ειδικές μορφές τουρισμού, που προσφέρουν τη δυνατότητα στους ταξιδιώτες να εμπλουτίσουν τις δραστηριότητές τους και με προγράμματα εξειδικευμένων δράσεων, όπως είναι ο θεραπευτικός-ιαματικός τουρισμός, ο θρησκευτικός τουρισμός, ο οικοτουρισμός, ο αγροτικός τουρισμός κ.λπ. Έτσι, η χώρα αρχίζει να αποτελεί πλέον έναν προσφιλή τουριστικό προορισμό όχι μόνο για διακοπές «κλασσικού τύπου», αλλά και για όσους επιθυμούν να πραγματοποιήσουν εναλλακτικές διακοπές, αναζητώντας εκτός από την ξεκούραση και την απόλαυση των αξιοθέατων της χώρας και τη μοναδική εμπειρία, που προσφέρουν η φύση και τα «προϊόντα» της, ο θρησκευτικός πολιτισμός της αλλά και οι εξειδικευμένες υποδομές της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας.

Οι ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι πολλές και παρακάτω αναφέρονται ορισμένες από τις κυρίες μορφές:

- Οικοτουρισμός
- Αγροτουρισμός
- Τουρισμός περιπέτειας
- Τουρισμός άγριας φύσης
- Πολιτιστικός τουρισμός
- Αρχαιολογικός τουρισμός
- Θρησκευτικός τουρισμός
- Γεωλογικός τουρισμός / Γεωτουρισμός
- Ορειβατικός τουρισμός
- Οινοτουρισμός
- Ορεινός τουρισμός
- Αθλητικός τουρισμός
- Θαλάσσιος τουρισμός
- Γαστρονομικός τουρισμός
- Εκπαιδευτικός τουρισμός
- Συνεδριακός τουρισμός
- Ιατρικός - Θεραπευτικός - Ιαματικός τουρισμός

Σε γενικές γραμμές (εκτός από ορισμένες εξαιρέσεις) οι μορφές αυτές δεν μπορούν να αντικαταστήσουν το μαζικό τουρισμό, με την έννοια του παραθαλάσσιου μαζικού τουρισμού. Ωστόσο δρουν συμπληρωματικά προς αυτόν, συμβάλλοντας, κατά κύριο λόγο, στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των περιοχών της περιφέρειας.

3.2)Πού διαδραματίζονται;

Οικοτουρισμός: αποτελεί μια μορφή τουρισμού η οποία συνδέεται με διάφορες μορφές τουριστικής δραστηριότητας στη φύση («τουρισμός φύσης» ή «φυσιολατρικός τουρισμός»). Αναπτύσσεται σε οικολογικά αξιόλογες και επί το πλείστον περιοχές θεσμοθετημένης περιβαλλοντικής προστασίας και εμπεριέχει δραστηριότητες που μπορεί να έχουν επιστημονικό και εκπαιδευτικό χαρακτήρα.

*Αγροτουρισμός:*είναι μια μικρής κλίμακας μορφή τουριστικής ανάπτυξης και δραστηριότητας που αναπτύσσεται σε μια χωρική ενότητα που χαρακτηρίζεται ως αγροτική. Προσδιορίζεται από τη διαμονή σε αγροκτήματα ή σε καταλύματα παραδοσιακού χαρακτήρα και μικρής δυναμικότητας, καθώς και από μια μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων αναψυχής στην ύπαιθρο που συνδέονται είτε με την γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή, την τοπική γαστρονομία και τα τοπικά προϊόντα και τα πολιτισμικά στοιχεία του αγροτικού χώρου, είτε με υπαίθριες δραστηριότητες όπως η ορειβασία, η πεζοπορία, η ποδηλασία βουνού κλπ.

Τουρισμός περιπέτειας: σε αυτό το είδος τουρισμού ανήκουν δραστηριότητες όπως rafting, καταδύσεις, jeepsafari, mountainbike, παρά πέντε, bungeejumping, αναρρίχηση, ορεινή ιππασία, kitesurf, canoekayak, οι οποίες δραστηριοποιούνται σε περιοχές που η φύση τις ευνοεί και μακριά από αστικά κέντρα.

Πολιτιστικός τουρισμός: πρόκειται για την περιήγηση με κεντρικό κίνητρο την επίσκεψη των πολιτιστικών μνημείων και των πόρων πολιτιστικής κληρονομιάς ενός προορισμού, όπως αρχαιολογικοί χώροι, ιστορικά μνημεία, θρησκευτικά μνημεία, το

δομημένο περιβάλλον. Αποτελεί μια ιδιαίτερα σημαντική μορφή τουρισμού, αφού το πολιτιστικό κίνητρο ήταν και παραμένει ένας από τους κυριότερους λόγους ταξιδιών για τους τουρίστες σε παγκόσμιο επίπεδο. Στην περίπτωση της Ελλάδας, ο συνδυασμός του αρχαιολογικού πλούτου και του αρχαιοελληνικού πολιτισμού αποτελεί διαχρονικά έναν από τους κυριότερους πόλους προσέλκυσης τουριστών στην χώρα και ένα σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι άλλων τουριστικών προορισμών.

Αρχαιολογικός τουρισμός: ο αρχαιολογικός τουρισμός ως υποκατηγορία του πολιτιστικού έχει ως κύριο αντικείμενο την επίσκεψη σε αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία, μουσεία κλπ.

Θρησκευτικός τουρισμός: Ο θρησκευτικός τουρισμός, είναι μια εναλλακτική μορφή τουρισμού που πηγάζει από την ανάγκη των πιστών να γνωρίσουν τη μεγαλοπρέπεια της πίστης τους. Χιλιάδες βυζαντινές εκκλησίες, αμέτρητα εκκλησιάκια, μοναστήρια, μονές και τοποθεσίες για ιερό προσκύνημα είναι μερικά από τα στοιχεία που προκαλούν δέος στους επισκέπτες του θρησκευτικού τουρισμού της Ελλάδας.

Γεωτουρισμός/ γεωλογικός τουρισμός: Το κίνητρο που δημιουργεί τη μετακίνηση προς αυτόν τον τουριστικό προορισμό, είναι φυσικά η απόλαυση της γεωλογικής κληρονομιάς. Είναι τα σημαντικά γεωλογικά μνημεία, τα οποία μπορούν να αποτελέσουν πόλο προσέλκυσης τουριστών ειδικού ενδιαφέροντος. Ο κύριος στόχος επίσης αυτής της μορφής τουρισμού, είναι η σύνδεση των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος με τη γεωλογική κληρονομιά κάθε τόπου, τα πολιτιστικά μνημεία και τις παραδόσεις του. Θα μπορούσαμε να πούμε πως πρόκειται για μορφή πολιτιστικό - περιβαλλοντικού τουρισμού. Οι γεώτοποι είναι γεωλογικές - γεωμορφολογικές εμφανίσεις και μορφές που αντιπροσωπεύουν σημαντικές στιγμές της ιστορίας της Γης, είναι σημαντικοί μάρτυρες της μακράς εξέλιξής της ή δείχνουν σύγχρονες φυσικές, γεωλογικές διεργασίες που συνεχίζουν να εξελίσσονται στην επιφάνεια της. Οι γεώτοποι είναι πολλοί και ποικίλοι. Μπορούμε να τους δούμε τόσο στην ύπαιθρο, σε βουνά, πεδιάδες, ακτές και ποτάμια, όσο και μέσα στις πόλεις. Το σύνολο των γεωτόπων αποτελούν τη γεωλογική κληρονομιά.

Ορειβατικός τουρισμός: είναι η εναλλακτική μορφή τουρισμού κατά τη διάρκεια της οποίας οι τουρίστες αναπτύσσουν ή παρακολουθούν ορειβατικές δραστηριότητες. Για όσους αγαπούν τη φύση και θέλουν να γνωρίσουν την Ελλάδα μέσα από μια υπαίθρια δραστηριότητα που ξεφεύγει από την κλασική συνταγή «ήλιος – θάλασσα» σίγουρα θα αποζημιωθεί με τον καλύτερο τρόπο επιλέγοντας τον ορειβατικό τουρισμό. Τα πανέμορφα τοπία, η ποικιλία της χλωρίδας και της πανίδας, ο καθαρός αέρας και οι ποικιλίες διαδρομών που σας προσφέρει η Ελλάδα, είναι μια δελεαστική επιλογή.

Οινοτουρισμός: αναφέρεται στον τουρισμό, σκοπός του οποίου είναι ή περιλαμβάνει τη γεύση, την κατανάλωση ή την αγορά κρασιού, συχνά κοντά στην πηγή. Ο οινοτουρισμός μπορεί να αποτελείται από επισκέψεις σε οινοποιεία, αμπελώνες και εστιατόρια και είναι γνωστό ότι προσφέρει μοναδικές εμπειρίες, καθώς και οργανωμένες περιηγήσεις κρασιού, φεστιβάλ κρασιού ή άλλες ειδικές εκδηλώσεις. Η διαφορά του οινοτουρισμού με τα άλλα είδη του εναλλακτικού τουρισμού, είναι πως αποτελείται από επισκέψεις σε αμπελώνες, οινοποιείες, όπου ο τουρίστας μπορεί να γευθεί κρασιά, ή και ακόμη να πάρει μέρος στη συγκομιδή των σταφυλιών.

Ορεινός τουρισμός: είναι η εναλλακτική μορφή τουρισμού που περιλαμβάνει τουριστικές δραστηριότητες που διαδραματίζονται σε ορεινό περιβάλλον και ορεινές περιοχές. Συνδυάζεται και με άλλες μορφές τουρισμού όπως αυτήν του αγροτουρισμού και του οικοτουρισμού και διαθέτει ποικίλες δραστηριότητες που μπορούν κι αυτές να συνδυαστούν ανάλογα με το περιβάλλον που συμβαίνουν. Η πεζοπορία, η χιονοδρομία, η σπηλαιολογία, η αναρρίχηση, η ποδηλασία, η ιππασία, η διάσχιση φαραγγιών, η κολύμβηση, το rafting, οι δραστηριότητες του αέρα, αλλά και πολλές άλλες ακόμα, είναι αυτές που αντιπροσωπεύουν τον ορεινό τουρισμό. Η καθεμιά από αυτές υφίσταται και στο ανάλογο διαμορφωμένο τοπίο, αναλόγως με την ορεινή περιοχή.

Αθλητικός τουρισμός: Οι δραστηριότητες του αθλητικού τουρισμού είναι στενά συνδεδεμένες με τις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου και της αναψυχής. Περιλαμβάνει άτομα ή ομάδες που συμμετέχουν σε ανταγωνιστικές ή μη, αθλητικές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια μετακίνησής τους έξω από το συνηθισμένο τους περιβάλλον. Το κριτήριο εδώ είναι ότι η αθλητική δραστηριότητα αποτελεί το κύριο κίνητρο της μετακίνησης ενώ το τουριστικό στοιχείο παίζει το ρόλο της ενίσχυσης της συνολικής εμπειρίας.

Θαλάσσιος τουρισμός: αναφέρεται στο σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στο θαλάσσιο χώρο και στις ακτές μιας περιοχής υποδοχής τουριστών. Συνήθως, ως θαλάσσιος τουρισμός θεωρούνται οι κρουαζιέρες με κρουαζιερόπλοια καθώς και οι θαλάσσιες περιηγήσεις με σκάφη αναψυχής. Στην κατηγορία του θαλάσσιου τουρισμού εντάσσεται όμως και ένα μεγάλο εύρος άλλων δραστηριοτήτων, όπως θαλάσσιες αθλητικές δραστηριότητες, το υποβρύχιο ψάρεμα, οι καταδύσεις κ.ά., που θα μπορούσαν να ονομαστούν και με τον όρο «καταδυτικός τουρισμός».

Γαστρονομικός τουρισμός: αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες τάσεις παγκοσμίως, οι ταξιδιώτες επιδιώκουν να βιώσουν μοναδικές γαστρονομικές εμπειρίες. Παραδείγματα υπηρεσιών γαστρονομικού τουρισμού είναι η διοργάνωση σεμιναρίων κουζίνας, εκδηλώσεων γευσιγνωσίας και οινογνωσίας, η ξενάγηση και η γνωριμία με παραδοσιακά προϊόντα και με τις μεθόδους παρασκευής τους, μαγειρικές επιδείξεις κ.α. Είναι δραστηριότητες που κάθε περιοχή μπορεί να διοργανώσει προκειμένου να προβάλει και να ελκύσει πολλούς επισκέπτες.

Εκπαιδευτικός τουρισμός: θεωρείται μία από τις σημαντικότερες αναπτυσσόμενες τουριστικές εναλλακτικές μορφές και μπορεί να προσφέρει σημαντικά οφέλη σε μια περιοχή με πλούσια πολιτιστικά στοιχεία, τα οποία αποτελούν πόλο έλξης για εκπαιδευτικό / μαθητικό τουρισμό, που υπάρχει τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Η διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για μαθητές και φοιτητές Ελλάδας και εξωτερικού και προγράμματα πολιτιστικού και εκπαιδευτικού περιεχομένου με εκδρομές για τα σχολεία, είναι μόνο κάποιες απ' τις πολλές δραστηριότητες που ανήκουν στον εκπαιδευτικό τουρισμό.

Συνεδριακός τουρισμός: Άτομα που έχουν κοινά ενδιαφέροντα και στόχους μεταξύ τους συναντιούνται, συνεδριάζουν, και αποφασίζουν για κοινά θέματα. Έτσι κανονίζονται κάποιες συναντήσεις μεταξύ τους με σκοπό να μπορέσουν να παρευρίσκονται όλοι ακόμα κι όταν βρίσκεται ο καθένας σε άλλο μέρος. Η μετακίνηση προς τον χώρο συνάντησης είναι μετακίνηση τουριστική, που αποτελεί συνεδριακό τουρισμό. Είναι κάθε είδους οργανωμένες εκδηλώσεις όπως συνέδρια ή

συναντήσεις με μεγάλο ή μικρό αριθμό συμμετεχόντων και σε οποιοδήποτε επίπεδο, περιφερειακό τοπικό ή διεθνές, που μπορούν να επιτευχθούν σε οποιοδήποτε μέρος επιλεγεί από εκείνους ή τους διοργανωτές.

Ιατρικός - Θεραπευτικός – ιαματικός τουρισμός: έχει καθιερωθεί ως μορφή διακοπών σε συνδυασμό με την παροχή ιατρικών υπηρεσιών και ευεξίας. Οι κύριες διακρίσεις αυτού του είδους τουρισμού μπορούν να χωριστούν στον «ιατρικό τουρισμό» που απευθύνεται σε τουρίστες – ασθενείς που κάνουν χρήση συνήθως εξειδικευμένων υπηρεσιών θεραπείας, καθώς και στον «τουρισμό ευεξίας» που απευθύνεται σε τουρίστες που επιθυμούν να εμπλουτίσουν τις διακοπές τους με υπηρεσίες βελτίωσης ή διατήρησης της υγείας τους. Κάποιες από αυτές τις δραστηριότητες είναι το SPA, η θαλασσοθεραπεία, η υδροθεραπεία, κλπ. Σε πολλές περιπτώσεις οι επισκέπτες αυτού του είδους τουρισμού, μπορούν να απολαύσουν τις δραστηριότητες τους σε φυσικό περιβάλλον (όπως π.χ. είναι τα ειδικά ιαματικά λουτρά), ή σε ειδικά δομημένους χώρους με τον κατάλληλο εξοπλισμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην Ελλάδα και στο εξωτερικό

Είναι εμφανές πως το τουριστικό φαινόμενο και το τουριστικό προϊόν είναι πολυσύνθετο και αποτελείται από ποικιλία αγαθών και υπηρεσιών, αλλά και στοιχείων του περιβάλλοντος και της φύσης. Είναι αποτέλεσμα της παραγωγικής διαδικασίας και αυτό που επιθυμούν να καταναλώσουν οι τουρίστες. Η παραγωγή χρειάζεται και τους «παραγωγούς» και έχει ανάγκη να συντελούν το κεφάλαιο, η εργασία και οι πόροι (όπως άλλωστε και σε κάθε παραγωγή προϊόντος).

Το βασικό χαρακτηριστικό που αντιπροσωπεύει και κάνει ανταγωνιστική την Ελλάδα είναι το γεγονός πως διαθέτει ήλιο και θάλασσα. Η εξάρτηση επίσης από τον οργανωμένο παραθεριστικό τουρισμό, που χαρακτηρίζεται από χαμηλή τιμή πακέτου και συναλλαγματική απόδοση για τον προορισμό, καθώς και η καθοριστική συγκέντρωση της ζήτησης στο χρόνο και στο χώρο είναι σημαντική για την ανταγωνιστικότητα της χώρας στο κομμάτι του τουρισμού, όπως επίσης και ελλείψεις σε γενικές υποδομές αλλά και μεταφορές την καθιστούν πιο οικονομική και περισσότερο προσιτή στους τουρίστες επιλέγοντας την για πιο οικονομικές διακοπές.

Η έκθεση ανταγωνιστικότητας για τα ταξίδια και τον τουρισμό 2011 μετρά και αναλύει τους παράγοντες που κάνουν ανταγωνιστική την τουριστική βιομηχανία για την οικονομία κάθε χώρας. Παρέχει χρήσιμα εργαλεία για τις κυβερνήσεις και τις επιχειρήσεις σε όλον τον κόσμο για να γίνονται ανταγωνιστικές και να επωφελούνται από την ανάπτυξη του. Η έκθεση περιλαμβάνει ανάλυση της κατάταξης της ανταγωνιστικότητας των ταξιδιών και γενικότερα του τουρισμού και καταμετρά τους παράγοντες που καθιστούν ελκυστική την ανάπτυξη του τομέα σε 139 οικονομίες.

Η Ελλάδα κατακτά το 2011 την 29^η θέση ανάμεσα στις 139 χώρες της έκθεσης ανταγωνιστικότητας τουρισμού και ταξιδιών που παρουσιάστηκε στην Ανδόρα, ενώ στην έκθεση “travel & tourism competitiveness report 2011” κατείχε την 24^η θέση ανάμεσα σε 133 χώρες. Την ίδια ώρα μπαίνει στην κατάταξη στην 21^η θέση μεταξύ των χωρών της Ευρώπης καθώς επωφελείται από τον πολιτιστικό της πλούτο, τις καλές συνθήκες υγιεινής και την κορυφαία τουριστική υποδομή.

Στην τέταρτη έκθεση που παρουσιάζει το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ για τον τουρισμό που βαθμολογεί 139 χώρες, στις πρώτες θέσεις βρίσκονται η Ελβετία, η

Γερμανία, και η Γαλλία, ενώ τη δεκάδα συμπληρώνουν η Αυστρία, η Σουηδία, η Αγγλία, οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, η Ισπανία και η Σιγκαπούρη.

Παρόλες τις δυσκολίες που αντιμετώπισε ο τουριστικός τομέας, παρέμεινε ένας κρίσιμος τομέας σε παγκόσμια κλίμακα που παρέχει οικονομική ανάπτυξη πολύ σημαντική, καθώς συμβάλει στην απασχόληση, στο εθνικό εισόδημα και στη βελτίωση του κρατικού ισολογισμού. Έτσι και ο τουρισμός της χώρας μας εξακολουθεί να είναι πολύ σημαντικός παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης, παρά τις μικρές διακυμάνσεις των οικονομικών μεγεθών.

4.1)Εναλλακτικός τουρισμός στην Ελλάδα

Ο συνεδριακός τουρισμός στην χώρα μας άρχισε από την έναρξη του θεσμού των Αμφικτιονικών. Ο αθλητικός και ο θρησκευτικός τουρισμός (ολυμπιακοί αγώνες κλπ.) αναπτύχθηκαν από τα Αρχαϊκά ακόμα χρόνια, ενώ τον περιηγητικό τουρισμό έφεραν στο προσκήνιο οι πρώτοι ταξιδιώτες – τουρίστες, ο Ηρόδοτος (480-421 π.Χ) και ο Πανσανίας ο Περιηγητής (2^{ος} αιώνας). Ο εναλλακτικός γενικότερα τουρισμός ενισχύθηκε ακόμα περισσότερο στις δεκαετίες 1950 – 1960 από τον δημόσιο τομέα και τον ΕΟΤ με πολλά συμπληρωματικά έργα τουρισμού και αργότερα του θαλάσσιου τουρισμού με την δημιουργία μαρίνων και σκαφών, ενώ ο εκθεσιακός τουρισμός αναπτύχθηκε με την ίδρυση της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης. Μετά το 1975 τα προγράμματα μεγάλης κλίμακας και τα έργα ειδικής τουριστικής υποδομής ανεστάλησαν και προωθήθηκε ο χιονοδρομικός τουρισμός με τη δημιουργία χιονοδρομικών κέντρων στον Παρνασσό και στη Βόρεια Ελλάδα. Το δεύτερο μισό του 1970 από τον ΕΟΤ προωθούνται προγράμματα μετατροπής παραδοσιακών σπιτιών σε ξενώνες και από το Υπουργείο Γεωργίας διάφορα προγράμματα αγροτουρισμού. Στην δεκαετία του 1980 ξεκινάει η εφαρμογή του Κοινωνικού τουρισμού ως επιδοτούμενων από το κράτος διακοπών για τους χαμηλόμισθους και συνταξιούχους, ο οποίος στη χώρα μας ενισχύεται ακόμα και σήμερα, αλλά σε σύγκριση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες υστερεί σημαντικά.

4.2)Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της Ελλάδας ο τουρισμός

Το μεγάλο πλεονέκτημα της Ελλάδας είναι η ύπαρξη εκατοντάδων τουριστικών προορισμών, όλων με διαφορετικές εμπειρίες (ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ). Η οικονομική σημασία του τουρισμού στη χώρα μας είναι προφανής και επηρεάζει άμεσα τα μακροοικονομικά μεγέθη καθώς και τα μεγέθη των βασικών κατηγοριών της οικονομίας, τις εθνικές και τις περιφερειακές πολιτικές. Παράλληλα, συχνά αποτελεί και την κύρια οικονομική δραστηριότητα για ολόκληρες περιοχές και μπορεί να εξασφαλίσει την παραμονή ηλικιακά και οικονομικά ενεργού πληθυσμού στις τοπικές κοινωνίες. Οι σημερινές ελληνικές ξενοδοχειακές μονάδες ξεπερνούν πλέον τις 9.500 με πάνω από 312.000 δωμάτια και περισσότερες από 600.000 κλίνες. Επίσης υπάρχουν 4.850 τουριστικά γραφεία, 750 τουριστικές επιχειρήσεις οδικών μεταφορών, 1.500 γραφεία ενοικίασης αυτοκινήτων, 200 ναυλομεσιτικά γραφεία με περισσότερα από 4.500 σκάφη αναψυχής, 30.000 επιχειρήσεις εστίασης και διασκέδασης, 12.000 εμπορικές επιχειρήσεις αναμνηστικών πάσης φύσεως, 2.000 ξεναγοί επαγγελματίες, 350 κάμπινγκ με περίπου 34.000 θέσεις κατασκήνωσης, καθώς και πληθώρα εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής (συνεδριακά κέντρα, γήπεδα, κέντρα θαλασσοθεραπείας, μαρίνες, χιονοδρομικά κέντρα, ιαματικές

πηγές, τόπους τουριστικής επίσκεψης) που συμπληρώνουν την εικόνα της τουριστικής προσφοράς στην Ελλάδα.

Ένας στους πέντε κατοίκους σήμερα στην Ελλάδα ασχολείται με τον τουριστικό τομέα. Τα έσοδα που προκύπτουν από τον τουρισμό στη χώρα μας είναι τεράστια και συμβάλουν σημαντικά στο ΑΕΠ της. Παρά τις δυσκολίες που προκύπτουν από την οικονομική κρίση και την ύφεση που υπέστη η Ελλάδα, ο τουρισμός είναι ένας από τους ελάχιστους τομείς της που εξακολουθεί να είναι ανταγωνιστικός σε παγκόσμιο επίπεδο, παραμένοντας η κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας και την έξοδο από την ύφεση της.

4.3) Λόγοι στροφής στον εναλλακτικό τουρισμό

Τα κίνητρα των τουριστών για ταξίδια μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ανάλογα με τις ειδικές αιτίες πραγματοποίησής τους. Μπορούν να ενταχθούν στον εκπαιδευτικό – πολιτιστικό ρόλο του τουρισμού, στην θεσμική, οργανωτική και κοινωνική συσχέτιση του τουρισμού διακοπών στις σύγχρονες κοινωνίες, στη διάθεση φυγής, στο θρησκευτικό συναίσθημα και την επαναξιολόγηση των επιλογών, στο γόητρο και την κοινωνική άνοδο, στην υποκειμενική εκτίμηση των τουριστικών επιλογών, στη φαντασία και τη νοσταλγία αλλά και στο παιχνίδι.

Η ανάγκη για διακοπές είναι το βασικό κίνητρο για την πραγματοποίηση των διακοπών. Τα κίνητρα που οδηγούν τους ανθρώπους να στραφούν στον εναλλακτικό τουρισμό συνδέονται με τα πρότυπα της τουριστικής ανάπτυξης του κάθε προορισμού τα οποία είναι διαφορετικά από εκείνα που επιβάλλει ο οργανωμένος μαζικός τουρισμός. Ο εναλλακτικός τουρίστας έχει διαφορετικά κίνητρα από τα κίνητρα του μαζικού τουρίστα. Αυτά τα κίνητρα σχετίζονται με την αυτονομία στο ταξίδι και είναι συνυφασμένα με τις ενεργητικές διακοπές, δηλαδή, δραστηριότητες όπως περιπλάνηση, περίπατος, αναρρίχηση, τουρισμός περιπέτειας. Επίσης, με την εξερεύνηση και την επιθυμία επικοινωνίας με το τοπικό στοιχείο όπως είναι οι ιστορικοί και αρχαιολογικοί χώροι, η συναναστροφή με τους ντόπιους κατοίκους, το γηγενή πολιτισμό και τα ήθη και έθιμα. Τέλος, συνδέεται με τον εθελοντισμό δηλαδή την εθελοντική προσφορά υπηρεσιών σε αποστολές του εξωτερικού, την προσφορά βοήθειας και ενίσχυσης των αναπτυσσομένων περιοχών, την συμμετοχή σε αρχαιολογικές ανασκαφές, εργασιακές κατασκηνώσεις κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Προοπτικές εξέλιξης εναλλακτικού τουρισμού στην Ελλάδα και πιθανές επιπτώσεις

Η Ελλάδα είναι η ιδανική χώρα για την ανάπτυξη και την εξέλιξη του εναλλακτικού τουρισμού. Η αύξηση της κίνησης του τουρισμού, εξαρτάται από τρεις κύριους παράγοντες. Αρχικά, από την καλή οικονομία των χωρών, την παγκόσμια ηρεμία και την ηρεμία ανάμεσα στις σχέσεις μεταξύ και άλλων κρατών και από το φυσικό, δομημένο και πολιτιστικό περιβάλλον της χώρας υποδοχής. Το σημαντικότερο όμως όλων είναι το περιβάλλον με την βασική του έννοια, της χώρας που είναι ο προορισμός. Εδώ μπορούμε να πούμε πως η Ελλάδα διαθέτει πολλές περιοχές με φυσική και ιδιαίτερη ομορφιά, εθνικούς δρυμούς, αισθητικά δάση, βιοποικιλότητα, επιθυμητές κλιματολογικές συνθήκες και μια αναμφισβήτητη αρχαιολογική και πολιτιστική κληρονομιά.

5.1) Προγράμματα στήριξης του εναλλακτικού τουρισμού

Από τα μέσα του '90, η ανάπτυξη του τουρισμού θεωρείται ζήτημα προτεραιότητας για θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο πλαίσιο Ανακοίνωσης με τίτλο «Συνεργασία μεταξύ μας για το μέλλον του Ευρωπαϊκού τουρισμού», προτάθηκε η «προώθηση της αειφορικής ανάπτυξης των τουριστικών δραστηριοτήτων στην Ευρώπη μέσα από τον καθορισμό και την εφαρμογή της Ατζέντα 21». Αυτό το ζήτημα είχε την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και της Επιτροπής των Περιφερειών. Η πιο πρόσφατη Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Βασικοί προσανατολισμοί για την αειφορία του Ευρωπαϊκού τουρισμού» προτείνει ακόμα πιο πολλά μέτρα για την ενδυνάμωση της συνεισφοράς της Ένωσης στην αειφορία του Ευρωπαϊκού τουρισμού. Ο αειφορικός τουρισμός μπορεί επιπλέον να ωφεληθεί από τις προσεγγίσεις που περιγράφηκαν στην Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τα οποία αφορούσαν θέματα περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης με την οικονομική πολιτική.

Το 1993 στο πλαίσιο του Πέμπτου Προγράμματος Δράσης για το περιβάλλον «προς μια Αειφόρο Ανάπτυξη» προτάθηκαν τρεις δράσεις για τον τουρισμό και την προστασία του περιβάλλοντος παράλληλα. Αυτά ήταν η διαφοροποίηση των τουριστικών δραστηριοτήτων, που θα συμπεριλαμβάνει την καλύτερη διαχείριση του μαζικού τουρισμού και θα ενθαρρύνει εναλλακτικές μορφές τουρισμού, η βελτίωση επίσης της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται, η έμφαση στην πληροφόρηση και η ευαισθητοποίηση των επισκεπτών, καθώς και η καλύτερη διαχείριση της ροής των επισκεπτών. Τέλος, προτείνεται η αλλαγή της συμπεριφοράς των τουριστών και στο πλαίσιο αυτό θα αναπτύσσονται ειδικές δράσεις, τηλεοπτικές καμπάνιες, σύνταξη κώδικα συμπεριφοράς και ενθάρρυνση των επισκεπτών για την κατάλληλη επιλογή μέσων μεταφοράς.

Η βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού προϋποθέτει διάφορους τομείς:

- A) σχεδιασμό σε πολεοδομία και χωροταξία
- B) θεσμική οργάνωση
- Γ) οικονομική ανάπτυξη
- Δ) έρευνα

Τα θετικά του ελληνικού τουρισμού είναι πως πρόκειται για πολύ σημαντικό τουριστικό προορισμό παγκοσμίως, καθώς κατέχει την 17^η θέση σε αφίξεις ανάμεσα σε άλλες χώρες και την 27^η σε εισπράξεις (έρευνα που διεξήχθη το 2000). Διαθέτει επίσης πολύ σημαντικούς ιστορικούς και πολιτιστικούς πόρους καθώς και πάρα πολλούς και ποικιλόμορφους φυσικούς. Έχει ευρεία παραγωγή προϊόντων πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα, όσο αφορά τη διατροφή και τις τελευταίες τάσεις και δημιουργεί τα τελευταία χρόνια σημαντικές επιχειρήσεις όλων των κλάδων που προσελκύει τους λάτρεις του ειδικού τουρισμού.

Αντιθέτως, τα αρνητικά του ελληνικού τουρισμού, είναι οι ελείψεις σε κοινωνικές υποδομές, οι αδυναμίες οργάνωσης επιμέρους τουριστικών κλάδων, η περιορισμένη διεύρυνση τουριστικού προϊόντος σε νέες αγορές, η χαμηλή ημερήσια δαπάνη και η μικρή διάρκεια παραμονής εισερχόμενου τουρισμού, η χαμηλή επίσης ανταγωνιστικότητα τουριστικού προϊόντος, η έλλειψη από μεγάλα πρακτορεία διεθνούς τουρισμού, η έλλειψη κατάλληλα εκπαιδευμένου ανθρώπινου δυναμικού, η άνιση ανάπτυξη μεταξύ περιφερειών της χώρας, η κούραση των τουριστών από προϊόντα μαζικού τουρισμού και από τους παραδοσιακούς χώρους υποδοχής και τέλος η αυξανόμενη ευαισθητοποίηση σε θέματα ποιότητας του περιβάλλοντος..

5.2) Το ζήτημα του πελάτη

Οι ασχολούμενοι με αυτό το θέμα έχουν αποφανθεί πως οι πελάτες:

- Ø είναι οι πιο σημαντικοί άνθρωποι για την επιχείρηση
- Ø δεν εξαρτώνται από εμάς, αλλά εμείς από αυτούς
- Ø δεν αποτελούν διακοπή/διάλειμμα από την εργασία μας, αλλά είναι ο σκοπός της
- Ø δεν ερχόμαστε σε αντίλογο μαζί τους
- Ø δεν είναι αριθμοί και στατιστικές, αλλά ανθρώπινα όντα με συναισθήματα
- Ø είναι αυτοί που μας φέρνουν τις ανάγκες τους κι εμείς τις ικανοποιούμε, προκαλώντας κέρδος και στις δύο πλευρές
- Ø έχουν πάντα δίκιο

Ανάμεσα στα κύρια ζητήματα που απασχολούν τις επιχειρήσεις είναι:

- a. η αναγνώριση του πελάτη
- b. η ανάπτυξη σωστών προϊόντων και υπηρεσιών
- c. η μέτρηση της ικανοποίησης του πελάτη
- d. η ανάπτυξη στα εσωτερικά συστήματα της επιχείρησης
- e. η εκπαίδευση του προσωπικού

5.3)Οι Δημόσιες σχέσεις ως λειτουργία και μοχλός ανάπτυξης στις επιχειρήσεις του εναλλακτικού τουρισμού

Οι δημόσιες σχέσεις είναι ένα σημαντικό εργαλείο ανάπτυξης της επικοινωνίας ανάμεσα στα φυσικά πρόσωπα και τις κοινωνικές ομάδες. Κατά τον 20^ο αιώνα αποσαφηνήστηκε ο ρόλος τους και οριοθέτησαν τη δράση τους για να εξυπηρετήσουν δυο βασικούς σκοπούς των επιχειρήσεων:

- 1) την άσκηση του κατάλληλου έργου προς όφελος του κοινωνικού συνόλου για να μπορέσουν να αναπτυχθούν γόνιμες σχέσεις με αυτό το σύνολο και
- 2) την επίλυση προβλημάτων ή τον προγραμματισμό αντιδράσεων σε συνθήκες που δημιουργούνται από τρίτους παράγοντες και που αφορούν εκείνον που χρησιμοποιεί τις δημόσιες σχέσεις λαμβάνοντας υπόψιν οικονομικά γεγονότα, κοινωνική κατάσταση, συνδικαλιστικές ενέργειες, γεγονότα εντός κι εκτός φορέων και οργανισμών και ενέργειες του κράτους.

Κύριος σκοπός τους είναι να καταρτιστούν και να εφαρμόσουν ένα πρόγραμμα ανάμεσα στην επιχείρηση και στο κοινό, συμβάλλοντας παράλληλα στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, στην επέκταση των καταναλωτικών σχέσεων, στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και στην αντιμετώπιση των επαγγελματικών κρίσεων.

Ο σχεδιασμός ενός προγράμματος δημοσίων σχέσεων για μια επιχείρηση εναλλακτικού τουρισμού διακρίνεται σε δύο σκέλη: τον στρατηγικό προγραμματισμό που ασχολείται με τους μακροπρόθεσμους στόχους της τουριστικής επιχείρησης και τις τεχνικές που χρησιμοποιεί, ώστε να μπορεί να κάνει προγνώσεις για τις εξελίξεις στον τουριστικό χώρο, για χρονική διάρκεια μεγαλύτερη των πέντε ετών και τον τακτικό προγραμματισμό που ασχολείται με τις αποφάσεις που πρέπει να παίρνονται για την λειτουργία της τουριστικής επιχείρησης προκειμένου να πραγματοποιούν οι στόχοι που τίθενται από τον στρατηγικό προγραμματισμό. Οι δημόσιες σχέσεις για να είναι αποτελεσματικές πρέπει να χαρακτηρίζονται από συνέπεια, συνοχή και μακροπρόθεσμο χαρακτήρα των στόχων τους.

Προώθηση του εναλλακτικού τουρισμού

Κάθε τουριστική επιχείρηση ανάλογα με την υφιστάμενη κατάσταση, αλλά και τους στόχους της, οφείλει:

- να αναβαθμίζει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των εργαζομένων της,
- να επενδύει στη φιλοσοφία της και να επιδιώκει να γίνει γνωστή στην αγορά,
- να αναδεικνύει τα κατορθώματα και την ιστορική εξέλιξη της, την εικόνα και τις τεχνικές της,
- να προετοιμάζει νέες μεθόδους ανάδειξής της και ανταγωνιστικότητάς της στην τουριστική αγορά καθώς και να διευρύνει τον κύκλο της,
- να βελτιώνει τις σχέσεις της με τους κατοίκους της περιοχής που αξιοποιείται,
- να εκπαιδεύει κατάλληλα το εργατικό δυναμικό της,
- να διαθέτει το κατάλληλο προϊόν σύμφωνα με τις ανάγκες των επισκεπτών,
- να κερδίζει την εμπιστοσύνη των τουριστών – καταναλωτών,
- να προβάλλει την επιχειρηματική της ταυτότητα και
- να γνωστοποιεί τις κοινωνικές δραστηριότητες της επιχείρησης και τις δραστηριότητες των ανθρώπων της.

5.4) Οι επιπτώσεις του τουρισμού

Όσο αφορά την κοινωνία και τον πολιτισμό, το φαινόμενο του τουρισμού επιδρά αρνητικά στις χώρες - προορισμούς λόγω της κοινωνικής δομής που υπάρχει και αλλοιώνεται, καθώς αλλάζουν οι κοινωνικές σχέσεις, τα ήθη και τα έθιμα τους. Όλες οι δραστηριότητες του τοπικού πολιτισμού και της παράδοσης όπως και τα προϊόντα που διαθέτουν εμπορευματοποιούνται. Στα πλαίσια της οικονομίας ενισχύεται η εκροή συναλλάγματος και αυξάνεται ο πληθωρισμός. Το φυσικό περιβάλλον δέχεται πολλές αλλαγές και τεχνητές επεξεργασίες και συμβαίνουν συγκρούσεις για τη χρήση της γης. Αρκετά οικιστικά σύνολα και χωρικές ενότητες μετατρέπονται σε τουριστικούς πόρους και υπάρχουν προβλήματα ανάπτυξης και λειτουργίας ή διαχείρισης των τουριστικών περιοχών με βάση την ήδη φέρουσα ικανότητά τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο εναλλακτικός τουρισμός στην Ελλάδα

Όπως προαναφέρθηκε, ο τουρισμός έχει να αντιμετωπίσει αλλά και έχει προκαλέσει πέρα από θετικά αποτελέσματα και κάποια αρνητικά. Η αντιμετώπιση αυτών των αρνητικών επιπτώσεων απαιτεί πολιτική και κρατική αντιμετώπιση, αλλά και δράσεις του ιδιωτικού τομέα. Τα προβλήματα που απασχολούν περισσότερο είναι η καραστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, των βιότοπων και η υποβάθμιση παρακτίου περιβάλλοντος σε οικιστικό επίπεδο. Αλλοιώνεται ο αρχιτεκτονικός χαρακτήρας κάθε τοπίου – προορισμού, δημιουργούνται θέματα με τα διαχείριση λυμάτων και απορρυμάτων, τα οποία μπορούν να επιλυθούν με ειδικές μελέτες αποτίμισης της περιβαλλοντικής κατάστασης και με την εφαρμογή νόμων για την προστασία των ιστορικών οικισμών. Σαν αποτέλεσμα της τουριστικής ζήτησης που αυξάνεται, αλλοιώνεται η κοινωνική δομή και η συμπεριφορά των κατοίκων κάθε περιοχής. Μεγιστοποιούνται τα προβλήματα στους φυσικούς πόρους, στο νερό, στο έδαφος, στον αέρα. Απουσιάζει επίσης η παρουσία άλλων παραγωγικών τομέων της οικονομίας, πρωτογενείς και δευτερογενείς, καθώς υπάρχει εξάρτηση μόνο από τη μονοκαλλιέργεια του τουρισμού. Διαπιστώνεται η σύνδεση του τουρισμού με τοπικές βιομηχανίες και βιοτεχνίες εξαιτίας της κατανάλωσης μη τοπικών και εισαγόμενων προϊόντων από το εξωτερικό και η διαρροή εισοδημάτων από τον τουρισμό, από τις

τοπικές κοινωνίες στο εξωτερικό. Όσο αφορά τον σχεδιασμό και τα έργα που αφορούν τον τουρισμό, υπάρχει υψηλός βαθμός εποχικότητας που επιδρά στο κόστος και στην ποιότητα του τουριστικού προϊόντος, καθώς όπως παρουσιάζεται και χαμηλό ποιοτικό κέντρο βάρους του. Οι τιμές του γίνονται αντιληπτές από τους επισκέπτες ως ασταθείς και πολύ υψηλές. Στη χώρα μας και κυρίως στα νησιά διακρίνονται ελλειψείς διασυνδέσεις, δημόσιες υποδομές και υπηρεσίες από υποστηρικτικούς φορείς. Δεν αξιοποιείται πάντα το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που έχει η χώρα για φυσικό και πολιτιστικό πλούτο της, καθώς και η ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού θεωρείται ευκαιριακή. Παρατηρείται έλλειψη σε πληροφοριακές ενδείξεις, ανεπαρκείς συγκοινωνιακές διασυνδέσεις και βασικές υποδομές ακόμα και σε χώρους φιλοξενίας και αρχαιολογικούς χώρους, ακόμα και για τα πούλμαν, τα τροχόσπιτα κλπ., τα οποία εξυπηρετούν τους τουρίστες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Ο ρόλος του κράτους στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και το νομοθετικό πλαίσιο που απαιτείται

Ο ρόλος του κράτους στην τουριστική ανάπτυξη αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα προς συζήτηση. Στις πιο ανεπτυγμένες χώρες, υποστηρίζεται πως το κράτος είναι αυτό που βοηθάει στην τουριστική ανάπτυξη με τη δημιουργία βασικών υποδομών και μιας εθνικής αρχής η οποία θα ασχολείται με τη λειτουργία των τουριστικών δραστηριοτήτων. Επιπλέον υπάρχουν και οι κυβερνήσεις οι οποίες φροντίζουν οικονομικά και προσφέρουν κίνητρα που προσελκύουν τα επενδυτικά κεφάλαια για να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας. Σύμφωνα με την εξέταση του θέματος αυτού παγκοσμίως, διαπιστώνεται πως δεν ακολουθείται ένα συγκεκριμένο μοντέλο όσον αφορά το ρόλο του κράτους στην ανάπτυξη του τουριστικού φαινομένου, καθώς κάθε χώρα επιλέγει διαφορετικούς τρόπους προσέγγισης του ζητήματος του τουρισμού. Υπάρχουν βέβαια και οι περιπτώσεις σύμφωνα με τις οποίες λόγω διεθνών πιέσεων από διεθνείς οργανισμούς, όπως η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο παρότρυναν τις κυβερνήσεις κάποιων χωρών να μεταβιβάσουν τις τουριστικές τους δραστηριότητες στον ιδιωτικό τομέα. Με βάση αυτές τις προσπάθειες προβλέπεται η σταδιακή ιδιωτικοποίηση των εμπορικών περιουσιών και των ανάλογων δραστηριοτήτων της κυβέρνησης, με αντάλλαγμα χρηματική υποστήριξη προκειμένου να αναδιαρθρωθεί η οικονομία της χώρας.

7.1) Η τοπική αυτοδιοίκηση

Σημαντικό ρόλο στον τουριστικό κλάδο έχει παίξει και η τοπική αυτοδιοίκηση. Οι τουριστικές επιχειρήσεις αποτελούν από τις σχετικά πιο εύκολες μορφές επιχειρήσεων οι οποίες μπορούν να αναληφθούν από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Στο πλαίσιο ενεργοποίησης τους σε τομείς μικρής κλίμακας, θα μπορούσαν να ασχοληθούν με τα κατασκηνωτικά κέντρα, τους ξενώνες και τα ενοικιαζόμενα δωμάτια, τις οργανωμένες παραλίες και τις μαρίνες. Θα μπορούσαν επίσης να παρθούν επιχειρηματικές πρωτοβουλίες για την ευρύτερη τουριστική αξιοποίηση μιας περιοχής με δράσεις που αφορούν σε ξενοδοχειακές μονάδες, κέντρα χειμερινού τουρισμού κλπ, καθώς και την ανάπτυξη των τοπικών πόρων όπως είναι η βιοτεχνία παραδοσιακών προϊόντων και υφαντών, πλεκτών και κεντημάτων,

ξυλοτεχνημάτων, δερμάτινων ειδών και πολλών άλλων. Επίσης, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης θα μπορούσαν να αναλάβουν την δημιουργία τουριστικών περιπτέρων και εκθετηρίων, καθώς να αξιοποιήσουν τους αρχαιολογικούς χώρους μιας περιοχής με τέτοιο τρόπο ώστε να μην επιβαρύνονται από την ανθρώπινη παρέμβαση. Σημαντική επίσης ενέργεια θα ήταν να επισκευάσει και να αξιοποιήσει τους παραδοσιακούς οικισμούς, να προστατέψει τις φυσικές ομορφιές της περιοχής, καθώς και τους δρυμούς και τους βιότοπους.

Ο ρόλος του κράτους συνεπώς όσο αφορά τον τουριστικό τομέα τόσο σε τοπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο είναι σημαντικός για τον εξοπλισμό τουριστικών θερέτρων με πάρκα, αθλητικές εγκαταστάσεις, συναυλιακούς χώρους και συνεδριακούς χώρους, εκθεσιακά κέντρα και τοπικές συγκοινωνίες. Σημαντική είναι η συνεργασία με τις τοπικές επιχειρήσεις, όπως και η μέριμνα για το μάρκετινγκ, την ενημέρωση, την υποδοχή των τουριστών και την ανάπτυξη των τουριστικών προϊόντων περαιτέρω.

7.2) Δίκαιο Περιβάλλοντος και Εναλλακτικός Τουρισμός

Η περιβαλλοντική αδειοδότηση στοχεύει στην πρόληψη δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον κατά την άσκηση δραστηριοτήτων ή την κατασκευή έργων, καθώς και στην ασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης και στην ενημέρωση των πολιτών. Έτσι ενημερώνεται το κοινό και οι φορείς, ελέγχονται ότα τα στοιχεία που σχετίζονται με την έναρξη της λειτουργίας μιας δραστηριότητας ή με την κατασκευή ενός έργου και ειδικότερα εξετάζονται οι ενδεχόμενες επιπτώσεις τους στο περιβάλλον με λεπτομέρεια. Έτσι λαμβάνονται προληπτικά μέτρα για να αποτραπούν τυχόν μορφές ρύπανσης και σε κάποιες περιπτώσεις ο επανασχεδιασμός της επίμαχης δραστηριότητας ενός έργου. Με το ΠΔ 1180 θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά, η υποβολή Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για την εγκατάσταση ορισμένων βιομηχανικών δραστηριοτήτων. Στη συνέχεια και μετά την οδηγία του Συμβουλίου 85/337/ΕΟΚ της 27ης Ιουνίου 1985, εκδόθηκε ο Ν.1650/86 για την προστασία του περιβάλλοντος, ο οποίος τροποποιήθηκε από το Ν. 3010/02. Σύμφωνα με τους παραπάνω νόμους τέθηκαν οι προδιαγραφές για την περιβαλλοντική αδειοδότηση. Με την εφαρμογή των παραπάνω νόμων, εκδόθηκε σειρά Υπουργικών Αποφάσεων που καθορίζουν ένα ειδικό πλαίσιο για την περιβαλλοντική αδειοδότηση των έργων και των δραστηριοτήτων των μονάδων εναλλακτικού τουρισμού. Η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης περιλαμβάνει τα παρακάτω στάδια:

- α) τη διαδικασία αρχικής εκτίμησης και χωροθέτησης του έργου, που υλοποιείται με τη μελέτη Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης Αξιολόγησης
- β) τη διαδικασία εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που υλοποιείται με τη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και τέλος
- γ) την έκδοση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων.

Όσον αφορά τη διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης Αξιολόγησης, εκείνη περιλαμβάνει:

- α) τον φορέα που υποβάλλει στην αρμόδια υπηρεσία τα απαιτούμενα δικαιολογητικά ή την αίτηση που συνοδεύουν το φάκελο για την διενέργεια ΠΠΕΑ,
- β) το περιεχόμενο, δηλαδή στον φάκελο που υποβάλλεται για τη διενέργεια ΠΠΕΑ και περιέχεται Προμελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, η οποία περιγράφει το μέγεθος, το είδος, τη θέση και την τεχνολογία, αξιολογεί την προκαλούμενη ρύπανση, αλλά και τις εναλλακτικές λύσεις χωροθέτησης του έργου με βάση τις εκτιμώμενες συνέπειες,

γ) τη διαδικασία κατά την οποία η αρμόδια υπηρεσία εξετάζει την ΠΠΕ και είτε αποστέλλει το φάκελο στις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για το έργο, είτε τον παραπέμπει στην αρμόδια Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Περιοφέρειας. Στη συνέχεια και αφού συγκεντρώσει και αξιολογήσει τις γνωμοδοτήσεις των αρμοδίων φορέων, προχωρά σε ΠΠΕΑ την οποία και αποστέλλει προς δημοσιοποίηση και

δ) τη δημοσιοποίηση, όπου τα Νομαρχιακά Συμβούλια παραλαμβάνουν αντίγραφο θετικής ή αρνητικής απάντησης μαζί με την ΠΠΕ για να το δημοσιοποιήσει και να ενημερώσει τους πολίτες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Πώς αναπτύσσεται οικονομικά η Ελλάδα και κυρίως η περιφέρεια και η επαρχία απ τον εναλλακτικό τουρισμό

Ο ρόλος του τουρισμού και της περιφερειακής ανάπτυξης είναι ανοιχτός προς συζήτηση. Ο τουρισμός έχει την ικανότητα να επιφέρει αύξηση και ανάπτυξη αλλά μπορεί επίσης να δυναμώσει τις ανισότητες αν η τοπική περιοχή επωφελείται. Ο τουρισμός μπορεί να γίνει ένα μέσο για την οικονομική ανάπτυξη σε περιφερειακές περιοχές με πλούσιους επισκέπτες που ταξιδεύουν από το αστικό κέντρο στην περιφέρεια, φέρνοντας ξένο συνάλλαγμα και δημιουργώντας επαγγέλματα. Η κατασκευή επίσης μιας τουριστικής ομάδας σε αναπτυσσόμενες οικονομίες μπορεί να είναι μια θετική δύναμη στην βελτίωση της απόκεντρης υποδομής και διασκορπισμένης οικονομικής δραστηριότητας. Ο τουρισμός έχει θεωρηθεί σαν στρατηγική για να προωθηθεί η περιφερειακή ανάπτυξη σε αστικές και σε αγροτικές περιοχές. Τα κίνητρα προσελκύουν την τουριστική ανάπτυξη και τους εργαζόμενους αυτών. Τελικά, η οικονομική ανάπτυξη στην περιοχή γίνεται αυτό-διατηρούμενη και ανεξάρτητη από τον τουρισμό όταν μια κρίσιμη μάζα πληθυσμού έχει εργαθεί γι' αυτό. Η μεγαλύτερη πληθυσμιακή κατοίκηση, προσελκύει επιπλέον ανάπτυξη. Τα κυβερνητικά κίνητρα μπορούν να αποσυρθούν και τα οφέλη του τουρισμού μετατρέπονται σε πόλο έλξης για τις γύρω περιοχές και όχι μόνο. Επισημαίνεται ότι στον προγραμματισμό της τοπικής οικονομίας έμφαση έχει δοθεί σε ξένες βιομηχανίες ικανές να δημιουργήσουν πόλους τοπικής ανάπτυξης που θα λειτουργούν σαν ένας ελκυστικός παράγοντας για άλλες οικονομικές δραστηριότητες. Μέσα σε αυτή τη διεθνή τουριστική βιομηχανία, ο ανταγωνισμός μπορεί να είναι έντονος και καθώς οι περιοχές πέφτουν στην προτίμηση των επισκεπτών, σταδιακά παρακμάζουν. Με σκοπό την τουριστική ανάπτυξη, τα εμπόδια πρέπει να ξεπεραστούν, συμπεριλαμβανομένης της κατασκευής υποδομών για ξενοδοχεία. Πολυτελέστατα ξενοδοχεία σε αναπτυσσόμενες χώρες μπορεί επίσης να απαιτούν υπερβολική οικονομική υποστήριξη και μπορεί να χρησιμοποιήσουν ένα δυσανάλογο ποσό πρώτων υλών τα οποία μπορεί να υπάρχουν σε μικρό απόθεμα στην περιοχή. Συζητώντας τη σχέση μεταξύ τουρισμού και περιφερειακής ανάπτυξης, οι William και Shaw εξέτασαν τρεις απόψεις του τουρισμού :

1. Ο τουρισμός είναι ένα προϊόν το οποίο πρέπει να καταναλωθεί στο σημείο παραγωγής,
 2. Οι περισσότερες μορφές του τουρισμού είναι αρκετά πρόσκαιρες, και
 3. Ο τουρισμός είναι ένα βιομηχανικό αντικείμενο στην ανακατασκευή.
- Υπάρχουν κάποια μοντέλα τα οποία έχουν αναπτυχθεί στην τουριστική βιβλιογραφία και είναι χρήσιμα στο περιεχόμενο του τοπικού/περιφερειακού τουρισμού. Οι

τουριστικές αναπτύξεις περνάνε φάσεις όπως εξερεύνηση, εμπλοκή, ανάπτυξη, συγχώνευση, στασιμότητα, παρακμή και αναζωογόνηση. Υπάρχει μια τεράστια διασύνδεση μεταξύ των περιοχών διαμονής και υπάρχουν επίσης κυκλώματα εκδρομών τα οποία θα επιφέρουν επιπλέον εισόδημα στις επιχειρήσεις που είναι στις περιοχές των προορισμών. Αν ένα έθνος συγχωνεύει την ικανότητα του να είναι βάσιμη και την κοινοτική εμπλοκή σε έναν προγραμματισμό περιφερειακού τουρισμού θα σημαίνει αποκέντρωση ισχύος μαζί με αυξημένη εστίαση στο περιβάλλον. Ο τουρισμός στην περιφέρεια είναι διαφορετικός από τον αγροτικό τουρισμό και είναι συσχετιζόμενος με περισσότερο απόμακρες τοποθεσίες. Ο τουρισμός στις περιφερειακές περιοχές έχει αναγνωριστεί κάτω από μια ποικιλία ταμπελών όπως τουρισμός άγριας ζωής, τουρισμός φύσης, οικοτουρισμός και τουρισμός περιπέτειας. Με σκοπό να συναντήσουν αυτή την αγορά, οι κυβερνήσεις ανοίγουν περιοχές οι οποίες δεν είχαν επισκέψεις από τουρίστες προηγουμένως. Καθώς πολλά από τα όμορφα φυσικά περιβάλλοντα είναι τοποθετημένα σε αγροτικές περιοχές των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών όπου συχνά υπάρχουν προβλήματα υποανάπτυξης και φτώχειας, η πιθανότητα να κερδηθούν οικονομικά οφέλη από τον οικοτουρισμό επίσης σημαίνει ότι υπάρχει μια πιθανή απειλή της συντήρησης αυτών των περιοχών. Χωρίς αυστηρό κυβερνητικό έλεγχο επί της ανάπτυξης, υπάρχει κάποιος λόγος να υποθέσουμε ότι ο κύκλος ανάπτυξης θα είναι διαφορετικός από κάθε άλλη μορφή τουρισμού. Οι τουρίστες που ενδιαφέρονται για τον τουρισμό περιπέτειας ή τον οικοτουρισμό μπορεί να μην είναι έτοιμοι να επιστρέψουν στην ίδια τοποθεσία, όχι μόνο λόγω του συμπεριλαμβανόμενου κόστους, αλλά μπορεί, επίσης να θέλουν να συνεχίσουν στην επόμενη πρόκληση. Έτσι ο προορισμός πρέπει συνεχώς να αναζητά καινούριους πελάτες. Ενώ υπάρχουν και οι δύο εκδοχές της επιτυχίας και αποτυχίας στη χρήση του τουρισμού σαν ένα εργαλείο περιφερειακής ανάπτυξης σε απομονωμένες περιφερειακές περιοχές, ενδιαφέρον έχει εκδηλωθεί για το ότι η χρήση των περιβαλλοντικών πηγών για δραστηριότητες όπως ο οικοτουρισμός μπορεί, όσον αφορά τις αρνητικές επιπτώσεις του τουρισμού να είναι πιο βλαβερός, καθώς τα περιβάλλοντα του οικοτουρισμού είναι συχνά πλούσια σε βιοποικιλότητα και υπερευαίσθητα σε αλλαγές.

8.1) Πώς ο εναλλακτικός τουρισμός δίνει ώθηση στο άνοιγμα τουριστικών επιχειρήσεων

Ο εναλλακτικός τουρισμός, είναι υπεύθυνος και κύριο κριτήριο για το άνοιγμα τουριστικών επιχειρήσεων. Οι κατηγορίες τουριστικών επιχειρήσεων οι οποίες αναβαθμίζονται είναι τα καταλύματα, δηλαδή τα ξενοδοχεία, τα ενοικιαζόμενα δωμάτια, οι ξενώνες, οι κατασκηνώσεις κλπ. Επιπλέον ωθείται το άνοιγμα τουριστικών και ταξιδιωτικών γραφείων, γραφείων ενοικιάσεων αυτοκινήτων και τα ναυλομεσητικά γραφεία. Ευνοείται η αναβάθμιση των κτιρίων που περιλαμβάνονται στις περιοχές με εναλλακτικό τουρισμό και η χρησιμοποίηση όλο και περισσότερων τεχνολογιών και εγκαταστάσεων προστασίας του περιβάλλοντος. Ανάλογα με την περιοχή και τη μορφή τουρισμού που προσφέρει, υπάρχουν και διαφορετικές μορφές επιχειρήσεων όσο αφορά το μέγεθος, την ποιότητα και την αισθητική.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομός Αρκαδίας βρίσκεται στο κέντρο της Πελοποννήσου. Συνορεύει βόρεια με τους νομούς Κορινθίας και Αχαΐας, δυτικά με τους νομούς Ηλείας και Μεσσηνίας, νότια με το νομό Λακωνίας και ανατολικά βρέχεται από τον Αργολικό κόλπο.

Έχει έκταση 4.419 τετραγωνικά χιλιόμετρα και πληθυσμό 102.035 κατοίκους (Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της απογραφής του 2001).

Πρωτεύουσα του νομού είναι η Τρίπολη και σημαντικές κωμοπόλεις το Άστρος, η Βυτίνα, η Δημητσάνα, τα Λαγκάδια, το Λεβίδι, το Λεωνίδιο, η Μεγαλόπολη, τα Τρόπαια.

Με το Νόμο 3852/2010, ΦΕΚ 87/Α/7-6-2010 (σχέδιο Καλλικράτης), συστάθηκαν στο νομό Αρκαδίας οι παρακάτω πέντε δήμοι:

- 1) Βόρειας Κυνουρίας με έδρα το Άστρος
- 2) Γορτυνίας με έδρα τη Δημητσάνα
- 3) Μεγαλόπολης με έδρα τη Μεγαλόπολη
- 4) Νότιας Κυνουρίας με έδρα το Λεωνίδιο
- 5) Τρίπολης με έδρα την Τρίπολη

Το Περιφερειακό Διαμέρισμα της Αρκαδίας διαθέτει την ισχνότερη τουριστική υποδομή παρά το ότι, ο αριθμός δωματίων αυξήθηκε σημαντικά (11%) στην περίοδο μεταξύ 2004 και 2007. Η αύξηση αυτή οφείλεται σε δύο συμπίπτοντες λόγους:

- την σημαντική βελτίωση του χρόνου πρόσβασης των ορεινών όγκων της Αρκαδίας από την Αθήνα (90' - 140') και
- την επιτυχή παρέμβαση του προγράμματος leader+ στα πλαίσια του τρίτου Κοινοτικού Προγράμματος Στήριξης για αυτές τις περιοχές.

Επίσης, διακρίνουμε τρεις ζώνες με διαφορετικά χαρακτηριστικά:

- την παραλιακή Κυνουρία, που παρουσιάζει εποχική συγκέντρωση στην περίοδο Ιουνίου-Σεπτεμβρίου, με υψηλές πληρότητες,
- την Τρίπολη, που στην πραγματικότητα έχει πολύ μικρή τουριστική κίνηση αλλά παρουσιάζει ικανοποιητική πληρότητα σε κλίνες που οφείλεται σε επαγγελματική διακίνηση (πάνω από 50%) και
- τις ορεινές περιοχές του Μαινάλου και του Πάρωνα, που έχουν μακρά σχετικά τουριστική περίοδο, Οκτώβριο ως και Μάη, αλλά μικρή πληρότητα κλινών (περί τις 100 μέρες στο οκτάμηνο).

Ξενοδοχειακό Δυναμικό Γεωγραφική Συγκέντρωση και Αριθμός Ξενοδοχείων

- Εκτός από το Λεωνίδιο, δεν υπάρχουν περιοχές με μεγάλη συγκέντρωση ξενοδοχειακών μονάδων στην Αρκαδία.
- Υπήρχαν 106 καταγεγραμμένα ξενοδοχεία το 2014, εκ των οποίων το 26% ανήκε στην υψηλότερη κατηγορία ξενοδοχείων 4-5 αστέρων. Το μεγαλύτερο μερίδιο κατείχε η κατηγορία 3 αστέρων, αντιπροσωπεύοντας το 34% του

συνόλου των ξενοδοχείων το 2014, ακολουθούμενη από την κατηγορία 2 αστέρων με μερίδιο 29%.

- Επιπλέον καταγράφηκαν 203 μονάδες ενοικιαζόμενων δωματίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ποιες είναι οι μορφές και κυρίως οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού της Αρκαδίας

Ο νομός Αρκαδίας είναι ένας προορισμός ο οποίος ευνοεί την ανάπτυξη του τουρισμού και κυρίως του εναλλακτικού τουρισμού και την προσέλκυση επισκεπτών καθώς διαθέτει μεγάλη γκάμα τοποθεσιών, αξιοθεάτων, προορισμών και δραστηριοτήτων τις οποίες μπορεί κάποιος να αναζητήσει. Στην περιοχή της Αρκαδίας μια μορφή τουρισμού που αναπτύσσεται είναι ο τουρισμός υγείας ή αλλιώς ιαματικός τουρισμός, ο οποίος σχετίζεται με το σημαντικότερο αγαθό του ανθρώπου, την υγεία. Αποτελεί μεγάλο κομμάτι της κληρονομιάς της χώρα μας, καθώς διαθέτει πληθώρα φυσικών πηγών και τοπίων.

Πολύ σημαντικός για την περιοχή της Αρκαδίας φυσικά είναι ο αγροτουρισμός, που συνεχώς εξελίσσεται ως μια δυνατή μορφή εναλλακτικού τουρισμού. Βασίζεται στον αγροτικό τρόπο ζωής και ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να ανακαλύψει την αγροτική ζωή των κατοίκων και να συμμετέχει σε αυτήν ερχόμενος σε επαφή με τη φύση. Ο αγροτουρισμός μπορεί να συνδυαστεί και με άλλες μορφές τουρισμού και ο επισκέπτης μπορεί να συμμετέχει στα ήθη και στα έθιμα που αναβιώνουν από τους τοπικούς συλλόγους στην περιοχή της Αρκαδίας. Οι οικισμοί της Αρκαδίας και κυρίως της ορεινής έχουν διατηρήσει αναλλοίωτο το χαρακτήρα της υπαίθρου και εγγυούνται στον επισκέπτη πως θα ζήσει από κοντά την καθημερινότητα της αγροτικής ζωής.

Η ορεινή επίσης Αρκαδία προσφέρεται για πολλά είδη αθλητικού τουρισμού. Διαθέτει δραστηριότητες όπως χειμερινά σπορ και σκι, canoe kayak – rafting, ορειβασία – πεζοπορία και πολλούς φυσιολατρικούς συλλόγους και ομίλους.

Έντονο φυσικά είναι στην Αρκαδία το στοιχείο του θρησκευτικού τουρισμού, ο οποίος συνδυάζει πνευματικά, πολιτισμικά και ιστορικά στοιχεία που συνθέτουν και αναδεικνύουν την ταυτότητα της περιοχής. Η Αρκαδία, αποτελεί σημαντικό πνευματικό κέντρο όλης της χώρας. Η πλούσια θρησκευτική κληρονομιά της προσελκύει κάθε χρόνο χιλιάδες επισκέπτες. Διαθέτει αμέτρητες εκκλησίες, εξωκκλήσια και μοναστήρια, ενώ υπάρχουν και πολλά ερείπια και ίχνη από πολλές βυζαντινές εκκλησίες. Μικρές εκκλησίες αλλά και μεγαλοπρεπείς ναοί σε όλη τη Γορτυνία καθώς και ιστορικές Ι. Μονές κυριολεκτικά κρεμασμένες πάνω σε βράχους, συνθέτουν μια θρησκευτική κληρονομιά αιώνων.

Η Αρκαδία και ολόκληρη η Πελοπόννησος αποτελεί δημοφιλή προορισμό και για συνεδριακό τουρισμό, λόγω της γεωγραφικής της θέσης.

Το καλό φαγητό είναι σημείο αναφοράς για κάθε τουριστική απόδραση. Στη χώρα μας το φαγητό και το καλό κρασί είναι άμεσα συνδεδεμένο με την παρέα και τη συζήτηση. Στην Ελλάδα ο Γαστρονομικός Τουρισμός, δυστυχώς, δεν έχει αναπτυχθεί ακόμα σε μεγάλο βαθμό. Στην Αρκαδία όμως και κυρίως στην ορεινή όμως η τοπική κουζίνα και οι παραδοσιακές συνταγές κερδίζουν πάντα τον επισκέπτη. Σε πολλά χωριά της περιοχής υπάρχουν αμέτρητα παραδοσιακά ταβερνάκια, που προσφέρουν τη δυνατότητα να γευθεί κανείς υπέροχες νοστιμιές με αυθεντικές τοπικές συνταγές. Στις σπεσιαλιτέ της περιοχής συγκαταλέγεται ο κόκκορα με χυλοπίτες, το παστό χοιρινό με αυγά (καγιανάς), το αγριογούρουνο, παραδοσιακές πίτες κ.α. Η κτηνοτροφική παραγωγή σε πολλά ορεινά χωριά εξασφαλίζει άφθονο και κυρίως

ποιοτικό κρέας. Παράλληλα όμως τα αρωματικά βότανα (όπως ρίγανη, θυμάρι, δενδρολίβανο), με την ιδιαίτερη γεύση τους και το πλούσιο άρωμά τους, που φυτρώνουν σε αφθονία στο παρθένο φυσικό τοπίο της περιοχής, προσθέτουν την καθοριστική πινελιά σε κάθε πιάτο. Εξίσου ξακουστά όμως είναι και τα παραδοσιακά ζυμαρικά, χυλοπίτες και τραχανάς. Τα ζυμαρικά της περιοχής είναι μοναδικά σε ποιότητα και γεύση καθώς παρασκευάζονται από αγνά τοπικά υλικά (σιτάρι ή συμιγδάλι, αλεύρι, φρέσκα αυγά και γάλα). Τέλος, φημίζεται και για τα διαλεκτά γλυκά της. Γλυκά που βασίζονται στα άφθονα φρούτα και τους καρπούς της περιοχής όπως μέλι, καρύδι, κάστανο, αχλάδι, μήλο, κυδώνι κ.α. Εκτός όμως από τα γλυκά του κουταλιού, πολύ διαδεδομένα είναι και τα παραδοσιακά γλυκά με συνταγές από τις παλαιές νοικοκυρές. Τέτοια είναι ο μπακλαβάς, η καρυδόπιτα, η μουσταλευριά, οι δίπλες, ο χαλβάς, οι κουραμπιές και τα μελομακάρονα, η γαλατόπιτα, οι τηγανίτες (με μέλι ή ζάχαρι) κ.α.

1.1) Τοποθεσίες και αξιοθέατα

Μια σημαντική μονή που πρεσβεύει τον θρησκευτικό τουρισμό της Αρκαδίας είναι η Μονή Παναγίας Μαλεβής στην περιοχή του Αγίου Πέτρου Κυνουρίας. Η ονομασία, προέρχεται από το παρακείμενο βουνό, τον Μαλεβό. Κάθε χρόνο δεκάδες χιλιάδες προσκυνητές από όλα τα μέρη της Ελλάδας, έρχονται στη Μονή της Μαλεβής. Σαν έτος ίδρυσης αναφέρεται το 1116 μ.Χ.

Το Μοναστήρι της Σίτζας έχει ιδρυθεί, πολύ πριν το 1622 και τη σπουδαιότητά του καταδεικνύουν, δύο τάφοι, ένας αρχαίος Ρωμαϊκός και ένας τάφος με την επιγραφή “on reviem toujours – a sa premiere amour” ως Χριστοφόρος από Μαδαγασκάρη.

Λίγο πριν τη Βυτίνα, υπάρχει η Ιερά Μονή Κερνίτσας, η οποία πήρε την ονομασία της από τη Μεσαιωνική πόλη, Κερνίτσα, που βρισκόταν νοτιοδυτικά του Μοναστηριού στην οροσειρά του Αργυρόκαστρου, βορειοδυτικά της Βυτίνας. Το Μοναστήρι «ζει» περίπου 10 αιώνες και θεωρείται το αρχαιότερο της Αρκαδίας και από τα παλιά της Ελλάδας. Από το 1680 και μετά, στο Μοναστήρι λειτούργησε ως Κρυφό Σχολείο και στον περίβολο του είναι χτισμένος ο Ναός της «Παναγίας της Κερνίτσας» που γιορτάζει στις 15 Αυγούστου. Κάτω από το συγκεκριμένο Ναό υπάρχει μια σπηλιά όπου κι εκεί βρέθηκε η Εικόνα της Παναγίας. Αργότερα, χτίστηκε ένα εκκλησάκι που έγινε παρεκλήσι της Μονής. Χαρακτηριστικό είναι πως, η Θεία λειτουργία, τελείται πάντα νύχτα. Η πρόσβαση, στην Ιερή Μονή Κερνίτσας, γίνεται εύκολα, με τα πόδια ή με αυτοκίνητο. Βρίσκεται περίπου 45 χλμ. από την Τρίπολη.

Το ιερό βουνό του θεού Κρόνου είναι μάλλον άγνωστος στους περισσότερους. Πρόκειται για ένα δίκτυο χωματόδρομων και μονοπατιών για εξερεύνηση.

Ο Πάρνωνας καλύπτει μέχρι το μέσον περίπου τα όρια των νομών της Αρκαδίας και της Λακωνίας. Η ονομασία του είναι αρχαιότατη και προέρχεται από την ίδια ρίζα με τις ονομασίες της Πάρνηθας και του Παρνασσού. Τις πρώτες αναφορές τις έχουμε από τον Πausανία και τον Στράβωνα.

Η ψηλότερη κορυφή του είναι η Μεγάλη Τούρλα (1936 μ.), ενώ στην κορυφογραμμή του υπάρχουν αρκετές βουνοκορφές που το υψόμετρό τους ξεπερνά τα 1500 μέτρα. Οι ανατολικές πλαγιές του, καταλήγουν σε μικρές παραλίες που οι περισσότερες βουτούν απότομα στα νερά του Αργολικού κόλπου και του Μυρτώου πελάγους με αρκετά και γραφικά χωριά που αποτελούν έναν από τους καλύτερους προορισμούς για διακοπές στην περιοχή, όπως το Λεωνίδιο, τα Πούλιθρα, το Ξηροπήγαδο κ.ά. Στα δυτικά ο Πάρνωνας τελειώνει στην κοιλάδα του Ευρώτα, που πηγάζει από τον Ταύγετο.

Το όρος Μαίναλο, που αποτέλεσε υλικό έμπνευσης για πολλούς μύθους, τόπος γέννησης νυμφών και θεοτήτων, καταφέρνει να προσελκλυει πάρα πολύ κόσμο, όχι μόνο χάρη στην πλούσια ιστορία του και στις φυσιολατρικές διαδρομές, αλλά στην αξιοποίηση και την ανάπτυξη του χιονοδρομικού κέντρου του. Στην κορυφή του ορεινού όγκου του Μαινάλου, σε υψόμετρο 1.600 μέτρων στο οροπέδιο της Οστρακίνας, λειτουργεί ένα σύγχρονο χιονοδρομικό κέντρο με υποδομές και υπηρεσίες που εξασφαλίζουν τη σωστή εξυπηρέτηση των τουριστών.

Το Χρυσοβίτσι, κυρίως λόγω της γεωγραφικής του θέσης, κατά το παρελθόν υπήρξε σημαντικό υλοτομικό κέντρο στην Ελλάδα και έπαιξε σπουδαίο ρόλο στην οικονομία της περιοχής. Στις εγκαταστάσεις ενός παλιού εργοστασίου επεξεργασίας ξυλείας που εδώ και χρόνια έχει σταματήσει τη λειτουργία του, στεγάζεται το πρότυπο Μουσείο Δασικής Ιστορίας Μαινάλου.

Προβάλλει και αναδεικνύει τη δασική ιστορία του Μαινάλου αλλά και μερικά από τα πρώτα βήματα της βιομηχανικής ανάπτυξης στην περιοχή, παρουσιάζοντας εκθέματα από την ιστορία της υλοτομίας στην ευρύτερη περιοχή του Μαινάλου. Πολλά μηχανήματα από τις πρώτες ημέρες της λειτουργίας του εργοστασίου υπάρχουν σε καλή κατάσταση παρά το ότι βρίσκονταν σε αχρηστία για αρκετά μεγάλη χρονική περίοδο. Μετά από προσπάθεια συντηρήθηκαν, όπως και τα εργαλεία που χρησιμοποιούσαν οι τεχνίτες της εποχής και τα οποία εκτίθενται στο μουσείο μαζί με έγγραφα, που σχετίζονται με τη λειτουργία του εργοστασίου. Στις εγκαταστάσεις του μουσείου έχει δημιουργηθεί αίθουσα, στο χώρο της οποίας θα πραγματοποιούνται μαθήματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, με σκοπό την ενημέρωση των μαθητών - επισκεπτών σε θέματα που αφορούν τη χλωρίδα, την πανίδα, αλλά και την προστασία του δάσους.

Το Μουσείο Λαϊκού Πολιτισμού στο Δάρα Αρκαδίας, συγκεντρώνει, διαφυλάσσει, εκθέτει, ερευνά και αξιοποιεί εκπαιδευτικά και επιστημονικά το υλικό και άυλο λαογραφικό πολιτιστικό περιεχόμενο του χωριού Δάρα και της όμορης γεωγραφικής περιοχής. Αποσκοπεί στην διατήρηση της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς προκειμένου να διασωθούν η παράδοση, η ιστορία και τα τοπικά χαρακτηριστικά. Το Μουσείο Λαϊκού Πολιτισμού στο Δάρα Αρκαδίας, υπάγεται στον Σύνδεσμο Δαραίων.

Το σπήλαιο «Καταβόθρες του Κάψια», είναι ένα από τα δέκα πιο αξιόλογα σπήλαια της χώρας μας. Ανακαλύφθηκε το 1887 από το Γάλλο αρχαιολόγο Γουσταύο Φουζέρ, στα πλαίσια των ανασκαφών του στη Μαντινεία και εξερευνήθηκε το 1892. Βρίσκεται κάτω από το Χιονοδρομικό Κέντρο του Μαινάλου, 1500 μέτρα απ' το χωριό Κάψια, μόλις 15 χλμ. απ' την Τρίπολη. Σύμφωνα με τους επιστήμονες το σπήλαιο του Κάψια είναι παγκοσμίου σπηλαιολογικού ενδιαφέροντος και έχει όλες τις προϋποθέσεις να γίνει ένα αξιοθέατο μεγάλου τουριστικού ενδιαφέροντος. Το σπήλαιο έχει μήκος, σε ευθεία, 380 μέτρα. Μέχρι σήμερα έχουν εξερευνηθεί περίπου 6.500 τ.μ. του σπηλαίου ενώ στο εσωτερικό του εντοπίστηκαν απολιθώματα νεολιθικής εποχής, ίχνη παλιάς πλημμύρας, ανθρώπινα οστά και κρανία αλλά και πήλινα λυχνάρια του 4ου και 5ου αιώνα μ.Χ. Στο εσωτερικό του σπηλαίου υπάρχουν μικρά και μεγάλα δωμάτια, διάδρομοι και συμπλέγματα από σταλακτίτες και σταλαγμίτες που ξεπερνούν κατά πολύ το ένα μέτρο.

Στην «αίθουσα των θαυμάτων» του σπηλαίου μπορεί να δει κανείς ένα αληθινό δάσος από σταλακτίτες που κρέμονται από την οροφή και σταλαγμίτες σε συνδυασμούς χρωμάτων και σχεδίων.

Οι καταβόθρες είναι ένα φυσικό γεωλογικό φαινόμενο το οποίο σχηματίζεται κυρίως σε ασβεστολιθικά εδάφη με τη διάβρωση από το νερό. Από τις πιο γνωστές καταβόθρες στον ελληνικό χώρο είναι αυτής του Παλαιοχωρίου Κάψιας, που βρίσκεται μπροστά από το Σπήλαιο. Η θέα είναι εξαιρετικά εντυπωσιακή, ειδικά σε περιόδους που υπάρχει μεγάλη βροχόπτωση όταν η λεκάνη της καταβόθρας γεμίζει με μεγάλες ποσότητες νερού το οποίο "χάνεται" στις τρύπες με μεγάλη ορμή δημιουργώντας περιδίνηση. Οι καταβόθρες Κάψια αποτελούν μέρος του αποστραγγιστικού συστήματος του οροπεδίου Μαντίνειας.

Το λιθόκτιστο διατηρητέο κτήριο του Παλαιού Δημοτικού Σχολείου του χωριού Κάψια, αναπαλαιώθηκε και οργανώθηκε ως Κέντρο Πληροφόρησης για το όρος Μαίναλο, με στόχο την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και ενημέρωση τόσο των επισκεπτών όσο και των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής. Η υποδομή λειτουργεί ως σημείο αναφοράς για την περιοχή, ως τόπος συγκέντρωσης και ενημέρωσης, που ερμηνεύει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής. Προσανατολίζει, διοχετεύει και κατευθύνει σωστά τους επισκέπτες του στα αξιοθέατά της, παρέχοντας σύντομη, σαφή, άμεση και συνολική πληροφόρηση και βοηθώντας τον επισκέπτη να κινηθεί στην περιοχή σύμφωνα με τα ενδιαφέροντά του, αλλά και να αξιολογήσει τα στοιχεία που του παρέχονται, σύμφωνα με τα δικά του κριτήρια. Για τη διαμόρφωση του εκθεσιακού χώρου του Κέντρου Πληροφόρησης Κάψια επιλέχθηκε η δημιουργία συνεχούς ροής των επισκεπτών. Οι κατασκευές διαρθρώνονται με τέτοιο τρόπο στον χώρο, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η συνέχεια της επίσκεψης των εκθεμάτων, δίνοντας την πληροφορία και προκαλώντας τη συμμετοχή του επισκέπτη.

Το Λαογραφικό Μουσείο Στεμνίτσας εγκαινιάστηκε την 1η Σεπτεμβρίου του 1985. Στεγάζεται σε τριώροφο κτίριο του 18ου αιώνα που χτίστηκε, σύμφωνα με την παράδοση, για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες μιας οικογένειας με πολλά μέλη. Η παράδοση του αποδίδει ιστορική σημασία διότι σε αυτό γίνονταν συγκεντρώσεις των οπλαρχηγών του 1821 και ακόμη, σ' αυτό έγινε η σύγκληση της Α' Πελοποννησιακής Γερουσίας στις 29 Μαΐου 1821. Στο ισόγειο παρουσιάζονται σε αναπαράσταση τα εργαστήρια των τεχνιτών. Στο μεσοπάτωμα και τη σκάλα που οδηγεί σε αυτό, προβάλλεται η παραδοσιακή αρχιτεκτονική και ο εξοπλισμός του στεμνιτσιώτικου σπιτιού, ενώ στον ενιαίο πρώτο όροφο εκτίθεται σε προθήκες η πολυποίκιλη αρχική συλλογή Σαββοπούλου.

Ο Λούσιος, είναι ένα μικρό ποτάμι της Αρκαδίας μήκους 23 χλμ. που πηγάζει από την αρχαία Θεισόα και από την κορυφογραμμή των βουνών των Λαγκαδίων. Περνάει δυτικά από τη Δημητσάνα σε κοντινή απόσταση και εκβάλλει στον Αλφειό, 2,5 χλμ. βορειοδυτικά της Καρύταινας. Το φαράγγι είναι ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και από το 1997 έχει χαρακτηριστεί ως περιοχή ενιαίου αρχαιολογικού χώρου και χρήζει προστασίας από το υπουργείο πολιτισμού. Σύμφωνα με την αρχαία μυθολογία, όπου οφείλει και το όνομά του, αλλά και με αναφορές του περιηγητή Πausανία, οι Νύμφες Νέδα, Αγνώ και Θεισόα έλουσαν τον Δία στις πηγές του ποταμού όταν γεννήθηκε. Ο Pausανίας επίσης θεωρούσε το Λούσιο ως τον πιο κρύο ποταμό του γνωστού του κόσμου.

Αργότερα, μετονομάστηκε Γορτύνιος, παίρνοντας το όνομα από την Αρχαία Γορτυνία. Το φαράγγι του Λούσιου είναι γνωστό και ως το Άγιο Όρος της Πελοποννήσου, λόγω της μοναστικής ζωής που αναπτύχθηκε, ειδικά κατά την Τουρκοκρατία, καθώς δημιουργήθηκαν ασκητήρια, μοναστήρια, εκκλησίες και

παρεκκλήσια. Για την τουριστική αξιοποίηση της περιοχής, τα παλιά μονοπάτια στην περιοχή του φαραγγιού έχουν συντηρηθεί και αποκατασταθεί, έτσι ώστε να διευκολύνουν τη διάβαση στους οδοιπόρους, όπως και την προσπέλαση των αξιοθεάτων. Οι διαδρομές μέσα από τα μονοπάτια καταλήγουν στην Αρχαία Γόρτυνα, ενώ ξεκινούν από τη Δημητσάνα, το κεφαλάρι του Αϊ Γιάννη, τη Μονή Προδρόμου, το Ελληνικό και την Αρχαία Γόρτυνα. Ο Λούσιος, εκτός από την πεζοπορία, προσφέρεται και για άλλες δραστηριότητες, όπως rafting, kayak, trekking canyoning και άλλα.

1.2) Διαδρομές και περιηγήσεις

- § Διαδρομή: Τρίπολη - Μαίναλο - Ροεινό - Πιάνα - Αλωνίσταινα - Λιμποβίτσι - Αρκουρόρεμα - Χρυσοβίτσι
- § Τρίπολη - Επάνω Χρέπα
- § Νεστάνη - Ι.Μ. Παναγίας Γοργοεπηκόου
- § Αρχαία Μαντίνεια
- § Στεμνίτσα - Δημητσάνα - Φαράγγι Λούσιου
- § Από την Ηραία στην Καρύταινα
- § Πηγές Λούσιου - Λαγκάδια - Σταυροδρόμι - Βυζίκι - Τρόπαια - Λίμνη Λάδωνα - Κοντοβάζαινα
- § Ασέα - Μεγαλόπολη - Καρύταινα - Ιερό Λυκαίου Δίος - Λυκόσουρα - Λεοντάρι
- § Καστρί - Αγ. Πέτρος - Κάστρο Ωριάς - Αη Γιάννης - Αστρος - Έπαυλη Ηρώδου του Αττικού - Κ. Δολιανά
- § Παράλιο Αστρος - Άγιος Ανδρέας - Παραλία Τυρού - Λεωνίδιο - Πούληθρα - Κοσμάς
- § Αγ. Ανδρέας - Πλάτανος - Καστάνιτσα - Πράστος
- § Βυτίνα - Μεθύδριο - Μαγούλιανα - Βαλτεσινικό
- § Λεβίδι - Ορχομενός - Κανδήλα - Βλαχέρνα - Δάρα
- § Παλλάντιο - Τεγέα - Δολιανά
- § Κάψια - Χιονοδρομικό Κέντρο Μαινάλου
- § Νεοχώρι - Ι.Μ. Βαρσών

Βυτίνα - Μεθύδριο - Μαγούλιανα - Βαλτεσινικό

Πρόκειται για την ξακουστή πόλη του χειμερινού όσο και του θερινού τουρισμού. Είναι το σημαντικότερο ορεινό θέρετρο της Πελοποννήσου, με γειτονικά χωριά απaráμιλα σε ομορφιά, γραφικότητα και τουριστικά ενδιαφέροντα. Στη διάρκεια της μεγάλης επανάστασης αποτέλεσε το κέντρο ανεφοδιασμού των δυνάμεων του Θ. Κολοκοτρώνη. Όλα, στη Βυτίνα, είναι αξιοθέατα. Από τη Βυτίνα οι επιλογές είναι πολλές. Επισκεφθείτε τα Μαγούλιανα, το ψηλότερο χωριό της Πελοποννήσου σε υψόμετρο 1.357 γεμάτο καρυδιές και γάργαρα νερά που ξεχύνονται από τις κρήνες της πλατείας με τον πασίγνωστο «Γεροπλάτανο» ηλικίας πάνω από 300 χρόνων. Χειμερινό θέρετρο των Βίλλαρδουϊνων στους αιώνες της Φραγκοκρατίας. Ιδανικός τόπος ανάπαυσης, για όλες τις εποχές. Ξενώνες, ταβέρνες, καφεενεία, στη διάθεση των επισκεπτών. Πανέμορφο, γραφικό χωριό, με κτήρια παραδοσιακής αρχιτεκτονικής έργα των περίφημων Λαγκαδινών μαστόρων της πέτρας. Στην κεντρική πλατεία ο Άγιος Δημήτρης και η Κοίμηση της Θεοτόκου, κτίσμα του 1838-1840. Από τα σπουδαιότερα στην Ελλάδα το τέμπλο, ξυλόγλυπτο, με σκαλισμένη επάνω του ολόκληρη την ιστορία της Καινής Διαθήκης, ελκύει το θαυμασμό του κάθε επισκέπτη. Όχι μακριά, τα ερείπια του μεσαιωνικού «Αργυρόκαστρου». Στα Μαγούλιανα γεννήθηκε ο γραμματέας και υπασπιστής του Θ. Κολοκοτρώνη,

Φωτάκος, ο οποίος στα «Απομνημονεύματα» περιγράφει λεπτομερειακά τη ζωή, τη δράση και το έργο του μεγάλου αυτού στρατηγού. Μετά από μια μαγευτική ελατοσκέπαστη διαδρομή, να, το Βαλτεσινικό, από τα πιά ορεινά της Αρκαδίας χτισμένο σε υψόμετρο 1120 έως 1180μ στην πλαγιά κατάφυτου βουνού με ψηλότερη κορυφή το παλιόκατρο 1384μ, με πανοραμική θέα, παραδοσιακή αρχιτεκτονική, βρύσες και το νερό από τα κεφαλάρι να διασχίζει το χωριό. Αυτό το χωριό έχει μεγάλη ξυλογλυπτική παράδοση. Συναρπαστικά είναι, μέσα στην πλούσια βλάστηση όλα τα χωριά της περιοχής, κρυμμένα στα ελατοδάση και τα άφθονα, κρυστάλλινα νερά. Ανάμεσά τους και το Πυργάκι μετατοπισμένο από εδαφικές διαφοροποιήσεις, το αρχαίο Μεθύδριο και η Ελάτη.

1.3)Πεζοπορικές διαδρομές

Το Μαίναλο είναι κατεξοχήν βουνό περιήγησης. Έχει πανέμορφες διαδρομές που είναι προσιτές και στον πιο αρχαίο πεζοπόρο. Η Διάσχιση του φαραγγιού του Λούσιου είναι περίφημη στους φίλους της ορεινής πεζοπορίας και πέρα από τα σύνορα της πατρίδας μας. Συνδυάζει μοναδικής ομορφιάς ποτάμια διαδρομή με αρχαιολογική περιήγηση. Διάσελο Αλωνίσταινας (1320μ) - Κοκκινόβρυση - Προφήτης Ηλίας (1585μ) - Μεθύδριο (1080μ) - Μονή Αγίων Θεοδώρων - Χαράδρα Μυλάωνα -7 ψωμιά (1150μ). Εξαιρετική διαδρομή διάρκειας 5 ωρών και μέτριας δυσκολίας. Κάθε αυτοσχέδια διαδρομή στο Αρκουδόρεμα και στο Χρυσοβίτσι είναι εμπειρία άσπιλης ομορφιάς

1.4)Σημαντικά στοιχεία της περιοχής

Πολιτιστικοί και μουσειακοί χώροι:

- i. Δημόσια βιβλιοθήκη Δημητσάνας
- ii. Εκκλησιαστικό μουσείο Δημητσάνας
- iii. Λαογραφικό μουσείο Παναγιάς
- iv. Δημόσια βιβλιοθήκη Βυτίνας
- v. Λαογραφικό μουσείο Βυζικίου
- vi. Μουσείο υδροκίνησης Δημητσάνας
- vii. Μουσείο Μίκη Θεοδωράκη
- viii. Σχολή αργυροχρυσοχοΐας
- ix. Λαογραφικό μουσείο Στεμνίτσας
- x. Συνεδριακό κέντρο Δημητσάνας
- xi. Εκκλησιαστικό μουσείο Ελληνικού
- xii. Λαογραφικό μουσείο Βαλτεσινικού
- xiii. Λαογραφικό μουσείο Βυτίνας

Αρχαιολογικοί χώροι:

- i. Πετρόκτιστη βρύση

- ii. Αρχαία Γόρτυνα
- iii. Μνημείο Αθανάτων Ζυγοβιστίου
- iv. Αρχαία Υψούς
- v. Ναός της Αφροδίτης Ερυκίνης
- vi. Κάστρο της Άκοβας
- vii. Χλιά βρύση

Θρησκευτικοί χώροι:

- i. Ναός Ζωοδόχου Πηγής
- ii. Ναός Κοίμησης της Θεοδόχου
- iii. Μονή Αγίων Θεοδώρων
- iv. Παλαιά Μονή Φιλοσόφου
- v. Μονή Παναγίας Κλειβωκάς
- vi. Ναός Αγίου Γεωργίου
- vii. Νέα Μονή Φιλοσόφου
- viii. Μονή Αιμυαλών
- ix. Ναός Αγίου Τρύφωνα
- x. Μονή Αγίας Παρασκευής
- xi. Μονή Κερνίτσας
- xii. Ναός Αγίου Νικολάου
- xiii. Μονή Τιμίου Προδρόμου
- xiv. Ναός των Παμεγίστων Ταξιαρχών
- xv. Μονή Ζωοδόχου Πηγής
- xvi. Μονή Κοίμησης της Θεοτόκου
- xvii. Μονή Ευαγγελιστρίας
- xviii. Ναός Αγίου Γεωργίου
- xix. Ναός Αγίων Θεοδώρων

Αξιοθέατα:

- i. Τρικόμαρο γεφύρι στη Δημητσάνα
- ii. Γεφύρι στο Δομοκό
- iii. Γεφύρι Ζαρζί στη Βυτίνα
- iv. Γεφύρι Κυράς Λάδωνα
- v. Γεφύρι Λιθόκτιστο στη Βάχλια
- vi. Νερόμυλοι στην Κοντοβάζαινα

vii. Γεφύρι Πέτρινο στους Παραλογγούς

Φυσικά αξιοθέατα:

- i. Φαράγγι του Λούσιου
- ii. Λίμνη Λάδωνα
- iii. Φαράγγι Αρσιναίας
- iv. Ελατοδάσος Μαινάλου
- v. Φαράγγι Τουθόα
- vi. Ποταμός Ερύμανθος
- vii. Φαράγγι του Λάδωνα
- viii. Φαράγγι Γκούρας

Ιστορικά και παραδοσιακά αξιοθέατα:

- i. Κρυφό Σχολειό
- ii. Αρχοντικό Αντωνόπουλο
- iii. Ληνός των Κολοκοτρωναίων
- iv. Παραδοσιακός οικισμός Παραλογγοί
- v. Ρολόι Δημητσάνας
- vi. Παραδοσιακός οικισμός Βυζίκι
- vii. Παραδοσιακός οικισμός Στεμνίτσας
- viii. Αρχοντικό Δελιγιανναίων
- ix. Πύργος του Αγά
- x. Πύργος Ξενιού Δημητσάνας
- xi. Παραδοσιακός οικισμός Βαλτεσινίκου

Δραστηριότητες:

- i. Trekking
- ii. Χιονοδρομικό κέντρο Οστρακίνας
- iii. Explore Mainalo
- iv. Eco action
- v. Rafting
- vi. Ορεινό τρίαθλο λίμνης Λάδωνα
- vii. Downhill
- viii. Kayak
- ix. River trekking

- x. Trekking Hellas Αρκαδίας
- xi. Ιαματικά λουτρά Ηραίας

1.5) Δήμος Κυνουρίας

Συγκρότημα αγροτουρισμού

Ο αγροτουρισμός ανήκει στις ειδικές-εναλλακτικές μορφές τουρισμού και έχει ως κύριο σκοπό να φέρει τον επισκέπτη σε επαφή με τη φύση και με τις δραστηριότητες στην ύπαιθρο, καθώς και να κινητοποιήσει τις παραγωγικές, πολιτισμικές και αναπτυξιακές δυνάμεις του τόπου, συμβάλλοντας έτσι στην αειφόρο περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξή του. Ένα οικόπεδο 20 στρεμμάτων, βρίσκεται στο Άστρος Κυνουρίας, το οποίο αποτελεί προνομιά περιοχή, έχει εύκρατο κλίμα, ευνοϊκή γεωγραφική θέση, πλούσια χλωρίδα-πανίδα, μεγάλη ιστορική παράδοση και χαμηλό δείκτη κορεσμού ως προς τον τουρισμό. Στόχος ήταν να συνθέσουν αρχιτεκτονικά ένα παραθεριστικό συγκρότημα που θα λειτουργεί καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και θα προσφέρει τις απαραίτητες ανέσεις σε συνδυασμό με κάποιες αγροτουριστικές ασχολίες και αθλητικές δραστηριότητες. Βασικές αρχές σχεδιασμού-κεντρική ιδέα:

- Σεβασμός στο χαρακτήρα του φυσικού τοπίου
- Σεβασμός στην αρχιτεκτονική της περιοχής
- Ένταξη στοιχείου νερού
- Ελεύθερη χάραξη αλλά με συνοχή και κοινό ενοποιητικό παράγοντα την πλακόστρωση
- Οργανική διάρθρωση
- Γραμμικοί όγκοι-χαλαρές συνδέσεις-ελαφριές κατασκευές
- Πρόβλεψη θέσεων στάθμευσης-δυνατότητα κίνησης οχημάτων και εντός οικοπέδου
- Πρόβλεψη προσβασιμότητας από ανάπηρους
- Ο σχεδιασμός περιλαμβάνει καλλιέργειες και ιδιωτικούς κήπους

Κοιτάζοντας κανείς τη θέα προς τον Αργολικό κόλπο από το κάστρο του Παραλίου Αστρος, δεν είναι εύκολο να συνειδητοποιήσει το μήκος της παραλίας που, ξεκινώντας από εδώ, τραβάει προς τα νότια για να καταλήξει στο λιμανάκι του Αγίου Ανδρέα, αφού προηγουμένως «αγγίξει» τον υγροβιότοπο του Μουστου. Ούτε είναι εύκολο κανείς να υπολογίσει το πλήθος των λιόδεντρων που γεμίζουν τον κάμπο που ανηφορίζει προς τον Πάρνωνα. Υπάρχει ιστορία, υπάρχει και άφθονη φύση σε αυτό το κλασικό παραθεριστικό κέντρο, που προσφέρεται κατ' αρχάς για οικογενειακές διακοπές, αλλά δίνει και απρόσμενες δυνατότητες εξερευνήσεων και απομόνωσης στα γύρω μέρη. Η μεγάλη παραλία είναι ο κύριος υπεύθυνος της τουριστικής ανάπτυξης που χαρακτηρίζει το Παράλιο Άστρος. Λιμάνι και πεζόδρομος δίνουν έναν πρώτο τόνο γραφικότητας στη γενικά τυποποιημένη κωμόπολη, ενώ η ανάβαση στο κάστρο των Ζαφειροπουλαίων οδηγεί στην αποκάλυψη του λόφου Νησί, της γραφικής χερσονήσου που ονομάστηκε έτσι γιατί κάποτε δεν ήταν ενωμένη με την ξηρά. Το Νησί, που έχει σχήμα αστεριού, είναι αυτό που έδωσε το όνομα στον οικισμό, ενώ το κάστρο χτίστηκε πάνω στο λόφο το 1256 μ.Χ. από ενετικά χέρια και το ανακαίνισαν τον 18ο αιώνα οι αδελφοί Ζαφειρόπουλοι, που ήταν εύποροι έμποροι στο εξωτερικό και ήρθαν στην ιδιαίτερη πατρίδα τους για να αγωνιστούν εναντίον των Τούρκων.

Τα 11 χιλιόμετρα της παραλίας, η οποία εκτείνεται προς τα νότια, δίνουν τη δυνατότητα στους επισκέπτες να απολαύσουν την ησυχία μόνονι, καθώς πρόκειται για μικρότερη παραλία με όχι τόσο πολυκοσμία. Ο υγροβιότοπος, ο οποίος προβάλλει καθοδόν στο δρόμο που οδηγεί προς Τυρό - Λεωνίδιο, έχει μεγάλη περιβαλλοντική σημασία. Τόσο η χλωρίδα όσο και η πανίδα είναι πλούσια στην περιοχή. Πέρα από τους μόνιμους κατοίκους της λίμνης, κάθε χρόνο ξεχειμωνιάζουν πλήθος υδρόβιων πουλιών, απολαμβάνοντας τις άριστες κλιματικές συνθήκες.

Επιχειρώντας τον ιδανικό συνδυασμό θάλασσας και βουνού, έρχεται η ώρα να ανηφορίσουμε προς τον Πάρωνα, περνώντας αρχικά μέσα από το Άστρος και στη συνέχεια ακολουθώντας το δρόμο προς τον Πλάτανο, που είναι χτισμένος στη βάση μιας καταπράσινης ρεματιάς, ώστε να είναι και καλά κρυμμένος από τα μάτια των πειρατών. Το όνομα προδίδει την ύπαρξη υδάτινου δυναμικού, που κάνει αισθητή την παρουσία του με έναν μικρό καταρράκτη μέσα στο χωριό. Τριγύρω, καστανιές, πεύκα και έλατα φροντίζουν για τη διακόσμηση του τοπίου, ενώ μέσα στον γραφικό οικισμό μπορεί κανείς να συναντήσει αρκετά ενδιαφέροντα κτίσματα αλλά και όμορφες βρύσες για να ξεδιψάσει.

1.6) Αξιοθέατα

- Καστρί
- Φαράγγι Λεπίδας
- Κάστρο παραλίου Άστρος
- Παραλία Αρκαδικού χωριού
- Μονή Μαλεβής
- Παραλία Ανάβαλου
- Φαράγγι Μαζιάς
- Μονή Λουκούς
- Πάρωνα
- Φαράγγι Πλάτανος
- Ίδρυμα Μνήμη «Αγγελικής και Λεωνίδα Ζαφείρη»
- Μονή Αρτοκωστά
- Παραλία Ξηροπήγαδου
- Καταράκτες Λεπίδας
- Παραλία Κρυονέρι
- Άνω Βέρβενα
- Λίμνη-υδροβιότοπος Μουστού
- Ελληνικό (ή Τειχίο)
- Άνω Δολιανά
- Πραστός
- Παραλία Άστρος (πλαζ)
- Παραλία Χερρονήσι
- Λιμάνι Αγίου Ανδρέα
- Πλάτανος
- Άγιος Πέτρος
- Καταφύγιο Πάρωνα
- Άγιος Ανδρέας
- Παραλία Πόρτες

- Παραλία Ατσίγγανος
- Παράλιο Άστρος
- Καστάνιτσα
- Παραλία Παλιόχανο
- Φαράγγι Ζαρμπάνιτσας
- Βίλα Ηρώδη Αττικού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Κατηγοριοποίηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού της περιοχής και μεθοδολογία οργάνωσης

Τα συστατικά στοιχεία οργάνωσης του τουριστικού προϊόντος των ΕΕΜΤ (ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού) χωρίζονται σε 8 κατηγορίες. Αυτές είναι:

1. Ο τουριστικός προορισμός
2. Η οργανωμένη ή αυτόνομη μετακίνηση στον προορισμό
3. Η οργάνωση από τουριστικό πρακτορείο ή αυτόνομη οργάνωση
4. Οι πρόσθετες υπηρεσίες στον προορισμό
5. Οι tour operator ή άλλοι φορείς και επιχειρήσεις
6. Η οργανωμένη ή αυτόνομη διατροφή
7. Η οργανωμένη ή αυτόνομη διαμονή σε τουριστικό κατάλυμα
8. Οι πρόσθετες υπηρεσίες στον προορισμό

Τα χαρακτηριστικά του τουριστικού προϊόντος των ΕΕΜΤ διακρίνονται σε 10 κατηγορίες. Αυτές είναι:

1. Ο βιώσιμος σχεδιασμός της ανάπτυξης
2. Οι υποδομές ενταγμένες στην τοπική κλίμακα
3. Τα ειδικά κίνητρα: διαφορετικά προϊόντα
4. Οι ενεργητικές διακοπές
5. Η ανάπτυξη πλέγματος δραστηριοτήτων σε τοπικό επίπεδο
6. Η σύνδεση τοπικότητας και περιβάλλοντος
7. Η μεγάλη ποικιλία χωρικών επιλογών
8. Τα ταξίδια όλο το χρόνο
9. Η αναζήτηση ποιοτικών ταξιδιωτικών εμπειριών
10. Η αυτονομία στην οργάνωση

Οι βασικές αρχές και παραδοχές της μεθοδολογικής ανάλυσης των ΕΕΜΤ διακρίνονται σε 6 χαρακτηριστικά:

1. Συγκροτούνται ως ομάδα ειδικών και αυτοδύναμων τουριστικών προϊόντων
2. Προκύπτουν συνήθως ως αποτέλεσμα ενός ισχυρού κινήτρου των τουριστών
3. Συγκροτούνται από δυναμικά και αυτοδύναμα τουριστικά προϊόντα, αλλά και από ειδικότερα υποπροϊόντα τους
4. Οι ομάδες ΕΕΜΤ διακρίνονται από συνάφεια στην προέλευση των κυρίαρχων κινήτρων συγκρότησης τους
5. Οι τουρίστες ταξιδεύουν με βάση ένα ισχυρό ειδικό κίνητρο, συχνά όμως στον τόπο προορισμού λειτουργούν πολυκίνητρικά, επιλέγοντας δραστηριότητες διαφορετικών ΕΕΜΤ, πολλές φορές και ΟΜΤΔ (οργανωμένου μαζικού τουρισμού διακοπών)
6. Οι εννοιολογικές οριοθετήσεις των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των διαφορετικών ΕΕΜΤ είναι απαραίτητες αλλά και σχετικές

Οι κυριότερες από τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην περιοχή της Αρκαδίας, όπως προαναφέρθηκε, οι κυριότερες που συναντώνται είναι ο ιαματικός ή αλλιώς τουρισμός υγείας, ο αγροτουρισμός, ο αθλητικός τουρισμός, ο θρησκευτικός, ο συνεδριακός, ο ορεινός και ο γαστρονομικός τουρισμός.

- Όσο αφορά τον τουρισμό υγείας, συγκροτείται ως αυτόνομο και αυτοδύναμο προϊόν, καθώς η περιοχή διαθέτει φυσικό πλούτο ειδικά προσαρμοσμένο για τον επισκέπτη, όπως τα ιαματικά λουτρά που προσφέρονται ειδικά για επισκέπτες που κάνουν τουρισμό για λόγους υγείας και προκύπτει από την ανάγκη των τουριστών για ιαματικό τουρισμό
- Ο αγροτουρισμός θεωρείται δυναμική μορφή τουρισμού στην περιοχή της Αρκαδίας, καθώς πρόκειται για περιοχή που μεγάλο ποσοστό της εργασίας των ανθρώπων οφείλεται στην γεωργία και την κτηνοτροφία. Πρόκειται λοιπόν και εδώ για αυτοδύναμο προϊόν που προκύπτει από την ανάγκη των τουριστών να γνωρίσουν την αγροτική ζωή και επιλέγουν πέραν αυτού και άλλες δραστηριότητες της περιοχής που θα τους προσφέρουν την γνώση για τη φύση.
- Οι αθλητικές δραστηριότητες που προσφέρονται στην περιοχή, σχετίζονται είτε με το βουνό και τις ανάλογες δραστηριότητες, είτε με τη θάλασσα και τα θαλάσσια σπορ. Οι επισκέπτες επιλέγουν αυτή τη μορφή τουρισμού συνδυάζοντας την είτε και με άλλες είτε μόνο για αθλητικούς σκοπούς όπως φεστιβάλ, αθλητικές διοργανώσεις κλπ. Πρόκειται για σημαντική μορφή τουρισμού στην περιοχή με συνάφεια και ακρίβεια στην προέλευση των κινήτρων συγκρότησης της.
- Ο θρησκευτικός τουρισμός είναι πολύ σημαντικός και διαθέτει υψηλή θέση στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην Αρκαδία. Αποτελεί ειδικό και αυτοδύναμο τουριστικό προϊόν και προκύπτει ως αποτέλεσμα ενός ισχυρού κινήτρου των τουριστών να επισκεφθούν τα πολυάριθμα μοναστήρια και μονές, καθώς και τους ναούς της περιοχής. Ο θρησκευτικός τουρισμός διακρίνεται από συνάφεια στην προέλευση των κυρίαρχων κινήτρων συγκρότησης του, καθώς εκμεταλλεύεται τον πλούσιο θρησκευτικό πλούτο για να προσελκύσει τους επισκέπτες πιστούς, αλλά και τους ξένους που ενδιαφέρονται να γνωρίσουν την θρησκευτική ζωή της περιοχής.
- Όσο αφορά τον συνεδριακό τουρισμό στην περιοχή της Αρκαδίας, σίγουρα συγκροτείται ως ειδικό και αυτοδύναμο προϊόν καθώς απευθύνεται σε συγκεκριμένη ομάδα τουριστών που ενδιαφέρονται να επισκεφθούν την περιοχή λόγω της διοργάνωσης κάποιου προγραμματισμένου συνεδρίου στον συγκεκριμένο τόπο. Προκύπτει από την ανάγκη λοιπόν των επισκεπτών να συμμετάσχουν στην οποιαδήποτε διοργάνωση συνεδρίου στην περιοχή. Παρόλα αυτά μπορούν να συνδυάσουν το ταξίδι τους και με διακοπές ή να επιλέξουν και κάποια ακόμη μορφή τουρισμού για να απολαύσουν.
- Ο ορεινός πλούτος που διαθέτει η Αρκαδία είναι τεράστιος και είναι ικανός να «στεγάσει» πολλές μορφές τουρισμού μαζί. Συγκροτείται ως αυτοδύναμο και ειδικό προϊόν και προκύπτει από ισχυρά κίνητρα των επισκεπτών – λάτρων της φύσης για να επισκευτούν την περιοχή. Ο ορεινός λοιπόν τουρισμός, συγκροτείται από δυναμικά και αυτοδύναμα τουριστικά οροίοντα, αλλά και από υποπροϊόντα τους (όπως και άλλες μορφές που συνδυάζονται με τον ορεινό τουρισμό). Οι επισκέπτες ταξιδεύουν με προορισμό τη φύση και συνδυάζουν και άλλες μορφές τουρισμού για τις διακοπές τους.
- Ο γαστρονομικός τουρισμός είναι μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού που αφορά την γευσιγνωσία και τους λάτρεις του καλού φαγητού, κυρίως των

παραδοσιακών προϊόντων. Επισκέπτοντας λοιπόν κανείς την Αρκαδία στις περισσότερες περιοχές της μπορεί να δοκιμάσει παραδοσιακά φαγητά, γλυκά, προϊόντα παραγωγής και παραδοσιακά προϊόντα. Είναι μια μορφή τουρισμού η οποία συνδυάζεται με τις διακοπές των τουριστών και συνήθως δεν αποτελεί ειδικό κίνητρο για τους επισκέπτες, εκτός αν πρόκειται για κάποια διοργάνωση που έχει ως θέμα τη γαστρονομία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: SWOT ANALYSIS

Κατά την ανάλυση SWOT μελετάμε τα δυνατά (Strengths) και αδύνατα (Weaknesses) σημεία μίας μονάδας / περιοχής / οργανισμού, καθώς και τις ευκαιρίες (Opportunities) και απειλές (Threats) που υπάρχουν. Τα δυνατά και αδύνατα σημεία αφορούν το εσωτερικό περιβάλλον του οργανισμού και της περιοχής. Αντιθέτως οι ευκαιρίες και απειλές αντανακλούν μεταβλητές του εξωτερικού περιβάλλοντος του οργανισμού και της περιοχής και τις οποίες θα πρέπει να εντοπίσει, να προσαρμοστεί ή και να προσαρμόσει όπου είναι εφικτό. Με την εφαρμογή της SWOT ανάλυσης εντοπίζονται οι κλάδοι κλειδιά στην εθρύτερη περιφέρεια, δηλαδή οι κλάδοι που δημιουργούν τις ισχυρότερες πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στην οικονομία της περιοχής.

	Δυνατά σημεία	Αδύνατα σημεία	Ευκαιρίες	Απειλές
Θέση	Εγγύτητα στο Μητροπολιτικό κέντρο των Αθηνών και πύλες εισόδου της χώρας (Λιμάνι Πάτρας, Αεροδρόμιο Ελ. Βενιζέλος, Αεροδρόμιο Καλαμάτας) Ευχερής πρόσβαση στο μεγαλύτερο μέρος της περιοχής παρέμβασης Εγγύτητα σε δύο από τα σημαντικότερα αρχαιολογικά μνημεία παγκόσμιας σημασίας (Αρχαία Ολυμπία, Μυκήνες)			

	Κεντρική θέση στην Πελοπόννησο, διέλευση επισκεπτών που κατευθύνονται σε άλλους σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς στα νότια και δυτικά της Περιφέρειας Ευνοϊκές συνθήκες πρόσβασης – εξυπηρέτηση από αυτοκινητόδρομους (Αθήνα – Τρίπολη – Καλαμάτα)			
Φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον	Υψηλής ποιότητας και μοναδικό φυσικό περιβάλλον Άσκηση γεωργικών πρακτικών φιλικών προς το περιβάλλον που διαμορφώνουν υψηλής	Ελλιπής προστασία και μη αξιοποίηση του μοναδικού φυσικού περιβάλλοντος Υποβάθμιση οικιστικού περιβάλλοντος σε περιοχές με αναπτυγμένη τουριστική δραστηριότητα Έλλειψη χώρων πρασίνου και αναψυχής σε επιβαρυνμένες περιβαλλοντικά περιοχές Γερασμένο και ενεργοβόρο κτιριακό απόθεμα δημοτικών κτιρίων και σχολείων.	Σταδιακή αποκατάσταση της περιοχής των λιγνιτωρυχείων.	

		Υψηλό κόστος λειτουργίας δημόσιων υποδομών λόγω κλιματολογικών συνθηκών σε ορεινές περιοχές.		
Πληθυσμός-δημογραφικά χαρακτηριστικά	Χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα	Έντονο δημογραφικό πρόβλημα: πληθυσμιακή μείωση και αυξανόμενη γήρανση		
Απασχόληση-κοινωνική συνοχή		Χαμηλό ποσοστό ενεργού πληθυσμού Υψηλή ανεργία των νέων Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο Ελλιπής επαγγελματική κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού, κυρίως του γεωργικού και τουριστικού τομέα Εξάρτηση σε όρους εισοδήματος και απασχόλησης σε σημαντικό τμήμα της περιοχής από φθίνουσα οικονομική δραστηριότητα Προγραμματισμένη παύση της λειτουργίας		Προγραμματισμένη παύση της λειτουργίας του μεγαλύτερου τμήματος των εργασιών της ΔΕΗ και ιδιαίτερα σημαντικός περιορισμός της απασχόλησης σε αυτή

		<p>του μεγαλύτερου τμήματος των εργασιών της ΔΕΗ και ιδιαίτερα σημαντικός περιορισμός της απασχόλησης σε αυτή Αναπτυξιακή Στρατηγική ΤΑΠΤοΚ “ΑΡΚΑΔΙΑ 2020” 16 (Διγνιτωρυχεί α ΔΕΗ) Επιμέρους Δημοτικές Ενότητες της περιοχής παρέμβασης κάτω από το όριο της φτώχειας. Ελλείψεις σε δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού και αναντιστοιχία μεταξύ των απαιτήσεων των επιχειρήσεων και των προσόντων του εργατικού δυναμικού.</p>		
Παραγωγικό περιβάλλον	<p>Σημαντικές επενδύσεις και εκσυγχρονισμού τουριστικών ανωδομών σε μικρό τμήμα της περιοχής παρέμβασης Καταξιωμένος</p>	<p>Σημαντική επίπτωση της οικονομικής κρίσης στην τοπική οικονομία και στους βασικούς για αυτή κλάδους (π.χ. τουρισμός).</p>	<p>Ολοκλήρωση σημαντικού αριθμού έργων για την προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς από το ΠΕΠ Πελοποννήσου. Ανάπτυξη σε ένα βαθμό</p>	<p>Μη ανάπτυξη ενός νέου παραγωγικού προτύπου σε αντικατάσταση του υπάρχοντος που στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην λειτουργία της</p>

	<p>προορισμός χειμερινού τουρισμού και σημαντικές δυνατότητες για την ανάπτυξη πληθώρας θεματικών τουριστικών δραστηριοτήτων</p> <p>Μακρόχρονη ιστορία - - πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα</p> <p>Πληθώρα αρχαιολογικών χώρων, μουσείων, μνημείων, παραδοσιακών οικισμών, ειδικών λαογραφικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων</p> <p>Παραγωγή γεωργικών προϊόντων</p> <p>ΠΟΠ - ΠΓΕ</p>	<p>Αδυναμία προσέλκυσης αλλοδαπών τουριστών, εξάρτηση από τον ημεδαπό τουρισμό και ιδιαίτερα χαμηλή διάρκεια παραμονής.</p> <p>Χωρική συγκέντρωση τουριστικών δραστηριοτήτων σε μικρό τμήμα της περιοχής</p> <p>Ελλείψεις και υστέρηση ποιότητας των τουριστικών υποδομών</p> <p>Μη αξιοποίηση σημαντικών πολιτιστικών και φυσικών πόρων για την ανάπτυξη του τουρισμού</p> <p>Απουσία ταυτότητας της περιοχής και δημιουργίας συνεκτικού τουριστικού προϊόντος</p> <p>Χαμηλή προστιθέμενη αξία παραγόμενων γεωργικών προϊόντων.</p> <p>Μικρό μέγεθος γεωργικών εκμεταλλεύσεων και τάσεις εγκατάλειψης</p>	<p>τουριστικών δραστηριοτήτων στην περιοχή που απευθύνονται σε κοινό με ορισμένα ενδιαφέροντα</p> <p>Σημαντικές ευκαιρίες προγραμματισμού και εφαρμογής έργων στο πλαίσιο των συγχρηματοδοτούμενων παρεμβάσεων από τα ΕΔΕΤ την προγραμματική περίοδο 2014-2020.</p> <p>Λειτουργία ΒΙ.ΠΕ και προοπτική λειτουργίας Επιχειρηματικού Πάρκου logistics.</p> <p>Οι βασικές οικονομικές δραστηριότητες της περιοχής παρέμβασης (τουρισμός, αγροδιατροφή) περιλαμβάνονται μεταξύ των τομέων προτεραιότητας της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας.</p> <p>Μη ανάπτυξη ενός νέου παραγωγικού προτύπου σε αντικατάσταση του υπάρχοντος που στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην λειτουργία της ΔΕΗ στην περιοχή.</p> <p>Επιπτώσεις της</p>	<p>ΔΕΗ στην περιοχή.</p> <p>Επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην λειτουργία του χιονοδρομικού κέντρου, μη ύπαρξη σχεδίου εναλλακτικής αξιοποίησής του πέραν της χειμερινής περιόδου.</p> <p>Συνεχιζόμενο δυσμενές οικονομικό περιβάλλον.</p> <p>Υψηλή φορολόγηση και ασταθές θεσμικό πλαίσιο.</p> <p>Έντονα ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον για ομοειδή γεωργικά προϊόντα</p> <p>Μείωση των αγροτικών επιδιμήσεων</p>
--	--	--	--	--

		<p>γεωργικής γης ιδιαίτερα στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές Χαμηλός βαθμός ενσωμάτωσης της καινοτομίας, ιδίως στο γεωργικό τομέα Περιορισμένη τυποποίηση επώνυμων τοπικών προϊόντων Έλλειψη επενδυτικού ενδιαφέροντος Έλλειψη πνεύματος συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων της περιοχής. Ελλιπές θεσμικό πλαίσιο και φορέα διαχείρισης του Μαινάλου.</p>	<p>κλιματικής αλλαγής στην λειτουργία του χιονοδρομικού κέντρου, μη ύπαρξη σχεδίου εναλλακτικής αξιοποίησής του πέραν της χειμερινής περιόδου. Συνεχιζόμενο δυσμενές οικονομικό περιβάλλον. Υψηλή φορολόγηση και ασταθές θεσμικό πλαίσιο. Έντονα ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον για ομοειδή γεωργικά προϊόντα Μείωση των αγροτικών επιδιμήσεων Αναπτυξιακή Στρατηγική ΤΑΠΤοΚ “ΑΡΚΑΔΙΑ 2020” 17 Μικρό μέγεθος γεωργικών εκμεταλλεύσεων και τάσεις εγκατάλειψης γεωργικής γης ιδιαίτερα στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές Χαμηλός βαθμός ενσωμάτωσης της καινοτομίας, ιδίως στο γεωργικό τομέα Περιορισμένη τυποποίηση επώνυμων τοπικών</p>	
--	--	---	--	--

			<p>προϊόντων Έλλειψη επενδυτικού ενδιαφέροντος Έλλειψη πνεύματος συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων της περιοχής. Ελλιπές θεσμικό πλαίσιο και φορέα διαχείρισης του Μαινάλου. Ευνοϊκό θεσμικό πλαίσιο για τον θεματικό τουρισμό Εξοικείωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τον προγραμματισμό και εφαρμογής παρεμβάσεων για την τοπική ανάπτυξη (παρεμβάσεις τύπου Leader) Αυξανόμενη ζήτηση επώνυμων, πιστοποιημένων και βιολογικών αγροτικών προϊόντων Τάση εγκατάστασης νέων κατοίκων στην ύπαιθρο.</p>	
Υποδομές	Πρόσφατα ολοκληρωμένο πρωτεύον οδικό δίκτυο (αυτοκινητόδρομος Αθήνα – Τρίπολη – Καλαμάτα)	Προβλήματα υδροδότησης σε ορεινές περιοχές Προβληματική οδική σήμανση και βατότητα κατά τους χειμερινούς μήνες,	Η δρομολόγηση παρεμβάσεων μέσω του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 αλλά και του ΕΠ «Υποδομές Μεταφορών Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» για	Καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση των υποδομών ΕΕΛ και διαχείρισης στερεών αποβλήτων

		<p> ιδιαίτερα σε ορεινές περιοχές Προβληματική οδική σύνδεση αρχαιολογικών χώρων και μνημείων Απουσία αποχετευτικού δικτύου </p> <p> ιδιαίτερα σε Δημοτικές Ενότητες με τουριστική κίνηση Ελλείψεις στην παρεχόμενη πρωτοβάθμια υγεία ιδιαίτερα σε ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές οι οποίες παρουσιάζουν και τα εντονότερα προβλήματα Η δρομολόγηση παρεμβάσεων μέσω του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 αλλά και του ΕΠ «Υποδομές Μεταφορών Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» για την </p> <p> κατασκευή εγκαταστάσεων ΕΕΛ σε Δημοτικές Ενότητες της περιοχής παρέμβασης </p>	<p> την κατασκευή εγκαταστάσεων ΕΕΛ σε Δημοτικές Ενότητες της περιοχής παρέμβασης Αξιοποίηση προγραμμάτων τηλειατρικής </p>	
--	--	--	---	--

		<p>Αξιοποίηση προγραμμάτων τηλειατρικής</p> <p>Καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση των υποδομών ΕΕΛ και διαχείρισης στερεών αποβλήτων</p> <p>Αναπτυξιακή Στρατηγική ΤΑΠΤοΚ “ΑΡΚΑΔΙΑ 2020” 18</p> <p>γήρανσης Παλαιότητα κτιριακών υποδομών εκπαίδευσης ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές - Υψηλό κόστος θέρμανσης</p> <p>Υστέρηση υποδομών πρόνοιας</p>		
--	--	---	--	--

Ορεινός τουρισμός

Δυνατά σημεία	Αδύνατα σημεία	Ευκαιρίες	Απειλές
<ol style="list-style-type: none"> 1. Φυσική ομορφιά και πλούτος 2. Παραδοσιακή περιοχή 3. Κατάλληλη περιοχή για χειμερινές δραστηριότητες και αθλήματα 4. Κατάλληλο κλίμα και χιόνι 5. Ιδανικός προορισμός για τους λατρες του βουνού και του 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Δύσκολη πρόσβαση στην περιοχή σε περίπτωση κακοκαιρίας και χιονόπτωσης 2) Αδύναμες υποδομές και δύσβατοι δρόμοι 3) Ανάπτυξη του τουρισμού εποχιακά και όχι όλο το 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Συνεργασία τοπικής κοινωνίας με τους αρμόδιους τοπικούς φορείς για την ανάπτυξη της περιοχής 2. Βοήθεια από το κράτος και σωστή διαχείριση των κονδυλίων για την επιπλέον εξέλιξη του 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Μικρό το ποσοστό των νέων ανθρώπων στην περιοχή και των νέων που ασχολούνται με τις δραστηριότητες του χειμερινού τουρισμού 2) Έλειψη μονιμών

χειμερινού τουρισμού 6. Κατάλληλα καταλύματα, παραδοσιακοί οικισμοί και εξοπλισμένοι ανάλογα με την περιοχή	χρόνο και όλες τις μέρες 4) Έλειψη εξειδίκευσης και πρωτότυπων ιδεών	τουρισμού της περιοχής	θέσεων εργασίας που οδηγούν στην φυγή των νέων και στην αστικοποίηση
--	---	------------------------	--

Αγροτουρισμός

Δυνατά σημεία	Αδύνατα σημεία	Ευκαιρίες	Απειλές
1) Ανάπτυξη γεωργίας και κτηνοτροφίας στην περιοχή 2) Μεγάλο ποσοστό ανθρώπων που έχουν ως επάγγελμα αυτό του αγρότη 3) Ανεπτυγμένα αγροτικά εδάφη 4) Ανάλογος εξοπλισμός και καταλύματα για το συγκεκριμένο επάγγελμα	1) Αδύναμη διαχείριση όσο αφορά το πλαίσιο του τουρισμού 2) Έλειψη σωστού μάρκετινγκ και προώθησης του αγροτουρισμού 3) Όχι αρκετές και αναγκαίες γνώσεις πάνω στον αγροτουρισμό	1. Συνεργασία αγροτών και επιχειρηματιών του τουρισμού για να δημιουργηθούν περισσότερες αγροτικές δραστηριότητες για τους τουρίστες 2. Εναλλακτικές ιδέες για σωστότερη διαχείριση του αγροτουρισμού	1) Έλειψη νέων ανθρώπων από το επάγγελμα της γεωργίας και της κτηνοτροφίας 2) Έλειψη γνώσεων των επαγγελματιών της αγροτικής ζωής, καθότι είναι μεγαλύτεροι ηλικιακά και όχι έμπειροι πάνω στον τουρισμό

Θρησκευτικός τουρισμός

Δυνατά σημεία	Αδύνατα σημεία	Ευκαιρίες	Απειλές
1. Η περιοχή έχει πολλούς ναούς, εκκλησίες και μοναστήρια 2. Υπάρχει μεγάλη ιστορία που σχετίζεται με την θρησκεία στην περιοχή 3. Μεγάλη		1. Βελτίωση των έργων για την πρόσβαση στα Προσκυνητικά Μνημεία, κυρίως στις ορεινές περιοχές 2. Η καταγραφή και αξιολόγηση της θρησκευτικής κληρονομιάς, με	1) Ο μαζικός τουρισμός έλκει πάντα περισσότερο νέους τουρίστες, ο οποίος δε επιλέγουν συχνά τον θρησκευτικό

<p>συμβολή της εκκλησίας στην ελληνική επανάσταση</p> <p>4. Ιστορικά θρησκευτικά πρόσωπα και ναοί στην περιοχή</p> <p>5. Μεγάλο ενδιαφέρον για επίσκεψη στους θρησκευτικούς χώρους της περιοχής, από τουρίστες</p>		<p>βάση τη σημασία τους για τον θρησκευτικό τουρισμό</p> <p>3. Η εκπόνηση ενός στρατηγικού σχεδίου από την Εκκλησία, την Πολιτεία και τους Επαγγελματίες του τουρισμού, για την προσέλκυση επισκεπτών , με τρόπο που να μην αλλοιώνεται η καθημερινότητα των μοναχικών αδελφοτήτων και η φυσιογνωμία των μονών, αλλά να αναδεικνύεται το μεγαλείο, η ιδιαιτερότητα και η πνευματικότητα της Ορθοδοξίας</p> <p>4. Δράσεις για την προσέλκυση προσκυνητών από χώρες της ανατολικής Ευρώπης, όπου το Ορθόδοξο στοιχείο ξεπερνά ίσως τα 450,000,000 άτομα με έμφαση σε νέους με υψηλό μορφωτικό επίπεδο και εισόδημα</p> <p>5. Οργάνωση και προώθηση θεματικών εκδρομών και περιηγήσεων σε συνεργασία με την Εκκλησία</p> <p>6. Δημιουργία προγράμματος διαφήμισης και προγράμματος δημοσίων σχέσεων</p> <p>7. Διασύνδεση</p>	<p>τουρισμό</p>
--	--	---	-----------------

		θρησκευτικού τουρισμού με άλλες εναλλακτικές μορφές	
--	--	---	--

Τουρισμός υγείας

Δυνατά σημεία	Αδύνατα σημεία	Ευκαιρίες	Απειλές
<p>1. Οι Ιαματικές πηγές των Λουτρών Ηραίας θεωρούνται από τις σημαντικότερες στην ελληνική επικράτεια και προσελκύουν κάθε χρόνο χιλιάδες επισκέπτες</p> <p>2. Οι κλιματολογικές συνθήκες του απόλυτα καθαρού φυσικού περιβάλλοντος δίνουν στην περιοχή πολλαπλά προνόμια</p> <p>3. Γειτονικά αξιοθέατα: Δημητσάνα, Αρχαία Ολυμπία, Επικούρειος Απόλλων, Φαράγγια Γκούρας, Τουθόα, Λάδωνα, Αλφειού</p>		<p>i. Να αποσαφηνιστούν οι δυνατότητες της Πελοποννήσου, ώστε να αναδειχθεί σε ένα ισχυρό brand name και ως είναι δυναμικός και ιδιαίτερα ανταγωνιστικός προορισμός του Τουρισμού Υγείας</p> <p>ii. Να πραγματοποιηθούν ημερίδες, συνέδρια, ενημερώσεις και εκπαίδευση στην περιοχή, για να αναβαθμιστεί περισσότερο ο τουρισμός υγείας στην περιοχή.</p>	<p>1) Λανθασμένες στο κοινό αντιλήψεις για τις ιαματικές πηγές</p>

Συνεδριακός τουρισμός

Δυνατά σημεία	Αδύνατα σημεία	Ευκαιρίες	Απειλές
<p>1. Πληθώρα ξενοδοχειακών</p>		<p>A. παρουσίαση διαφορετικών</p>	<p>a) τα συνέδρια που</p>

<p>καταλλυμάτων διαθέσιμα για εκδηλώσεις και συνέδρια</p> <p>2. Ενδιαφέρον από επισκέπτες για συνεδριακό τουρισμό στην περιοχή</p> <p>3. Οι υποδομές της Τρίπολης αλλά και της ευρύτερης περιοχής είναι άρτιες για να φιλοξενηθούν υψηλού κύρους συνέδρια, συμπόσια και θεματικές ημερίδες.</p> <p>4. αναηγήλαψη του αρκαδικού ιδεώδους και μια σύνδεση με τη σημερινή πραγματικότητα.</p> <p>5. Άνθρωποι από τα πέρατα του κόσμου, γοητευμένοι τόσο από την ιστορία όσο και από τη φιλοξενία της Αρκαδίας, καλούνται να τελέσουν εδώ τις εργασίες τους και ταυτόχρονα να πλανηθούν στη γοητεία της μαγεμένης Αρκαδίας.</p>		<p>θεμάτων, εκδηλώσεων και συνεδρίων, που θα διαφημίζονται παντού και θα προωθείται η περιοχή και για περισσότερες δραστηριότητες</p> <p>B. ποικιλία συνεδρίων που αφορούν είτε τον τουρισμό είτε όχι</p>	<p>δραστηριοποιούνται, δε είναι πάντοτε διαδεδομένα και είναι κυρίως για συγκεκριμένους κλάδους και είδη ατόμων.</p>
---	--	---	--

Γαστρονομικός τουρισμός

Δυνατά σημεία	Αδύνατα σημεία	Ευκαιρίες	Απειλές
1. μέλι ελάτης ή πιο γνωστό		A. Διοργάνωση εκδηλώσεων,	1. Η ανάπτυξη της

<p>βανίλιας</p> <p>2. Οι κάτοικοί της, ασχολούνται με την κτηνοτροφία και την γεωργία, με προϊόντα αυθεντικά, αγνά, ποιοτικά άριστα.</p> <p>3. τα μήλα Πιλάφα ντελίσιους, καλλιεργούνται στην Τρίπολη σε υψόμετρο 600μ</p> <p>4. σκόρδα του Λιθοβουνίου</p> <p>5. Η τσακωνική μελιτζάνα με την χαρακτηριστική γλυκιά γεύση και σχήμα λόγω του μικροκλίματος καλλιεργείται στην Τσακωνιά με τον παραδοσιακό τρόπο</p> <p>6. θεντικά τα γαλακτοκομικά προϊόντα, όπως το γιαούρτι και βέβαια η περίφημη γραβιέρα Τριπόλεως, η φέτα, ημυζήθρα, ο τραχανάς, οι ντόπιες χυλοπίτες και άλλα τοπικά ζυμαρικά.</p> <p>7. Το κρασί της Μαντινείας</p> <p>8. ξαίσια γλυκά κουταλιού</p> <p>9. Κάθε χωριό έχει την δική του γαστρονομική παράδοση.Ο καγιανάς χαρακτηριστικά</p>		<p>δραστηριοτήτων, ημερίδων για τη γαστρονομία της περιοχής</p> <p>B. Προώθηση και διαφήμιση των τοπικών προϊόντων</p> <p>C. Συνεργασία με επιχειρηματίες και την τοπική κοινωνία για εξέλιξη του γαστρονομικού τουρισμού</p>	<p>τεχνολογίας έχει αλλάξει τις ιδέες, τον τρόπο και την μορφή των φαγητών και των προϊόντων καθώς και τις τεχνικές μαγειρέματος που υιοθετούνταν παλαιότερα και παραδοσιακά</p>
---	--	---	--

<p>ήταν και είναι η χαρά της παρέας. Η ψητή γουρνοπούλα ανάρπαστη, κυρίως στα πολλά πανηγύρια . Το κοκορέτσι, το αρνί, το κατσίκι, πρωταγωνιστούν στις παραδοσιακές Αρκαδίτικες συνταγές, καθώς και ο κόκορας μακαρονάδα.</p>			
---	--	--	--

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Πώς οι επιχειρήσεις αναπτύσσονται με εργαλείο τον τουρισμό

Το 2006 σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, η μέση πληρότητα στα Ξενοδοχεία Α' κατηγορίας της Αρκαδίας υπολογίζεται στις 120 μέρες έναντι 131 του μέσου όρου της Πελοποννήσου. Με δεδομένο ότι το τουριστικό προϊόν χαρακτηρίζεται από υψηλή εισοδηματική ελαστικότητα, η ύφεση τόσο της διεθνούς όσο και της ελληνικής οικονομίας, έχει οδηγήσει σε μεγάλη υποχώρηση της ζήτησης, η οποία στην Αρκαδία, που υποδέχεται εσωτερικό τουρισμό, έγινε απότομα αισθητή το 2010. Εκτιμήσεις από τους επαγγελματίες του κλάδου, όπως αυτές κατατέθηκαν σε αλληπάλληλες ημερίδες,33 δίνουν πτώση του τζίρου το 2010 πάνω από 35%, ενώ εκτιμάται μια πρόσθεση υποχώρηση της τάξεως του 20% αναμένεται το 2011.

Η υποχώρηση της ζήτησης, φέρνει στο προσκήνιο την ανάγκη για ανασύνθεση του τουριστικού προϊόντος και της υιοθέτησης νέων στρατηγικών και μέσων για την προώθησή του, καθώς και την αναζήτηση νέων αγορών. Τα κομβικά σημεία αυτών των κατευθύνσεων είναι:

- οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού,
- η διασύνδεση και δικτύωση επιχειρήσεων υπηρεσιών και παραγωγής τοπικών προϊόντων,
- η επιθετική χρήση του διαδικτύου και
- η σημασία της διατήρησης της «διασφάλισης της ποιότητας των υπηρεσιών, ως μιας λειτουργικής και αισθητικής πληρότητας που υποστηρίζεται από υποδομές και προσωπικό».

Μπορούμε να πούμε ότι παρουσιάζονται σαφείς τάσεις από την πλευρά επιχειρηματιών του ξενοδοχειακού κλάδου, για την αναβάθμιση και εμπλουτισμό του

τουριστικού προϊόντος στη Αρκαδία. Αυτές οι τάσεις είναι εντονότερες κυρίως μεταξύ αυτών που εισήλθαν σε αυτόν την τελευταία δεκαετία, κατά το πλείστον στην ορεινή Αρκαδία. Εξετάζοντας, την οργανωτική δομή των επιχειρήσεων του τουριστικού φαινομένου στην Αρκαδία, παρατηρούμε πως φέρουν τα χαρακτηριστικά των οικογενειακών πολύ μικρών επιχειρήσεων, χωρίς ένα σαφές σύστημα αποφάσεων εντός της επιχείρησης αλλά και με πολλές αλληλοκαλύψεις στην διάταξη του ολιγάριθμου προσωπικού τους. Σχεδόν όλες οι επιχειρήσεις έχουν εξωτερικό λογιστήριο και η οικονομική διεύθυνση ασκείται απευθείας από τον ιδιοκτήτη, όπως και οι προμήθειες. Δεν υπάρχουν εγκατεστημένα συστήματα διαχείρισης γεγονόσ που αιτιολογείται από το μέγεθος των επιχειρήσεων. Ο νομός Αρκαδίας έχει 2.988 ξενοδοχειακές κλίνες (σύμφωνα με τα στατιστικά του 2009). Πέρα από τα κύρια καταλύματα λειτουργούν στην ενδοχώρα και 1.255 περίπου δωμάτια, τα οποία βρίσκονται είτε στην παραθαλάσσια ζώνη είτε στην ορεινή.

4.1) Προτάσεις ανάπτυξης

Οι ιδιαιτερότητες που παρουσιάζουν μέχρι σήμερα οι ορεινές περιοχές, όπως ένα μεγάλο τμήμα του Νομού Αρκαδίας, αποτελούν και τα βασικά αίτια που η περιοχή αυτή δεν ακολούθησε τους ρυθμούς ανάπτυξης των αντίστοιχων πεδινών και πολύ περισσότερο των αστικών και βιομηχανικών κέντρων. Η μορφολογία του εδάφους, οι κλιματολογικές συνθήκες και η σε αρκετά μεγάλη απόσταση και μικρή σε αριθμό δημιουργία οικιστικών συνόλων σε συνδυασμό με τις ελλειπείς η ανεπαρκείς υποδομές, την μικρή συμμετοχή και το περιορισμένο ενδιαφέρον τόσο κρατικών όσο και ιδιωτικών φορέων για συμβολή στην κάθε μορφή ανάπτυξης, οι δυσκολίες πρόσβασης, η πληθυσμιακή συρρίκνωση, η εγκατάλειψη παραδοσιακών δραστηριοτήτων αλλά και σε ορισμένες περιπτώσεις η υπερεκμετάλλευση, αποτελούν προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ορεινές και ημιορεινές αγροτικές περιοχές του Νομού και έχουν σαν αποτέλεσμα την σημαντική υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

Βελτίωση υποδομών

Ο Νομός Αρκαδίας από πλευράς υποδομών μοιάζει ένας από τους πιο ξεχασμένους Νομούς της Περιφέρειας. Παρόλα αυτά, έχουν γίνει κάποια θετικά βήματα τις τελευταίες δεκαετίες σε αυτόν τον τομέα, αν και είναι λίγα. Η αξιοποίηση των επενδυτικών ευκαιριών στον τομέα των υποδομών, συμβάλει στην ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος, αφού με βάση τις υποδομές αναπτύσσονται ανάλογα και οι δείκτες ανάπτυξης. Ο τομέας των μεταφορών, ο οποίος χρήζει βελτίωσης σε πολλά κομμάτια του νομού αποτελεί ίσως τον σημαντικότερο τομέα των υποδομών που συμβάλει στην ανάπτυξη του δείκτη ευημερίας, καθώς από αυτές εξαρτάται η πρόσβαση στους διάφορους προορισμούς και αποτελεί κριτήριο για την επιλογή του προορισμού για τους τουρίστες. Πέρα από τα παραπάνω, ο Νομός χρειάζεται βελτίωση και σε άλλα σημαντικά στοιχεία σε υποδομές που συμβάλουν στην τουριστική ανάπτυξη.

Αξιοποίηση των τουριστικών πόρων

Παράλληλα με τον τομέα των υποδομών πρέπει να γίνουν σημαντικές επενδύσεις και στον τομέα των τουριστικών πόρων, φυσικών, ιστορικών και πολιτισμικών, προκειμένου να αναδειχθούν καλύτερα και πιο οργανωμένα, από ότι γινόταν μέχρι

σήμερα. Οι πόροι αυτοί είναι η «βιτρίνα» κάθε περιοχής και αναδεικνύουν την τουριστική αξία και ταυτότητα που έχει. Κάποιες προτάσεις είναι:

1. η βελτίωση και η επέταση των εγκαταστάσεων του χιονοδρομικού κέντρου της Οστρακίνας,
2. η ανοικοδόμηση του αρχαίου θεάτρου της Μεγαλόπολης,
3. η επιπλέον τουριστική αξιοποίηση των ιαματικών πηγών του νομού,
4. η επιπλέον τουριστική αξιοποίηση της σπηλιάς του Κάψια,
5. η δημιουργία εγκαταστάσεων rafting – kayak στην Στεμνίτσα και στην Καρύταινα,
6. αξιοποίηση των αρχαιολογικών μουσείων του Νομού,
7. δημιουργία μουσείου φυσικής ιστορίας στη Μεγαλόπολη,
8. δημιουργία υπό την αιγίδα του Ε.Ο.Τ. οργανωμένης πλαζ στην Πλάκα του Λεωνιδίου

Πολιτικές Βιώσιμης Τουριστικής Ανάπτυξης – Εναλλακτικές προσεγγίσεις και εννοιολογικό περιεχόμενο αειφόρου ανάπτυξης

Ένας τουριστικός σχεδιασμός τομεακής πολιτικής ανάπτυξης για τον Νομό , με την έννοια του βιώσιμου τουρισμού, θα εστίαζε την προσοχή του σε καθαρά οικονομική βάση και στην διατήρηση της οικονομικής τουριστικής δραστηριότητας σε μακροχρόνια βάση κατ' απόλυτη προτεραιότητα. Η ποιότητα του περιβάλλοντος θα αποτελούσε σ' αυτή τη περίπτωση έναν απλό παράγοντα ανταγωνιστικότητας στον οποίο το περιβάλλον θα όφειλε την προστασία του. Μια περιβαλλοντική στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης που θα στήριζε την βιωσιμότητά της στα οικοσυστήματα, δεν θα ήταν ενδεδειγμένη για την περιοχή μας, εφόσον εφαρμόζεται κυρίως σε περιοχές που από περιβαλλοντικής απόψεως και οικοσυστημάτων παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον με μικρή ή ανύπαρκτη τουριστική ή άλλου είδους οικονομική δραστηριότητα, πλην ενίοτε του πρωτογενούς τομέα. Αντιθέτως μια αειφορική προσέγγιση τουριστικής ανάπτυξης του ορεινού όγκου του Νομού Αρκαδίας, με την έννοια της οικολογικά βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, θα έπρεπε να αποτελεί κυρίαρχη προτεραιότητα πολιτικής σύμφωνα με την οποία θεωρούμε ότι αποκτά ιδιαίτερη σημασία η σχέση ανάπτυξης και περιβάλλοντος, δίδεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην ποιότητα ζωής , και αναπτύσσεται μια στρατηγική πολιτικής αειφόρου ανάπτυξης, η οποία σε μεγάλο βαθμό έχει και σαν στόχο μια πολιτική αποκέντρωσης και περιφερειακής ανάπτυξης.

Στοιχεία πρότασης:

- η προστασία του περιβάλλοντος,
- η ανάπτυξη όλων των κλάδων της οικονομίας,
- η συνεχής ανατροφοδότηση του παραγωγικού ιστού με καινοτόμες αναπτυξιακές πρωτοβουλίες,
- η διατήρηση μιας ιδανικής ισορροπίας μέσα από συνεχή διαδικασία εξέλιξης και προσαρμογής,
- η ενεργός συμμετοχή των κατοίκων στις διαδικασίες ανάπτυξης,
- η ορθολογική διαχείριση των πόρων,
- η ανάδειξη και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και του δομημένου περιβάλλοντος γενικότερα,

- η εφαρμογή μεθόδων που θα συμβάλλουν στην οικονομική αυτάρκεια και ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και
- η ανατροφοδότηση αυτής της ίδιας της ανάπτυξης, για την διατήρησή της στον χρόνο , συνδυαζόμενη με τις εκάστοτε απαιτούμενες αναπροσαρμογές.

Συνεπώς η στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης της ορεινής Αρκαδίας πρέπει να προσαρμόζεται στην ιδιαιτερότητά της, στη θέση και τη φυσική ομορφιά της, τον πολιτισμό της. Δεν πρέπει να δέχεται τα βραχυχρόνια οφέλη για τους λίγους, σε βάρος των μακροχρόνιων για τους πολλούς και πρέπει να πρεσβεύει ότι οι ανάγκες του παρόντος, πρέπει να αντιμετωπίζονται χωρίς να μειώνουν την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να αντιμετωπίσουν τις δικές τους. Οφείλει να περιορίσει το τουριστικό κόστος και συγκεκριμένα το οικονομικό , το κοινωνικό, το πολιτιστικό και το περιβαλλοντικό και να παραμείνει σύμφωνη με την αρχή της φέρουσας ικανότητας. Ο τουρισμός μπορεί αναμφίβολα να αποτελέσει έναν από τους βασικότερους τομείς με προτεραιότητα για δράση. Η επιλογή της όποιας πολιτικής τουριστικής ανάπτυξης ακολουθηθεί για το Νομό, θα πρέπει να είναι απόρροια συντονισμού και κινητοποιήσεως τόσο τοπικών όσο εθνικών και υπερεθνικών παραγόντων, και θα πρέπει να εξαρτάται απόλυτα από τον τύπο του συστήματος. Με μεγάλο ενδιαφέρον και την ίδια ευθύνη κάτοικοι, τουρίστες, επισκέπτες, τοπικές τουριστικές επιχειρήσεις, τουριστικοί πράκτορες, κρατικοί και τοπικοί φορείς άσκησης τουριστικής πολιτικής, ανεξάρτητα αν κάθε μια από τις κατηγορίες αυτές έχουν διαφορετικούς στόχους η προοπτικές σχετικά με την ανάγκη, το βαθμό, το εύρος και τα μέσα προστασίας του περιβάλλοντος, για τη στήριξη του τουρισμού.

Δυνατότητες και προοπτικές πολιτιστικής ανάπτυξης

Στην Αρκαδία αντιπροσωπεύονται όλες οι φάσεις του πολιτισμού στον ελλαδικό χώρο, από την απώτερη προϊστορία ως τα κλασικά και βυζαντινά χρόνια, καθώς και τη σύγχρονη ζωή. Η πλούσια αυτή πολιτιστική κληρονομιά της Αρκαδίας περιλαμβάνει αρχαιολογικά υπολείμματα, ιστορικά μνημεία, αρχιτεκτονικά μνημεία και μνημεία της φύσης.

Τα ιστορικά μνημεία μαρτυρούν τη δράση του ανθρώπου στο χώρο και το χρόνο, συνθέτοντας με αδιαμφισβήτητο τρόπο την πολιτιστική του ταυτότητα, μία ταυτότητα που διασφαλίζει κάθε τόπο ως προς τη διατήρηση των διακριτών χαρακτηριστικών του. Αποτελούν μια δυναμική πηγή πληροφόρησης, ένα σύστημα ιστορικής μνήμης που αφορά ολόκληρες ομάδες ανθρώπων, οι οποίοι τα δημιούργησαν για να καλύψουν ανάγκες είτε υλικές είτε πνευματικές. Τα μνημεία εμπερικλείουν ένα ολόκληρο σύστημα αξιών και σχέσεων το οποίο πρέπει να αποκωδικοποιήσουμε, προκειμένου να διατηρήσουμε αναλλοίωτη την τοπική και εθνική ταυτότητα. Ενδεικτικά αναφέρονται μερικά πολιτιστικά στοιχεία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς που συναντούμε στο νομό Αρκαδίας, τα οποία συνθέτουν την πολιτιστική υποδομή του νομού που μπορούν να ενσωματωθούν στο τουριστικό προϊόν, ώστε να εμπλουτιστεί και να αλλάξει η τουριστική εικόνα του. Συγκεκριμένα, στην Αρκαδία συναντούμε ένα πλήθος πολιτιστικών στοιχείων από ιστορικές και προϊστορικές συγκεντρώσεις, όπως:

- Ο ναός της Δήμητρας στη θέση της αρχαίας πόλεως Νεστώνης.
- Ο ναός του Επικούρειου Απόλλωνος στις Βάσσεις.
- Το ιερό της Υμνίας Αρτέμιδος στο Λεβίδι.

- Το ιερό του Παρρασίου Απόλλωνα και ο ναός της Δέσποινας στη Λυκόσουρα.
- Το ιερό βουνό της Αρκαδίας, το Λύκαιο όρος.
- Το αρχαίο θέατρο της Μεγαλόπολης.
- Η μεσαιωνική Άκοβα, όπου σώζονται υπολείμματα των Πύργων και των Κάστρων.
- Η αρχαία πόλη Θέλπουσα που άκμασε το 420-146 π.χ.
- Τα ερείπια της αρχαίας Γόρτυνος κοντά στο χωριό Ατσίχολος όπου υπήρχε και ο περίφημος ναός του Ασκληπιού.
- Η αρχαία Ηραία που γνώρισε ακμή τον 6ο αιώνα.
- Τα ερείπια της αρχαίας Τεγέας όπου υπήρχε ο ναός της θεάς Αθηνάς.
- Αξιοποίηση της Ρωμαϊκής Έπαυλης Ηρώδου του Αττικού στη Λουκού Αρκαδίας (έχει ήδη ενταχθεί στο τρέχον Ε.Σ.Π.Α.)
- Τα ερείπια της Μαντινείας που την κοσμούσαν περίλαμπρα κτίρια και ανάμεσα σε αυτά ο ιδιόρρυθμη χωρίς θύρα ναός του Ποσειδώνος.
- Το αρχαίο στάδιο, τα ερείπια της Λυκόσουρας που βρίσκονται στους πρόποδες του Λυκαίου όρους.
- Τα ερείπια του Ορχομενού με το αρχαίο θέατρο.
- Οι παραδοσιακοί και ιστορικοί οικισμοί των Λαγκαδίων, της Δημητσάνας, Καρύταινας, Στεμνίτσας και Νεστάνης.
- Τα αρχαιολογικά μουσεία της Τρίπολης και της Αλέας.
- Το φράγγικο κάστρο της Καρύταινας.
- Το Άστρος Κυνουρίας, όπου συνήλθε το 1823 η Β' Εθνική Συνέλευση και ψήφισε το νέο καταστατικό χάρτη.
- Τα 35 μοναστήρια με σημαντικές τοιχογραφίες θρησκευτικά κειμήλια κ.λπ.
- Τα νεοκλασικά κτήρια (π.χ. Μαλλιαροπούλιο Ίδρυμα).

Πέρα από την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, ο νομός Αρκαδίας συγκεντρώνει τα παρακάτω πλεονεκτήματα:

- Είναι ο ομφαλός του Μοριά με αξιόλογη ιστορία και πολιτισμική παράδοση.
- Συνδέεται οδικώς με όλες τις πρωτεύουσες νομών της Πελοποννήσου.
- Διαθέτει αξιόλογους τόπους για οργανωμένες εκδρομές.
- Παρέχει τη δυνατότητα για δημιουργία τουριστικών χωριών - προορισμών από την Τοπική Αυτοδιοίκηση.
- Διαθέτει παραδοσιακούς χώρους που προσφέρονται για πολιτισμικό τουρισμό.
- Διαθέτει παραδοσιακούς οικισμούς παραλίμνιους ή ορεινούς με αρχοντικά σημαντικά δείγματα της Αρκαδικής αρχιτεκτονικής, όπως τα Λαγκάδια και τη Δημητσάνα.
- Διαθέτει βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες με σπάνιες τοιχογραφίες και ξυλόγλυπτα, μοναστήρια, ιαματικές πηγές, αρχαιολογικούς τόπους φυσικού κάλλους και οικολογικού ενδιαφέροντος, Μουσεία αρχαιολογικά, λαογραφικά και φυσικής ιστορίας.

Η στρατηγική πολιτιστικής τουριστικής ανάπτυξης

Με βάση τα δρώμενα στην τουριστική αγορά και τους στόχους της ελληνικής πολιτιστικής ανάπτυξης σε συνδυασμό με τη σύνδεσή της με τον τουρισμό και την ενδογενή ανάπτυξη, τα στοιχεία της στρατηγικής πολιτιστικής τουριστικής ανάπτυξης πρέπει να επικεντρώνεται στα ακόλουθα:

- Στην ισόρροπη και αειφόρο ανάπτυξη του τουρισμού.
- Στην αύξηση της ευαισθησίας για τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος.
- Στην διαφοροποίηση και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος.
- Στην ανάπτυξη έργων ειδικής τουριστικής υποδομής και ανωδομής.
- Στην διατήρηση της Εθνικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς και στην περαιτέρω αναβάθμιση και αξιοποίησή της.
- Στην διάδοση και προβολή στο εξωτερικό του αρχαίου και νεότερου Ελληνικού πολιτισμού.
- Στη δημιουργία πολιτιστικών θεσμών που καλύπτουν το σύνολο της χώρας, αποσαφηνίζουν την πολιτιστική ταυτότητα της Ελλάδας στο σύνολό της, αλλά και της κάθε γεωγραφικής ενότητας χωριστά και ταυτόχρονα συμμετέχουν στην δημιουργία τουριστικής ζήτησης.
- Στην ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών.
- Στην κατεύθυνση των οικονομικών πόρων σε περιοχές που διαθέτουν το απαιτούμενο υπόβαθρο, αλλά μειονεκτούν από πλευράς ρυθμού πολιτιστικής ανάπτυξης περιοχές της χώρας.
- Στην πολιτιστική συνεισφορά του έργου στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής.
- Στην προώθηση ειδικών επενδυτικών σχεδίων.

Στο πλαίσιο της παραπάνω εθνικής πολιτιστικής στρατηγικής μπορεί ο Ν. Αρκαδίας μπορεί να εντάξει τις αναπτυξιακές του προτεραιότητες και να δημιουργήσει την κατάλληλη πολιτιστική τουριστική υποδομή που θα επιτρέψει περαιτέρω την ανάπτυξη τουριστικής δραστηριότητας με πολλαπλές επιπτώσεις στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική δομή του νομού.

Επιδιώξεις - στόχοι

Βασικές επιδιώξεις της εθνικής στρατηγικής για την πολιτιστική τουριστική ανάπτυξη είναι:

- Η δημιουργία της απαραίτητης τουριστικής υποδομής για τη δημιουργία τουριστικής ανάπτυξης, η οποία θα πρέπει να προωθηθεί στα πλαίσια της ισόρροπης ανάπτυξης και των άλλων τουριστικών δραστηριοτήτων και κύρια με τις δραστηριότητες του πρωτογενή τομέα και του δευτερογενή τομέα.
- Η υλοποίηση το ταχύτερο δυνατό των έργων υποδομής που εξυπηρετούν άμεσα ή έμμεσα την τουριστική ανάπτυξη.
- Η ενίσχυση του ρόλου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την ανάληψη πρωτοβουλιών.
- Η εντατικοποίηση της προβολής του νομού σε όλες τις χώρες προέλευσης του τουρισμού με στόχο την προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού τουριστών υψηλού εισοδηματικού επιπέδου.
- Η ενίσχυση της όποιας προσπάθειας δημοσίων και ιδιωτικών φορέων και να δοθούν πρόσθετα κίνητρα για αναστήλωση και συντήρηση παραδοσιακών σπιτιών για τη δημιουργία ξενώνων και βοηθητικών καταλυμάτων είτε από συνεταιριστικούς και κοινοτικούς φορείς είτε από ιδιοκτήτες τέτοιων σπιτιών.
- Ο σχεδιασμός της τουριστικής πολιτικής σε επίπεδο περιφέρειας - νομού με σκοπό την προώθηση ειδικών και εναλλακτικών τουριστικών πακέτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Στρατηγικός σχεδιασμός

5.1) Περιφέρεια

Σε Ημερίδα που διοργανώθηκε στο Επιμελητήριο Αρκαδίας στις 17 Οκτωβρίου 2018 για τον Πρωτογενή τομέα και τον Τουρισμό που είχε ως αφορμή το στόχο της ενίσχυσης της τοπικής οικονομίας, της τοπικής ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας, ενεργοποιήθηκε το Κέντρο Τεχνολογίας και Καινοτομίας, το οποίο έχει αναπτύξει δράσεις στους τομείς του τουρισμού, του πρωτογενή τομέα και σε συνεργασία με την Περιφέρεια Πελοποννήσου διοργάνωσαν Ημερίδα με θέμα «αιεφόρος Πελοπόννησος». Το ΚΕΤΕΚ-Π αποτελεί μέρος του στρατηγικού σχεδιασμού της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Πελοποννήσου και κύριο στόχο είναι να αποτελέσει βασικό μηχανισμό εφαρμογής της. Ταυτόχρονα πρόκειται να αναλάβει κάθε είδους δραστηριότητα που θα σχετίζεται με την προώθηση της τεχνολογίας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια. Οι ενότητες λοιπόν που συζητήθηκαν στην Ημερίδα είχαν να κάνουν με τον «εναλλακτικό τουρισμό» και τις «εφαρμογές υψηλής τεχνολογίας στον πρωτογενή τομέα». Ανάμεσα σε πολλούς ομιλητές, την πρώτη ομιλία έκανε ο κ. Σαμπράκος, πρόεδρος του τμήματος τουρισμού στο Επιμελητήριο όπου ανέπτυξε το θέμα του στρατηγικού τουρισμού.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Καθορισμός στρατηγικής για την προώθηση της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης της περιφέρειας

- στρατηγικοί στόχοι ανά κατηγορία περιοχής
 1. θύλακες ώριμης ανάπτυξης
 2. δυναμικές ζώνες
 3. αναξιοποίητες περιοχές
- προτεινόμενο πρόγραμμα ανά άξονα προτεραιότητας
 1. αναβάθμιση, διεύρυνση/μεγέθυνση της τουριστικής προσφοράς
 2. προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού
 3. ρύθμιση της ανάπτυξης και προστασία και ανάδειξη των τουριστικών πόρων
 4. ανάπτυξη/βελτίωση βασικών τεχνικών, κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών
 5. προβολή και προώθηση τουριστικού προϊόντος
 6. ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και προώθηση της απασχόλησης

Προσδιορισμός των προτεραιοτήτων και των αξόνων παρέμβασης των δημοσίων φορέων

Οι μορφές παρέμβασης των φορέων του Δημοσίου τομέα σε «τομείς» ή κατηγορίες δράσεων ανά άξονα δράσης και μέτρο πολιτικής του προτεινόμενου προγράμματος δράσης, μπορούν να αντιμετωπιστούν:

- I. ως φορείς αρμόδιοι για το σχεδιασμό και την εξειδίκευση της εφαρμογής των δράσεων και
- II. ως αποδέκτες των δράσεων, όπου η δραστηριοποίησή τους εμπλέκει και τα τρία επίπεδα εκπροσώπησής τους, κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΞΟΝΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΜΟΡΦΕΣ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

- Επαγγελματικοί και συλλογικοί φορείς: οι φορείς αυτοί αναλαμβάνουν την προώθηση-προβολή του τουριστικού προϊόντος, τη διεθνή συνεργασία και την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πρωτοβάθμιων μελών τους, μέσω των διαφόρων δράσεων, όπως ενημέρωση των μελών, οργάνωση σεμιναρίων συνεργασία με ξενοδοχειακές οργανώσεις του εξωτερικού, οργάνωση ξενοδοχειακών εκθέσεων και οργάνωση τοπικών ή πανελλήνιων συνεδρίων. Το πιο σημαντικό όμως πεδίο στο οποίο δραστηριοποιούνται οι φορείς είναι ο τομέας χάραξης της στρατηγικής για τον τουρισμό και η ενεργός συμμετοχή σε διάφορα επιχειρησιακά προγράμματα, κυρίως περιφερειακά. Σε τοπικό επίπεδο δραστηριοποιούνται οι τοπικές ενώσεις των κεντρικών φορέων, που αποσκοπούν στην ενημέρωση των μελών τους και στην προβολή του τουριστικού προϊόντος της περιοχής τους.
- Επιχειρήσεις: οι ιδιωτικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε ένα ευρύ φάσμα, με αφετηρία τη επενδυτική δραστηριότητα και το κέρδο. Προβάλουν το τουριστικό προϊόν της περιοχής και δίνουν έμφαση στον τομέα ανάπτυξης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τους.
- Ειδικοί φορείς και μη κυβερνητικές οργανώσεις: αναλαμβάνουν δράση σε εξειδικευμένα πεδία, συντελώντας στην προβολή του τουριστικού προϊόντος με έμφαση στις ειδικές μορφές τουρισμού, με στόχο την προώθηση ενός νέου τουριστικού προτύπου και την προβολή νέων τουριστικών προορισμών. Αναλαμβάνουν ενεργό δράση μέσω της συμμετοχής τους σε έργα και ενέργειες για την προστασία και την αναβάθμιση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, στην οργάνωση και προβολή ειδικών μορφών τουρισμού, συμβάλλουν στην επίλυση οικολογικών και πολιτιστικών προβλημάτων, στη διαχείριση πολιτιστικών και περιβαλλοντικών υποδομών, καθώς και στην περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Οι παραπάνω ιδιωτικοί φορείς μπορούν να εμπλακούν σχεδόν στο σύνολο των δράσεων του προγράμματος τουριστικής ανάπτυξης της περιφέρειας Πελοποννήσου ως αποδέκτες και ωφελούμενοι.

Συνέδρια

Με τον ιατρικό τουρισμό και τον τουρισμό Ατόμων με Αναπηρία ασχολείται το τριήμερο συνέριο που διοργανώνει η Περιφέρεια Πελοποννήσου σε συνεργασία με την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία σε Λουτράκι και Τρίπολη. Σκοπός του συνεδρίου είναι να συζητηθούν τα θέματα και οι παράμετροι που άπτονται του ιατρικού τουρισμού και του τουρισμού ΑμεΑ, ώστε η Περιφέρεια Πελοποννήσου να γίνει προσβάσιμος προορισμός.

Στη χώρα μας δεν υπάρχουν πλήρως ανεπτυγμένες υποδομές για τουρισμό ΑμεΑ και όπου υπάρχουν δεν έχουν γίνει σε μεγάλο βαθμό γνωστές στα άτομα με αναπηρία ώστε να γνωρίζουν τα ίδια και οι οικείοι τους ότι υπάρχουν.

Η ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού στόχος της περιφέρειας Πελοποννήσου

Η περιφέρεια Πελοποννήσου προωθεί τον εναλλακτικό τουρισμό και ειδικότερα την ανάδειξη ιστορικών διαδρομών σε Αρκαδία και Μεσσηνία, με στόχο την προσέλκυση ειδικών επιστημόνων και φίλων του αρχαιοελληνικού πολιτισμού. Πρόκειται για τη δημιουργία μιας τουριστικής διαδρομής σε ένα εξαιρετικού κάλλους φυσικό τοπίο που θα συνδέει ιστορικούς για την αρχαιότητα τόπους σε Αρκαδία και Μεσσηνία. Το

έργο είχε ενταχθεί στο τεχνικό πρόγραμμα της περιφερειακής ενότητας Αρκαδίας με εξασφαλισμένη πίστωση και στόχο να ολοκληρωθεί εντός του 2013.

Νέες διαδρομές, με στόχο την ενίσχυση της επισκεψιμότητας και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην Αρκαδία, διαδρομές με τις οποίες θα ενωθούν σημεία φυσικού κάλλους κι αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, φιλοδοξώντας και στοχεύοντας στην αύξηση της επισκεψιμότητας στην περιοχή, παρουσίασε ο αντιπεριφερειάρχης Αρκαδίας Βαγγέλης Γιαννακούρας.

- Η πρώτη διαδρομή αφορά στο γύρο του Μαινάλου, με σημείο αναφοράς τον αρχιστράτηγο της επανάστασης Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, αφού κεντρικό σημείο θα είναι το σπίτι των Κολοκοτρωναίων στο Λιμποβίσι.
- Η δεύτερη διαδρομή αφορά στο γύρο του Πάρωνα, από τη Βόρεια έως τη Νότια Κυνουρία, μέσω του ορεινού όγκου.
- Η τρίτη διαδρομή αφορά το Λύκαιο όρος, συνδέοντας την κορυφή του Λυκαίου με το ναό του Επικούριου Απόλλωνα.
- Η τέταρτη διαδρομή αφορά στη λίμνη του Λάδωνα, όπου θα δημιουργηθούν δύο οδικοί άξονες κυκλώνοντας ουσιαστικά τη λίμνη: Ο πρώτος θα αρχίζει από το Βαλτεσινικό και θα διέρχεται από τα χωριά Μυγδαλιά, Κυράς Γεφύρι προς τα χωριά Μουριά και Πουρναριά και ο δεύτερος δρόμος θα αρχίζει από τη γέφυρα Θεοκτίστου και θα περνά από την περιοχή Κυράς Γεφύρι μέχρι Φτεριά και θα φτάνει στο φράγμα του Λάδωνα.

5.2) Νομαρχία

Σύμφωνα με το στρατηγικό σχεδιασμό της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης του νομού Αρκαδίας όσο αφορά τον τουρισμό εκτιμώνται τα εξής προβλήματα:

- η πολυδιάσπαση του χώρου και οι μεγάλες εκτάσεις ορεινές και ανεκμετάλλευτες με δυσκολίες προσπέλασης,
- η αδυναμία ορθολογικής και αειφορικής διαχείρισης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων,
- οι διαφοροποιήσεις στα χωρικά χαρακτηριστικά των μεγαλύτερων αστικών κέντρων και κοινοτήτων του Νομού όσον αφορά τη γεινίαση με περιοχές τουριστικών δραστηριοτήτων,
- η συγκέντρωση του εργατικού δυναμικού στις περιοχές αυτές και το χαμηλό επίπεδο επιμόρφωσής τους σε τουριστικά επαγγέλματα,
- ο τουριστικός τομέας του νομού χαρακτηρίζεται από τον χαμηλό βαθμό οργάνωσης και λειτουργίας και την μέτρια ποιότητα υπηρεσιών,
- η τουριστική ανάπτυξη, ακολούθησε την πορεία προγραμματιστικής ανάπτυξης βασισμένης κατ'εξοχήν στην ποσοτική διάσταση του τουρισμού και όχι στην ποιοτική και στην εναλλακτική αειφορική ανάπτυξη.

5.3) Δήμος Γορτυνίας

Ο δήμος ανάμεσα στα θέματα που θέτει στα δημοτικά συμβούλια αναφέρεται και σε θέματα και τεχνικές που αποφασίζει που αφορούν τον τουρισμό για να αναπτύξουν το τουριστικό και πολιτιστικό φαινόμενο της περιοχής. Ανά τα τελευταία έτη λοιπόν, ο συγκεκριμένος δήμος αποφάσισε τον ορισμό εκροσώπων στο Σύνδεσμο Ανάπτυξης λίμνης Λάδωνα, την υποβολή πρότασης χρηματοδότησης βιολογικού καθαρισμού Ιαματικών Λουτρών Ηραίας, τη διαμόρφωση χώρου παιχνιδιού και πολιτιστικών εκδηλώσεων, τη δημιουργία υποδομής για την ενίσχυση τοπικών εκδηλώσεων, τον ορισμό αντιπροσώπου στο Σύνδεσμο Δήμων και Κοινοτήτων Ιαματικών Πηγών, την πραγματοποίηση εκδηλώσεων, το «Ανατρέχω στην Αρκαδία», την επαναλειτουργία

Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, την επικαιροποίηση μελέτης για την αποκατάσταση Πλαπούτα και ένταξή του στο ΕΣΠΑ, την ανέγερση μνημείων, την έγκριση δαπανών πολιτιστικών εκδηλώσεων και διάφορες καλοκαιρινές εκδηλώσεις.

5.4) Η Αναπτυξιακή Τουριστική Πολιτική στον Δήμο Νότιας Κυνουρίας

Η ανάπτυξη του τουριστικού τομέα και της τουριστικής οικονομίας στην περιοχή του Δήμου Νότιας Κυνουρίας είναι ένας σύνθετος και ευαίσθητος στόχος με πολλές συνιστώσες, που πρέπει να ληφθούν υπόψη προκειμένου να υπάρξει ένα θετικό, ισόρροπο και περιβαλλοντικά βιώσιμο αποτέλεσμα. Η σύγχρονη αντίληψη για την ανάπτυξη του τουρισμού στον Δήμο Νότιας Κυνουρίας στηρίζεται στην ποιότητα, την πιστοποίηση, την διεύρυνση και την διαφοροποίηση των τουριστικών υπηρεσιών, την σύνδεσή τους με την τοπική οικονομία και την ολοκλήρωση μιας σειράς έργων τα οποία αφορούν στις υποδομές και στο περιβάλλον.

Μακρόπνοη Τουριστική Ανάπτυξη σημαίνει:

α) αναγκαία έργα Υποδομής (Αεροδρόμιο στην Τρίπολη, σιδηρόδρομος στην Τρίπολη και το Άργος, οδικά δίκτυα, λιμάνια, μαρίνες, θαλάσσιες μεταφορές, ευρυζωνικά δίκτυα κ.λ.π).

β) ανάδειξη της κοινής ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς των όμορων Δήμων, χωρίς την προώθηση του θρησκευτικού και του προσκυνηματικού τουρισμού κ. α.

γ) σεβασμός – προστασία και προβολή του Περιβάλλοντος (δομημένου – εξωαστικού – αγροτικού).

δ) σύνδεση του τουρισμού με την αγροτική οικονομία των επώνυμων και ποιοτικών προϊόντων, χωρίς την προβολή του τσακωνικού μοντέλου διατροφής, όπου κυρίαρχο ρόλο διαδραματίζει ο αγροδιατροφικός τομέας.

ε) αξιοποίηση του μεγαλύτερου πλούτου που διαθέτει ο τόπος, που είναι το Ανθρώπινο Δυναμικό του.

Στις σημερινές συνθήκες δεν γίνεται λόγος απλά για Τουριστικό Κλάδο, αλλά για Τουριστική Οικονομία της Νότιας Κυνουρίας. Ανοίγει δρόμους ανάπτυξης σε εκατοντάδες επιχειρήσεις, δημιουργεί θέσεις εργασίας, δίνει ζωή και πλούτο σε περιοχές που υστερούν σε άλλες παραγωγικές δυνατότητες, αποτελώντας έτσι έναν από τους πιο σημαντικούς μοχλούς τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης. Ενώ, όμως, οι τάσεις της παγκόσμιας αγοράς δείχνουν ότι, ο Τουρισμός είναι ένας από τους δυναμικότερους και ανταγωνιστικότερους κλάδους της οικονομίας, οι στρατηγικές, οι πολιτικές και τα εργαλεία βελτίωσής του αποτελούν διαρκώς το μεγάλο ζητούμενο. Τα προβλήματα είναι πολλά και γνωστά: Η εποχικότητα του επαγγέλματος, το ευμετάβλητο εξωτερικό περιβάλλον που επηρεάζει άμεσα το τουριστικό προϊόν, τα προβλήματα υποδομών, η έλλειψη σύγχρονου θεσμικού πλαισίου για τον τουρισμό, η γραφειοκρατία, η ανάδειξη νέων αγορών στον τρίτο κόσμο και στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, η σημαντική μείωση του κόστους των μεταφορών και η ελεύθερη διακίνηση προσώπων, κεφαλαίων και πληροφορίας, που οξύνουν τον ανταγωνισμό, κυρίως στην προσφορά των κλασικών τουριστικών προϊόντων. Η ανάγκη για τον άμεσο επαναπροσδιορισμό των στόχων και η προσαρμογή στα νέα διεθνή δεδομένα, θεωρείται επιτακτική. Η πολιτική για την προβολή του τουριστικού προϊόντος της Νότιας Κυνουρίας αποκτά πλέον κομβική σημασία. Επιδιώκεται η σύσταση μιας ενιαίας στρατηγικής επικοινωνίας για την προβολή της περιοχής στο σύνολό της που θα εστιάζει ταυτόχρονα στη διαφοροποιημένη προβολή ανάλογα με τις τοπικές ιδιαιτερότητες των επιμέρους

περιοχών. Αναδεικνύεται η Νότια Κυνουρία ως περιοχή πολλαπλών μορφών τουρισμού και αναψυχής και θα αξιοποιηθεί η σύγχρονη διεθνής και ελληνική εμπειρία των επαγγελματικών ή θεσμικών τουριστικών φορέων. Θα χρειαστεί να γίνει διάκριση των τουριστικών ομάδων προς τις οποίες πρέπει να στραφεί η προβολή στο διεθνές και ελληνικό κοινό, με κριτήρια εισοδηματικά, κοινωνικά και πολιτισμικά και να κατηγοριοποιηθεί με σαφήνεια ο κοινός στόχος, όπως και να διατυπωθεί ένα ενιαίο τουριστικό δόγμα και μια ενιαία στρατηγική επικοινωνίας με προγραμματισμό και συντονισμό όλων των άμεσα εμπλεκόμενων φορέων, με την ανάλογη προετοιμασία τους, με την αποτελεσματική προώθηση των στόχων τουριστικής προβολής μέσω ενός προγράμματος οργάνωσης και υλοποίησης πολιτικών προώθησης επιδιώξεων στο εσωτερικό και εξωτερικό. Ξεκινά η χάραξη μιας τουριστικής στρατηγικής για την Νότια Κυνουρία με στόχο την δημιουργία μιας σταθερής τουριστικής πελατείας με συγκεκριμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά. Όλα τα παραπάνω θα συμβούν με τη συνεργασία τοπικής αυτοδιοίκησης στενά με τους φορείς της επιχειρηματικής κοινότητας, με στόχο τη διασύνδεση των τουριστικών και πολιτιστικών προορισμών της Νότιας Κυνουρίας, μέσω της διαμόρφωσης ενιαίων τουριστικών πακέτων, που στηρίζονται στη δικτύωση των τόπων και των υπηρεσιών, καθώς και με συνεργασία με τους όμορους Δήμους με στόχο την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση της τουριστικής συγκυρίας για να μπορέσει η Νότια Κυνουρία να είναι ανταγωνιστική στο διεθνές τουριστικό περιβάλλον. με προσανατολισμό:

α)Προς τον ποιοτικό τουρισμό ανώτερου εισοδηματικού και κοινωνικού επιπέδου, με ανάλυση των δυνατοτήτων του τουρισμού των επιμέρους περιοχών, ώστε να δημιουργηθεί ένα πολυσυλλεκτικό φάσμα υπηρεσιών και υποδομών, εστιασμένων σε διαφορετικές ηλικιακά και οικονομικά ομάδες.

β)Προς τις τουριστικές μορφές με συγκεκριμένο θεματικό και εναλλακτικό περιεχόμενο, χωρίς να εγκαταλείπεται η προσπάθεια προσέλκυσης γενικού τουρισμού, που θα εξασφαλίζει σταθερά το ελάχιστο παραδεκτό επίπεδο διαρκούς τουριστικής ανάπτυξης με διαχρονικότητα και επαναληπτικότητα.

γ). Προς την προσέγγιση ομάδων ειδικών ενδιαφερόντων για τουρισμό

δ)Προς τον ημεδαπό και τον ευρωπαϊκό τουρισμό

Έτσι επιδιωκεται η διαμόρφωση της Τουριστική Ταυτότητας του Δήμου Νότιας Κυνουρίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Η εννοιολογική προσέγγιση της οικονομικής περιφέρειας

Ως προς το εννοιολογικό περιεχόμενο της οικονομικής περιφέρειας επικρατεί κάποια σύγχυση, αφού δεν είναι λίγοι εκείνοι που πιστεύουν ότι αυτό είναι ταυτόσημο με εκείνο του οικονομικού χώρου. Η αντίληψη αυτή, βέβαια, κάθε άλλο παρά σωστή μπορεί να θεωρηθεί, γιατί υπάρχει κάποια διαφορά μεταξύ των δυο πιο πάνω εννοιών. Συγκεκριμένα η περιφέρεια από οικονομική άποψη, αποτελεί μια συνεχόμενη και γεωγραφικά προσδιορισμένη έκταση, ενώ ο χώρος από την ίδια άποψη, αποτελεί τμήμα του γεωγραφικού χώρου, που κυριαρχείται από οικονομικές μεταβλητές και το οποίο είναι απαραίτητο για την ικανοποίηση των αναγκών ή επιθυμιών. Οι ξενοδοχειακές μονάδες, για παράδειγμα, μιας τουριστικής επιχείρησης,

που βρίσκονται διασπαρμένες σε διάφορα γεωγραφικά σημεία ενός κράτους, αποτελούν τον οικονομικό χώρο. Επειδή, όμως, δεν έχουν το χαρακτηριστικό της συνέχειας δεν μπορούν να θεωρηθούν σαν οικονομική περιφέρεια. Με βάση όσα εκτέθηκαν πιο πάνω, θα μπορούσε η οικονομική περιφέρεια ή απλά περιφέρεια να οριστεί σαν μια δυναμική και συνεχόμενη γεωγραφική ενότητα, που τα συστατικά της στοιχεία μεταβάλλονται στη διάρκεια του χρόνου και επηρεάζουν τα όρια της. Επίσης θα πρέπει να ειπωθεί ότι το περιφερειακό πρόβλημα εμφανίζεται με διαφορετική μορφή και ένταση. Στην πραγματικότητα όλες οι περιφέρειες χαρακτηρίζονται από ένα μικρό ή μεγάλο βαθμό προβληματικότητας, που για να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά πρέπει οπωσδήποτε να εφαρμοστεί μια ανάλογη περιφερειακή πολιτική. Έτσι, λοιπόν, οι αναπτυγμένες περιφέρειες, για παράδειγμα, αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα οργάνωσης του χώρου, αποκέντρωσης των οικονομικών δραστηριοτήτων, προστασίας του περιβάλλοντος κλπ. Οι φθίνουσες περιφέρειες, πάλι, έχουν ανάγκη ενίσχυσης της οικονομίας τους με νέες δυναμικές οικονομικές δραστηριότητες, αντιμετώπισης της αδυναμίας τους να αναπτυχθούν αυτοδύναμα λόγω ανεπάρκειας φυσικών πόρων κλπ. Πέρα από όλα αυτά, όμως, θα πρέπει να ειπωθεί ότι ειδικά οι αναπτυσσόμενες περιφέρειες έχουν ανάγκη οργάνωσης του δικτύου οικισμών, περιορισμού της μετανάστευσης σε φυσιολογικά όρια, πραγματοποίησης διαρθρωτικών μεταβολών στην οικονομία τους, κατασκευής έργων υποδομής κλπ.

6.1) Οικονομική ανάπτυξη της περιοχής

Ο νομός οικονομικά βασίζεται στη γεωργία, στην κτηνοτροφία και στον τουρισμό. Στα δυο μεγάλα εργοστάσια παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος, το υδροηλεκτρικό του Λάδωνα και το θερμοηλεκτρικό της Μεγαλόπολης, εργάζονται αρκετοί Αρκάδες. Το υπέδαφος είναι πλούσιο σε λιγνίτη (λεκάνη Μεγαλόπολης), και μάρμαρο (Βυτίνα, Κάψια, Πάρνωνας). Το ελατοδάσος του Μαινάλου προσφέρει απλόχερα την πολύ καλής ποιότητας ξυλεία. Η αναπτυσσόμενη βιομηχανία του νομού στηρίζεται στην επεξεργασία προϊόντων της πρωτογενούς παραγωγής. Σημαντικό ρόλο παίζουν ακόμα οι οικογενειακές επιχειρήσεις, όπως κατασκευής έργων λαϊκής τέχνης (ξυλόγλυπτα-υφαντά), παραδοσιακά προϊόντα (χυλοπίτες-τραχανάς κλπ), βιολογικά προϊόντα (κρασί-λάδι κά.)

Όσο αφορά την ορεινή Αρκαδία, το γεγονός ότι στην περιοχή υπάρχουν αρκετές εταιρείες που διοργανώνουν εκδρομές για τους λάτρεις του εναλλακτικού τουρισμού, είτε πρόκειται για ράφτινγκ, είτε για πεζοπορία, είτε για άλλες δραστηριότητες βοηθά να διατηρηθεί σε κάποιο επίπεδο ο τουρισμός, που λόγω οικονομικής κρίσης θα ήταν ακόμα περισσότερο πεσμένος. Παρόλα αυτά, κυρίως τα Σαββατοκύριακα, η περιοχή γεμίζει από κόσμο, ιδιαίτερα την χειμερινή σεζόν, που είναι η κύρια εποχή του εναλλακτικού τουρισμού και όσοι επιλέγουν να την επισκεφθούν σίγουρα αποζημιώνονται, αφού το φυσικό τοπίο είναι υπέροχο και δεν έχουν γίνει παρεμβάσεις που να αλλοιώνουν τη φυσιογνωμία του. Έτσι οι επισκέπτες περνούν όμορφα αλλά και οι επαγγελματίες κρατούν τις επιχειρήσεις τους, που διαφορετικά ίσως είχαν κλείσει.

Ορεινή Γορτυνία

Όλοι γνωρίζουμε ότι ο τουρισμός διαδραμάτιζε και διαδραματίζει σημαίνοντα ρόλο στην κοινωνικό – οικονομική ανάπτυξη για τις τοπικές κοινωνίες. Αποτελεί το βασικότερο μοχλό της τοπικής οικονομίας, αφού μέσω αυτού επιτυγχάνεται η εισροή

χρήματος και βελτιώνεται ο τομέας της απασχόλησης. Μέχρι τώρα διαπιστώνουμε ότι τα βήματα που έχουν γίνει στη περιοχή, βασίζονται κατά κύριο λόγο στην ιδιωτική πρωτοβουλία και δεν είναι αρκετά. Πρέπει μέσω ενός ολοκληρωμένου τουριστικού σχεδίου να υπάρξει πραγματική και ουσιαστική υποστήριξη από τη Δημοτική Αρχή σε συνεργασία με τη Περιφέρεια, προκειμένου να δοθεί μια νέα ταυτότητα, ένας νέος αέρας στην περιοχή και να αναδειχθεί η μοναδικότητα των προορισμών. Η βιομηχανία του τουρισμού θα είναι αρωγός στη προσπάθεια, ώστε να ανταπεξέλθει επαρκώς στο πρόβλημα της κρίσης που βιώνει η χώρα τα τελευταία χρόνια. Σχεδιάζοντας τα κατάλληλα βήματα, η Γορτυνία μπορεί να βρεθεί στις πρώτες θέσεις των εγχώριων και διεθνών τουριστικών προορισμών. Αν αναλογιστούμε το φυσικό της πλούτο, την ιστορία και τις παραδόσεις της, μερικές προτάσεις για να επιτύχει θα ήταν οι εξής:

- Βελτίωση των υποδομών και ειδικότερα της υγειονομική περίθαλψης, της ύδρευσης και της αποχέτευσης.
- Καταγραφή των αναγκών, των προβληματισμών και των αιτημάτων όσων δραστηριοποιούνται στο τουριστικό κλάδο της περιοχής.
- Αναζήτηση και διεκδίκηση κοινοτικών κονδυλίων για το τουρισμό.
- Εισαγωγή και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για προβολή του πλούτου της.
- Στήριξη και διευκόλυνση της τουριστικής επιχειρηματικότητας.
- Ευρεία προβολή του τόπου σε όλα τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.
- Προβολή εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Προβολή των πλεονεκτημάτων κάθε διαμερίσματος και των δραστηριοτήτων που οργανώνουν

6.2)ΕΣΠΑ 2014-2020: Εγκεκριμένα έργα για τον τουρισμό

1. Βελτίωση της επαρχιακής οδού Τρίπολης – Άστρους, στην παράκαμψη Κάτω Δολιανών (3.608.028)
2. Βελτίωση παραδρόμων αυτοκινητοδρόμου Κορίνθου – Τρίπολης από διάβαση Σκοπής – Πελάγους έως διάβαση Μάκρης (2.679.926)
3. Αποκατάσταση δημοτικού σχολείου Μελιγούς και μετατροπή σε πολυχώρο εκπαιδευτικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων (2.242.946)
4. Αποκατάσταση και δοαμόρφωση σε πολιτιστικό κέντρο του κτιρίου Ματζουνείου στην Τρίπολη (2.111.024)
5. Κέντρο εκπαιδευτικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων για τη διαχείριση αποθέματος βιόσφαιρας ανατολικής Πελοποννήσου (1.725.000)
6. Κέντρο αθλητικών, πολιτιστικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων Τυρού, δήμου νότιας Κυνουρίας (1.600.000)
7. Κατασκευή ξενώνα στο Δ.Δ. Σέρβου (555.000)
8. Αύξηση δυναμικότητας και εκσυγχρονισμός πλωτής μονάδας ιχθυοκαλλιέργειας (836.295)

9. Δημιουργία Μονάδας ενοικιαζόμενων δωματίων και διαμερισμάτων (400.000)
10. Σύσταση τουριστικής εταιρείας με την επωνυμία «ΣΙ ΒΙ ΓΙΩΤΣ ΙΚΕ» (400.000)
11. Ίδρυση τουριστικής μονάδας (400.000)
12. Ενίσχυση της ίδρυσης και λειτουργίας νέων τουριστικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων – GAIA HOLDINGS ΕΛΛ. (200.000)
13. Διαμόρφωση 5 ενοικιαζόμενων επιπλωμένων διαμερισμάτων 4 κλειδιών (384.801)
14. Αποκατάσταση και επαναχρήση διατηρηταίου κτιριακού συγκροτήματος – ίδρυση τουριστικού καταλύματος ΕΝΟ (320.000)
15. Υπηρεσίες οργανωμένων περιηγήσεων (284.500)
16. Ενοικίαση τουριστικού σκάφους χωρίς πλήρωμα (284.994)
17. Ίδρυση μονάδας ενοικιαζόμενων διαμερισμάτων (122.278)
18. Leonidio Traditional View ΟΕ (150.000)
19. Δημιουργία τουριστικής Μονάδας (139.568)
20. TRIPMENTOR ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ (545.403)

Παραπάνω, μπορούμε να διακρίνουμε κάποια από τα έργα τα οποία είναι εγκεκριμένα από το ΕΣΠΑ 2014-2020 και σχετίζονται με τον τουρισμό της περιοχής της Αρκαδίας. Δίπλα σε κάθε έργο παρουσιάζεται το ποσό το οποίο προϋπολογίζεται για το κάθε έργο. Μπορούμε συνεπώς να συμπεράνουμε πως με τα έργα που έχουν υλοποιηθεί (εφόσον κάποια δεν έχουν ακόμη), δόθηκε μεγάλη οικονομικά ώθηση για νέες επενδύσεις στην επιχειρηματικότητα και την καινοτομία του τουριστικού φαινομένου στην περιοχή. Κυρίως δόθηκε έμφαση στις επιχειρήσεις που αφορούν τον μαζικό τουρισμό, όπως καταλύματα και ξενοδοχεία κλπ. Όσο αφορά τον εναλλακτικό τουρισμό, δεν έχει δοθεί η ανάλογη προσοχή και βαρύτητα για να αναπτυχθεί ανάλογα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο τουρισμός μπορεί να λειτουργήσει ως μοχλός ανάπτυξης όλων των οικονομικών δραστηριοτήτων και επομένως να βελτιώσει τις οικονομικές επιδόσεις μιας χώρας. Έτσι μπορεί να καταστεί ως η κινητήρια δύναμη και για την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας. Ο τουριστικός κλάδος μπορεί να αυξήσει το εισόδημα μιας περιοχής και κατά συνέπεια ολόκληρης της χώρας και μπορεί να προσφέρει και πολλές ευκαιρίες για θέσεις εργασίας. Ο τουρισμός σήμερα είναι ο πολύ δυναμικός και αναπτυσσόμενος τομέας της ελληνικής οικονομίας. Γι αυτό το λόγο πρέπει ο τουρισμός στη χώρα μας πρέπει να διατηρείται σε υψηλά επίπεδα όσον αφορά την προσφορά του κράτους και των επιχειρήσεων. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού αποτελούν σημαντικό παράγοντα που μπορεί να ελκύει επισκέπτες σε κάθε τόπο που δε διαθέτει θάλασσα. Η κάθε περιοχή μπορεί να εκμεταλλευθεί το δικό της πλούτο για να προσφέρει στον επισκέπτη καινοτόμες ιδέες για τουρισμό. Ο νομός Αρκαδίας έχει τις προδιαγραφές μιας περιοχής με αρκετά είδη ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού οι οποίες αναπτύσσονται, όπως ο ορεινός, ο ιαματικός, ο

γαστρονομικός, ο θρησκευτικός, ο αθλητικός, ο σθνεδριακός τουρισμός κλπ. Στην έρευνά μου διαπίστωσα πως όλες οι μορφές είναι ενεργές και αποφέρουν οικονομική, κοινωνική και τουριστική ενίσχυση στην περιοχή. Παρόλα αυτά ο νομός Αρκαδίας μπορεί να εκμεταλλευτεί περισσότερες ευκαιρίες, ώστε να γίνει ακόμα πιο ανταγωνιστικός και οικονομικά ανεπτυγμένος, καθώς σε κάποιες περιπτώσεις δεν έχει δοθεί η κατάλληλη βαρύτητα.

ΠΗΓΕΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<https://sete.gr>

<http://gnto.gov.gr>

<http://anaptyxi.gov.gr>

www.espa.gr

www.ependyseis.gr

<http://regional-tourism-plans.insete.gr>

www.nestor.teipel.gr

<https://gastrotourismos.gr>

<http://www.notiakynouria.gov.gr>

<http://www.arch.ntua.gr>

<http://www.discoverkynouria.gr>

<http://www.greenbanking.gr>

<http://www.interbooks.gr>

<https://apothesis.lib.teicrete.gr>

<https://www.koinignomi.gr>

<http://www.tripolis.gr>

www.taxhorizon.club

<https://www.tripadvisor.com.gr>

<https://www.arkadia2020.gr>

www.filoxeno.gr

<https://www.ppel.gov.gr/>

<http://conference.arcadians.gr>

<http://www.investinpeloponnese.gr>

<https://www.kalimera-arkadia.gr>

<https://www.didaktorika.gr>

<https://money-tourism.gr>

<https://www.e-gortynia.gr>

<http://arkadiki-fysi.blogspot.com>
<http://www.arcadiaportal.gr>
<http://www.ptomaras.gr>
<http://moriasnow.gr>
<https://www.exploring-greece.gr>
<http://www.aftodioikisi.gr>
<http://www.kathimerini.gr>
<http://nefeli.lib.teicrete.gr>
<https://www.myvenue.gr>
<https://www.clickatlife.gr>
<https://sightsandtourism123.weebly.com>
<http://www.opengov.gr>
<http://dione.lib.unipi.gr>
<http://repository.library.teimes.gr>
<http://okeanis.lib.puas.gr>
<http://www.rethimno.gr>
<http://okeanis.lib.puas.gr>
<http://www.travellersgreece.com/gr/>
<http://altertourism.gr>
<http://www.patrisnews.com>
<https://slideplayer.gr>
<https://apothesis.lib.teicrete.gr>
<http://nemertes.lis.upatras.gr>
<https://e-class.teilar.gr>
<https://www.rodiaki.gr>
<http://ktisis.cut.ac.cyCE>
<https://issuu.com>
<https://prezi.com/>
<http://pelekanakisgeorgios.blogspot.com>
<http://www.inarcadia.gr>
<http://hotelsline.com>

Βιβλίο: «Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού, ζήτηση και προσφορά νέων προϊόντων τουρισμού», Χ Κοκκώσης, Π. Τσάρτας και Ε. Γκρίμπα